

Joep's wonderlijke avonturen

Herman Heijermans

bron

Herman Heijermans, *Joep's wonderlijke avonturen*. Em. Querido, Amsterdam 1924 (tweede druk)

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/heij011joep01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

Eerste kapittel

De Prof uit het Oosten

Telkens als de spitsing van 'n toren boven de boomen aandreef, en de zon de nog verre roode daken over 't lentegroen der struiken dee wapperen - of ze overal feest vierden! - telkens als 'n gehucht op ze toestormde, boog ze 't hoofd onder 't verpleegster-huifje, waarschuwde 'm vriendelijk wèlk dorp 'r in 't zicht was.

- Dank u, zei-ie dan. Dat, en dat alleen, had-ie dien morgen wel twintig maal gezegd, stug en stroef, met de duidelijke bedoeling, dat-ie geen gesprekken wou. Ze kende die buien, die buien van hardnekkig, door niets te verstoren zwijgen. En ze liet 'm dan aan zichzelf over, wetend dat niemand 't in z'n macht had - geen dokter, geen geestelijke - om 'm in z'n wanhoopsstemmingen op te beuren.

In den zachtjes veerenden leunstoel van den luxe-auto achterover geleund, zelfs bij dit weer met 'n reisdeken om de knieën, zat-ie nu al 'n vol uur met de handen gevouwen, of-ie bad. Of-ie. Ze wist beter...

En alleen op de puntige keien van de dorpsstraten, als de auto onregelmatiger schokte, hield-ie zich even vast, tot ze weer op den buitenweg waren.

Moe van de lange reis, moe door de harde trekken op z'n gezicht - èn door de ophitsing van 't gestadig zwijgen - sloot ze de oogen, 'm toch ziend, zooals-ie onbeweeglijk zat - z'n neus - z'n zwarte snor - z'n kin - z'n wangen, schoon-geschoren - in den altijd blauwigen schijn - 't litteeken bij de wenkbrauwen....

't Gesuizel der wielen, 't haast glijdend bewegen, zou 'r tegen de gejaagdheid van 'r gedachten in, tegen 't verzet van 'r wil, in slaap hebben gedoezeld, als de rem niet met 'n schok had gewerkt.

- 'n Kwartje tol, asjeblief, zei tegelijk 'n stem naast 't portier - en 'n bruine werkhand stak over 't glas, stiet Joep die te slapen scheen, met beleefde aarzeling aan.

- Stoor meneer niet - meneer zièt minder goed, sprak de pleegzuster, 't geld in de hand stoppend.

En weer ging de auto.

Voor 't eerst sinds ze uitgereden waren, kwam 'n glimlach rond z'n mond - voor 't eerst sprak-ie haar aan.

- Meneer ziet minder goed - minder goed, zei-ie raak-spottend - o, 't afschuwelijke, tergende, dat spot z'n ééinig houvast was gebleven! -: 'denkt u dat zoo'n man gewetensbezwaren heeft, tolgeld van 'n blinde te accepteren?

- Ik denk niets, zei ze zacht.

- Zuster Loeke, begon-ie eindelijk, eindelijk - of de verwijtende klank van r stem 'm iets gedaan - of-ie spijt had van z'n nijdig gezwijg, dien heelen rit lang: - u moet m'n zure bui voor de zooveel honderdste maal door de vingers zien, hè?....

- Natuurlijk, meneer. 'k Vind 't alleen spijtig, als u zoo zit te tobben....

- 'k Heb niet getobd, zei-ie met den ouwen, pijndoenden glimlach, 'k heb eerst op m'n gemak berekend, hoeveel de verschillende geleerden èn hooggeleerden aan twee oogappels en 'n lading schroot verdienden - toen, bij wijze van distractie, als ik u niet in uw overtuiging kwets, heb 'k nòg eens gerekend, nòg eens, of 't aangenamer zou zijn, als we met z e k e r h e i d wisten, met wiskunstige zekerheid - òf 'r 'n God is....

- Foei, viel ze hem in de rede.

- Foei, herhaalde hij: 'waarom foei! 't Is ge-

noegelijk 't voor en 't tegen te overwegen....

- Misschien, zei ze als in troost, en met niet de geringste intentie met hem over dat te twisten: misschien spot u over 'n uur niet meer....

- Waarom gun je me zoo wéinig leven? glimlachte-ie fijntjes: 'als 'k door iedereen opgegeven, tòch naar dien kwakzalver ga, is 't omdat de streek hier zoo mooi moet zijn, zoo buitengewoon, zoo idyllisch....

't Hoofd naast 't geslepen glas van den auto buigend, deed-ie of-ie iemand groette. 'r Ging juist 'n boer voorbij, die over zooveel hoffelijkheid verwonderd, ook zijn pet afnam. Daar schrikte ze van.

- Doe u dat niet, verzocht ze angstig.

- 'r Zijn voor- en nadeelen aan den nacht verbonden, zei-ie, afstootend in z'n humor - dan had ze z'n stil-zitten nog liever -: je ergert je over niets, over geen menschen en geen beesten langs den weg, over geen krotten en over geen uitstalling in serre's bij parvenu's.... Ja, ja, laten ze maar meelij met me hebben - ik heb, geloof 'k, in 't laatste jaar 'n boel meer dan zij geleerd....

- 'k Wou dat u altijd zóó sprak, knikte ze z'n blinde oogen toe.

- Voor ruim 'n jaar, ging-ie voort, meer met z'n spiegelbeeld in 't glas dan met haar pratend: 'was 't 'n soort sport van me, de kostbaarste dingen, wáár 'k ze zag, voor mezelf te willen hebben! M'n vrienden en bekenden noemden m'n huis spottend 't Joep'sche museum. Ja! 't Collier paarden, dat u gezien heeft, en dat 'k enkel kocht, omdat 't eens aan den hals van 'n koningin hing, is 'n kapitaal, 'n kapitaal waard! Ja! Toen ik 't gister in m'n handen had, voelde 'k me als 'n zot, als 'n clown.... Diamanten òf paarden òf glas in *mijn* handen....

- In ùw handen - juist in uw handen, is geld zoo'n onschatbaar ding, redeneerde ze: hoeveel menschen zijn u op 't oogenblik niet dankbaar?....

- Dat is fatsoenlijk en lief van die menschen, liet-ie met 'n sneer los: 'niet te taxeeren van liefde, die dånkbàarheid, nu 'k met den eersten den besten bedelaar gelijk sta, zonder iets van mezelf te kunnen noemen.... Wat je niet zìét, zusterje, heeft geen sou waarde.... Ik ruil met elken voorbijganger.... 't Leven is 'n koopje, 'n mauvaise plaisanterie.... Permiteert u 'n sigaret?....

Tot in de oprijlaan had-ie gedampt en verder grimmig gezwegen. Als-ie niet spotte werd-ie gek, hield-ie 't in z'n 'huis-waar-alles-rouwde', gelijk-ie 't zei, geen dag uit. Z'n opstand, z'n hartstochtelijk temperament, leek in de bitterste, bijtendste woorden 'n uitweg te zoeken. 'n Beruster was-ie nog niet, kon-ie niet worden. Glimlachend, bereid zelf met den 'kwakzalver' te experimenteren, bestapte-ie de treden van 't bordes, liet zich door Loeke toefluisteren hoe 't 'r uitzag. Maar al in de vestibule moest ze 'r mond houden, omdat in de gangen, de kamers, de kelders - overal - 'n helsch lawaai van honden, papegaaien, katten, 't spreken onmogelijk maakte.

- Heeft de chauffeur zich in 't villa-nummer vergist? vroeg-ie tegen 't geraas in.

- Nee, meneer.

- We zijn òf bij 'n veearts, òf in 'n hondenasyl, probeerde-ie nog te zeggen - voorzichtig aanstappend.

Dan, star van angst, zich achter de zuster verschuilend, stond-ie stil. Langs z'n kuit had iets gesnuffeld - iets - waar-ie zich niet tegen verdedigen kon.... Elke kwaadaardige hond was in z'n weerloosheid 'n verschrikking....

- Wees niet ongerust, sprak 'n stem - en plots hield 't geblaf op: niet één van de dieren hier is gevaarlijk.... Kom binnen....

'r Werd 'n arm door den zijne gestoken, en alsof de zuster 'n wenk had gekregen, trok die den hare terug.

- Ik heb voor m'n verpleegster geen geheimen, zei Joep, dadelijk stilstaand.

- Ik wèl - met uw welnemen, zei de stem beslist - en 'n gevoerde deur, die plots alle geluiden buitensloot, klapte toe: gaat u zitten. U is 'n man van de klok. Te onderzoeken behoef ik niet. U is blind aan béide oogen. Jawel, Oorzaak?

- Oorzaak? praatte Joep verbaasd over de allerzonderlingste ontvangst: tot vandaag heeft men éérst onderzocht, vóór men mij, als patiënt, de oorzaak vroeg....

- Ieder heeft zijn methode - ik de mijne, antwoordde de stem, beslist en kort-aangebonden - de ellende, dat je den man niet zàg, dat je uitsluitend naar de vriendelijkheid of onvriendelijkheid van 'n geluid oordeelen kon! -: en als u hier zònder vertrouwen in die methode is gekomen, adviseer ik u rustig terug te keeren, meneer....

Gewend aan zachtzinnige behandeling - vertroeteld en gevleid om z'n enorme rijkdom - zelfs als blinde door alle specialiteiten, die 'm vergeefs hadden behandeld, naar de machteloze oogen gekeken - leunde Joep geprikkeld in den fauteuil terug. En weer schrikte-ie. Z'n afhanginge hand werd door 'n tong belikt - dichtbij hoorde-ie 't smartelijk geklaag van 'n dier, dat zich leek los te rukken.

Den stoel verzettend week-ie achteruit.

- Wil u tenminste zoo beleefd zijn dien hond bij u te houden, verzocht-ie: 'ik heb 't land aan beesten in mijn situatie - en nog nergens op de heele wereld heb 'k bij 'n genésheer zülke assistenten gevonden...

- Zoo, zei de werkelijk-onsympathieke stem, ongevoelig voor de sarcastische wijze waarop de bezoeker het woord 'geneesheer' be-nadrukte: heeft u 't land aan beesten? Dan behoeven wij mekaar niets meer te zeggen. Want zonder de hulp van 't een of ander dier, dat zich voor ù opoffert - àls, àls u nog te helpen is! - blijft u blind tot uw laatste uur toe....

Glimlachend plette Joep de lippen. Jawel. Kwakzalversmanieren. Geheimzinnig en geweldig wijs doen, om zich 'n houding te

geven.... Hoe minder ze wisten, hoe oppervlakkiger ze waren - de heeren, met en zonder titels - hoe grover en over 't paard-getilder ze hun onkunde, hun leegheid maskeerden!.... Voor de zooveelste maal was-ie 'r ingevlogen.... Enfin, 'n consult dat ook z'n grappige zijden had....

Den arm op de tafel naast 'm stuttend, was-ie op 't punt den botten troost met 'n schamperen steek te beantwoorden, toen de stem haastig waarschuwde: '.... Schuif uw elleboog vooral niet verder, meneer! Wat drommel, u kunt toch wel 'n oogenblik stil blijven zitten! Dat scheelde geen haar....

Dicht bij 'm, nijdig van gebaar, trok de zonderlinge geleerde 'n voorwerp weg, en tegelijk klonk 't geblaas en gekrijsch van 'n kat zoo dichtbij, zoo vlak bij z'n gelaat, dat Joep met 'n zet opstond.

- Dank u, zei de kwakzalver: 'dat wou ik juist verzoeken. Zoo, nu verplaats ik uw stoel weer. En u láát 'm in die positie. Mijn laboratorium is zoo gevuld, zoo overvuld, dat ik geen plek heb om te zitten. De honden, apen, katten, die hier vrij rond loopen, behoeven u niet te verontrusten, zeg ik nóg eens. Ze zijn niet alleen volko-

men gedresseerd, kijken daarenboven door àndere - versta me wel, meneer! - door àndere oogen.... De herdershond, die u straks de hand likte, is mijn dierbaarste vriend. Met dat schrande dier is de goddelijkste proefneming van mijn leven, van jaren wanhopigen arbeid, gelukt. U hoeft uw hand nièt weg te trekken, herhaal ik, meneer....

- Met uw permissie, sribbelde Joep tegen: ik hou daar niet van!

- Ach kom, spòtte waarachtig de zonderling: 'k verwonder me 'r werkelijk over, dat Pluto - hier, Pluto! - Laat meneer met rust! - dat Pluto 'r wèl van houdt!.... Weet u, meneer - meneer! - dat dit dier met een van *mijn* oogen, sedert 'n volle week rondloopt - en dat ik, gedurende diezelfde periode, voortreffelijk door een van de *zijne* kijk....?

't Wordt tijd dat 'k zuster Loeke roep - de vent is volslagen gek, dacht Joep, en de sensatie van met zoo een samen en alleen te zijn, deed 'm de vuisten als in dwaas verdedigings-pogen ballen. Maar terwijl de man verder vertelde, 't eene experiment na 't andere, als gesláágd, opsomde, werden zoowel zijn fantasie als zijn aandacht ten

zeerste in beslag genomen.... Genadige hemel, áls 't op waarheid berustte - áls....

- Dat is m'n eerste proef met 'n mensche-oog geweest, meneer....., zette de stem uiteen:.... de eerste, omdat zich tot vandaag nog geen schepsel met gezonde oogen voor mijn wetenschappelijk doel leenen wou.... Zeldzaam egoïst zijn ze zóó-lang hun niets mankeert!.... Zeldzaam!.... Toen heb 'k 'r één van mijn oogen, een van m'n eigen, aan gewaagd.... Als u zien kon, zou u kunnen waarnemen, dat ik op het moment een zwart oog van Pluto en een blauw van mezelf bezit, en dat ik behoudens de bijzondere eigenschappen van het honde-oog, uitnemend kan kijken.... Bij dieren had ik de experimenten al jaren toegepast.... De groote, ontzaglijke Wijzen in het Oosten, waarvan wij Westerlingen nog zooveel kunnen leeren, waren mijn leermeesters.... De raaf, die zoo goedig en lekker op m'n schrijftafel zit - niewaar, Pieter? - bevindt zich in uitstekende conditie, niettegenstaande ik zijn oogen met die van een duif eenvoudig v e r w i s s e l d heb - deze gespierde orang-oetan - *Pithecus satytus* - ja, ik heb 't over jou, lastige schelm! - leeft al volkomen-tierig 'n

jaar lang, met de oogen van 'n geit - de geit zelf heb 'k tot mijn spijt niet in 't leven kunnen houden.... Dan bezit 'k 'n heele collectie papegaaien met konijne-oogen, honden met schaaps- en katte-oogen, 'n varken met normaal-werkende honde-oogen, kortom een variatie zonder einde.... Bijna mathematisch zeker heb 'k bewezen, dat alle oogen van alle diersoorten, zonder uitzondering, mits de oogzenuwen gezond zijn - dat is 'n onvoorwaardelijke conditie - over te enten zijn.... Mijn eene honde-oog, meneer, is mijn trots en mijn glorie.... Ik noteer nauwkeurig hoe het op licht en donker, kleuren en afstand reageert.... Ziedaar - nu hoop ik u voor de onrustige geluiden in 't laboratorium te hebben gerustgesteld....

Even gingen z'n krakende laarzen op en neer, of-ie in gedachten liep - toen vlak voor den patiënt stilstaand, vroeg-ie: is uw blindheid door 'n uit- of door 'n inwendige oorzaak ontstaan, meneer - dat is voor mij hoofdzaak....

- Door 'n uitwendige, dokter, antwoordde Joep, door 't gehoorde inderdaad geïmponeerd - wat kon hem per slotte gebeuren? - kwijt raken wat je kwijt wàs, scheen

geen teleurstelling -: op 'n dolle jachtpartij, waar we met 'n heel gezelschap 'n weinig ruw tekeer gingen, heb 'k door onvoorzichtigheid en door te veel champagne de lading van m'n geweer in m'n oogen gekregen.... Hier gaat 't litteeken.... En vanaf dien ellendigen dag ben 'k verloren....

- Als de *nervus opticus*, de *chiasma nervorum opticorum* enz. onaangetast zijn gebleven is niets verloren, meneer, zei de geleerde, plots in beminnelijken toon: 'en als ù tot opératief ingrijpen bereid is, ben ik het ook....

- *Ik* heb niets meer te wagen....

- Goed - maar dan op één heilige voorwaarde - op handslag en eerewoord - meneer Joep: wanneer de enting lukt, of niet lukt: u verplicht zich tegenover iedereen te zwijgen, niemand in 't vertrouwen te nemen, en mij van uw bevinding en waarnemingen op de hoogte te houden....

- Op mijn woord van eer....

- Dat is me voldoende - en dan kunnen we dàdelijk ingrijpen.... Ik zal u chloroformeeren om alle accidenten te voorkomen.... U mag van geluk spreken - ik heb 'n stel buitengewoon-sterke oogen bij de hand, meneer....

- Van wie?....

- Dat zeg ik later. De principiële zaak is, dat u weer leert zien.... Geef me uw arm.... We doen 't in 't kabinet....

Hoeveel tijd er verlopen was - wàt 'r met 'm gebeurde - wáár-ie was - òf-ie nog leefde - 't scheen 'm iets vers, onoplosbaars, iets dat met zijn lichaam geen gemeenschap meer had.

't Eerst voelde-ie de tinteling van z'n vingertoppen, of-ie kou had geleden. Dan, door diezelfde vingertoppen, langs z'n machteloos-bewegende handen, over z'n polsen, armen en borst - of 't ergens in 'n wijde ruimte geweest was - sloop 't trage bewustzijn in z'n wee en leeg hoofd terug.

- Prachtig, prachtig! zei 'n stem - èrgens. Ergens. 't Was niet te benaderen - welke stem - en waar - en van wie - en òf 't 'n stem was....

Kreunend, met 'n barstende hoofdpijn, zich plots verbeeldend in de weelderige slaapkamer thuis te zijn, strekte-ie de hand naar de plek van de elektrische schel.

Z'n gedachten concentreerden zich op de deur die zacht open zou gaan - op zuster

Loeke's stap, die-ie tusschen honderd andere herkende.

- Wat zoekt u, hahaha! lachte de stem, weer - de stem van èrgens -: 'interesseert u zoo de knoop van m'n vest, dat u er op blijft drukken?'

En de lach, nog eens opklinkend, drong als 'n ding van stevige realiteit door, nu de narcose geen invloed meer had....

- Waar ben ik? vroeg Joep, doodelijk vermoeid in den operatiestoel opstuttend - 't zwarte, onpeilbare, eeuwige duister, waaraan-ie gewend was, verschrikte 'm niet.

- U is waar u wàs, vroolijkte de stem, waarvan-ie de klanken vaag begon te herkennen:.... ja, en 't is wel opmerkelijk, dat u dadelijk - zooals iedereen - de ouwe reflexvraag stelt, de vraag die 'k al minstens duizendmaal nà een operatie onder narcose, gehoord heb - waar ben ik? - waar ben ik? - 'n in den grond zeer filosofische vraag, meneer - 'n vraag, die ieder zonder uitzondering, onverschillig waar-ie zich bevindt, zonder kans op succes herhalen kan, omdat we 't geen van allen weten. Ik ben, waar ù is, maar wáár we zijn, wáár we ongeveer, bij taxatie inderdaad zijn, is nauwelijks aan te duiden....

Thans, rechtop in den stoel, de handen op het leeren kussen gesteund, had Joep 't volle bewustzijn terug, maar nog te slap om het vernuftsspel van den geleerde te volgen, sprak-ie enkel suffig:

- Waar was 'k?.... Waar was 'k?

- Ja, waar?.... Daar kun je evenmin antwoord op geven, zei de stem - en met 't geluid van flesschen, die-ie verzette en van neerstortend water, klonk z'n allergeoegelijkst geneurie.

- Dokter, viel Joep heftiger dan-ie gewoon was uit - en z'n beenen slierde-ie naar den grond.... moet u nog beginnen of is u al klaar?....

- Hahaha! lachte de zonderling: welk 'n vraag! Klaár natuurlijk, waarde heer....

- Zoo, zei Joep, zich met moeite bedwingend: ik ben anders nog net zoo volslagen-blind als vóór u me wegmaakte.... Ik zie niets, niets, niemendal!

- Ik ook niet, praatte de wonderdokter droog: 'a d p r i m u m, meneer, zijn we allebei in 'n stikdonkere kamer - a d s e c u n d u m heb ik u een zwarten bril opgezet, om bruske overgangen, zelfs in 't donker, te vermijden.... Hoofdpijn, niet waar?....

- En hoe!, snauwde Joep.

De wrok van 't bedrog, van de allergeslepenste zwendelarij, zat 'm tot hier. Instinctief tastte z'n hand naar horloge, toen naar beurs en portefeuille. Die waren 'r nog. Maar z'n blinde oogen, waaraan de man, zooals-ie gedacht had, niets had kunnen veranderen, waren 'r ook! Welk 'n perverse charlatan, wat 'n gemeen en wreed individu, om zoo met iemand's onherstelbaar ongeluk te spotten....

- Wil u zoo beleefd zijn de pleegzuster te roepen, zei-ie na 'n tergende stilte, waarin de ander met glaswerk bij de waterleiding bleef scharrelen: 'en wil u zeggen wat ik u schuldig ben....

- Geduld, geduld, praatte de kwakzalver rustig: ik zal eerst wat licht maken.

Er werd een lucifer afgestreken - 't gas plofte zeer duidelijk in 'n cylinder - toen nog eens.

- 't Hindert u vermoedelijk niet? informeerde de stem.

- Meneer, barstte Joep driftig los, en z'n handen beefden van ingehouden woede: 'als u denkt dat ik me àlles laat welgevallen, dan vergist u zich! En als u denkt dat 'k zóó weerloos ben, om op die laffe

manier met me te laten spelen, dan vergist u zich nog sterker....

- Vergissingen zijn menselijk, antwoordde de ander gemoedelijk: en daarom zal ik u de uwe niet kwalijk nemen. Willen we naar mijn studeerkamer terug gaan? Geef me uw arm....

Zwaar-hijgend, op de tanden knarsend, dulde Joep den hatelijken arm. De vloek, de vloek van 't aan den eerste den beste overgeleverd zijn! Als-ie gekund had....

- Zeg eens, meneer, zei de geleider plotseling stilstaand: u houdt u vooral kalm - en vooral geen tranen, wil u m'n werk niet radikaal bederven.... De enting van de nieuwe oogen is nog te versch, om dat te kunnen verdragen....

- Ik herhaal, sprak Joep somber: dat ik hoegenaamd niëts zie.... Roept u m'n pleegzuster, ja of nee?

- Die zal 'k onmiddellijk roepen, maar ik herinner u aan uw eerewoord! Met mijn honorarium heb 'k geen haast. Dat laat 'k aan uw beleefdheid en aan uw mate van tevredenheid over.... Ga nog even zitten. En bijt niet zoo van spijt op uw snor. Binnen de vier-en-twintig uur ben ik uw bèste vriend, en wanneer u niet vroeger

dan vannacht twaalf uur, als 'r géén licht in uw kamer brandt, maar vooral niet vroeger, den zwarten bril afneemt, zal u zingen van plezier....

- Ik meende, zei Joep vinnig - goddank, z'n spotlust kwam weer terug -: ik meende, dat er een grens was voor onsmakelijke grappen! U is een buitengewoon geestig man, professor - professor! - maar vannacht om twaalf uur hoop ik van uw invitatie om in 't donker te zien geen gebruik te maken....

- 't Doet me genoegen, antwoordde de ander met 'n glimlach in z'n stem: dat u me tot hooggeleerde bevordert - en van mijn invitatie maakt u zoo zeker gebruik als tweemaal twee vier.... Wat drommel, meneer, blijf met je handen van den bril!.... Je doet als 'n kind!.... Mijn geduld is ook niet eindeloos!.... Denk jij, dat de oogen van 'n kat, dadelijk na de enting, 't gaslicht uit 't kabinet of 't felle zonlicht hier, kunnen verdragen!.... Wat drommel, meneer, jij slaat 'n toon an, of 'k 'n flesschentrekker ben!....

Gebluft door wat-ie hoorde en door den onverwachten toorn van den geleerde, die zóo met de volle vuist op tafel sloeg, dat

de voorwerpen er op rinkelden, zat Joep als in versteening. De hond belikte z'n afhanginge hand - hij liet 't toe. De raaf, die door duive-oogen moest kijken, zette zich op z'n schouder - hij verroerde zich niet.

- Heb ik, zei-ie eindelijk, met 'n gevoel of ook hij gek werd - of de 'kwakzalver' 't niet alleen was -: heb ik de oogen van 'n kat gekregen?

- Van 'n kater, verbeterde de stem: en terwijl u buiten bewustzijn was - dat is werken, meneer! - heb 'k dien kater de oogen van 'n haas ingezet. Die langpoot blijft vandaag 't kind van de rekening. Een moet 'r altijd geofferd worden. En hazepeper is niet verwerpelijk! Of eet u liever gebraden haas?

- Dus - dus, hakkelde Joep: dus als dat èrnst is - èrnst - èrnst - bestaat 'r kàns dat ik weer zien zal?

- Wanneeru opwinding vermijdt en vooral de eerste week weinig huilt, bestaat 'r 'n ongemeene kans. Beslist! En als de enting nog niet heelemaal gelukt is, kunnen we 't later altijd nog eens met 'n ander soort oogen probeeren. Maar ik voor mij, houd bijzonder van katte-oogen, omdat die sterk en goed ontwikkeld zijn....

- Dokter, sprak Joep, als in droom:.... ik ben geen man van nuttelooze en groote woorden, maar àls, àls dat lukt, als ik vannacht zien kan, mag u elke som verlangen, elke som, zonder voorbehoud....

- Nu praat u wéér met melo-dramatische tranen in uw stem, matigde de geleerde: met tranen, terwijl ik u zoo gewaarschuid heb! Op die manier ben ik niet aansprakelijk. Al was, in den tijd toen ik pas met mijn honde-oog liep, mijn dierbaarste bloedverwant of vriend - bij wijze van spreken: 'k heb kind noch kraai op de wereld! - gestorven, dan had 'k nog geen traan gelaten, om m'n wetenschappelijke proefnemingen niet te vermoorden! Daarenboven zijn tranen altijd nutteloos, onaesthetisch, dwaas, ridikuul, onlogisch, te veel....

Joep luisterde nauwelijks. Voor 't eerst sinds 't noodlottige jachtavontuur scheen 'm 't donker, achter de zwarte brilleglazen, rossig vertroebeld, of ongrijpbaar-ver 'n toorts begon te lichten.

- Ik geloof, zei-ie nerveus - en z'n hart hamerde bij die woorden -: 'ik geloof, dat ik op 't oogenblik al iets van de zon buiten bemerk....

- 't Geloof is àlles, sprak de geleerde, met 'n tikje ironie - dezelfde spreuk van zuster Loeke, in die lange, lange maanden,

Den kop van den hond - Pluto met 't menscheoog - streelend, bleef Joep in gebukte houding, zich 'n ander mensch voelend - enkel door de mogelijkheid....

- Hoe is u, vroeg-ie, bijna eerbiedig - waarlijk, 't was een stem, die vertrouwen wekte! -: hoe is u op den heerlijken inval gekomen, om dat met blinde oogen te doen....?

- Pardon, interrompeerde de geleerde: '.... tot vandaag heb 'k alleen met levende oogen gewerkt. U is mijn eerst dubieuze geval - dubieus in zoover dat ik ùw oogen niet aan 'n ander kan geven...., verbeterde-ie zich snel:.... en hoe ik er toe kwam?.... Door mislukking op ander gebied.... Door heele groote teleurstellingen, decepties zoo groot, dat 'k niets meer dacht te bereiken....

- Dan is u nù toch weer wel tevreden? vroeg Joep.

- Betrekkelijk, zei de stem droefgeestig: in mijn jonge jaren had ik me 't allergrootste voorgenomen - 't ontzettende wonder - 't scheppen van levend orga-

nisme zelf - 't volkomen weten.... Ja, dat was m'n droom.... Jaren, jaren, van m'n leven, eerst hier, toen in 't Oosten, toen weer hier, heb 'k gewroet, gezwoegd, om onbevuchte eieren door chemische reactie te bevuchten.... Daar zijn m'n haren wit bij geworden.... Eieren van zeeëgels, zeesterren, poliepen, kwallen, en zooveel meer, heb 'k gesplitst, en 't ei larve zien worden, zonder de hulp der mannelijke kiem, meende 'k, meende 'k.... Tot 'k twijfelde.... Om duizend overwegingen twijfelde.... Nee, dat groote komt niet, nooit uit mijn handen - uit niemand's handen.... Maar 'n vreugde is 't toch 't levende op 't levende te enten, zoals 't me tusschen teleurstellingen door, gelukt is.... Heelemaal voor niets schijn 'k niet te hebben bestaan.... Hier, Pieter, kom van meneer z'n schouder af, jongen!....

De raaf-met-de-duive-oogen vloog van z'n zitje - en 't bleef even stil. Buiten, in den tuin van 't huis, tsjilpten de vogels - de blaren der planten, bij 't raam, ritselden met rappe fluistergeluidjes - de klok tikte, langzaam, doodelijk langzaam, of ze bang was - en 'n verdwaalde bij, tegen 't vensterglas op, 'n uitweg zoekend, zoemde met dalinkjes en

heffinkjes, als 'n in slaap zakkend bestje.

Dat hóórde-ie nou nog enkel - hoorde- ie.... Misschien zou-ie 't weer te zien krijgen - te zien in de volle warmte der zon, die-ie langs z'n handen en knieën voelde.... Misschien zou-ie den zonderlingen zoeker, in wien-ie begon te gelooven, beter begrijpen, als-ie niet enkel op 'n stem dreef....

- En nu mag je zuster binnen komen, zei de dokter, zelf wakker wordend: 'te neuzen valt 'r niets meer, nee. Alles is opgeborgen.... Ik hou niet van pleegzusters.... Lastige menschjes met veel verbeelding, véel geleerdheidjes, lange tongen.... Enfin, vróúwen.... 'k Voel me bij m'n dieren veiliger, blijf liever de laatste van m'n geslacht.... U laat geen woord los, niet waar?.... Geen wóórd!.... Als de juffrouw met dat kapje dat 'r zoo flatteert - geen kapjes, minder verpleegsters! - u over mijn onderzoek vraagt, antwoordt u eenvoudig, dat we nog niéts verder gekomen zijn! Ja?

- Ik heb mijn eerewoord nog nooit gebroken, zei Joep - en de eerste glimlach, niet spottend, niet snijdend, sinds dat ellende-jaar, belei z'n gezicht. De zwakke, rosse schemer achter den bril was 'n zaligheid.

De deur ging geluidloos open - háár stap.

- Wilt u den patiënt overnemen, zuster? praatte de man, ineens stug '.... en 'm zooveel mogelijk in 't donker houden?

- Jawel, dokter, klonk Loeke's stem: ik ben blij dat u gescheld heeft - 'k was juist van plan aan te kloppen, om te vragen of 'k behulpzaam mocht zijn....

- Nee - we hadden u niet nodig. Dank u. Ik houd niet van hulp.

- 't Was zoo'n idee van me, antwoordde Loeke verlegen.

- 'k Houd niet van ideejen, kletste de vrouwenhater, die z'n leven in z'n laboratorium doorworsteld had....: tot ziens meneer - tot ziens in dübbelen zin, zei-ie nog en zonder de gewone beleefdheid van 't uitlaten van zijn patiënt, nu die toch werd gesteund, suste-ie enkel door den deur-kier der studeerkamer de blaffende, schreeuwende, krijschende beesten in de andere vertrekken - en met den raaf op z'n schouder, zette-ie zich weer voor de vivisectietafel.

* * *

Niets begreep ze van 'm op den rit huiswaarts. Met den zwaren, de oogholten in-

metselenden bril voor, bijna onherkenbaar, bleef-ie nog hardnekkiger zwijgen dan toen ze 'r heen reden. Maar de nieuwe glimlach, de vreemde, dien ze nog niet van 'm gezien had, of-ie iets liefs beluisterde, of-ie met iemand waarvan-ie hield in gedachte aan 't babbelen was, kwam niet van z'n gelaat. Hij liet haar de tolleren betalen, was 'r glad vergeten, rookte sigaretten, dankte niet eens voor de vlugge attentie van 'r lucifer, als de sigaret uit was gegaan. Straks zal-ie weer afstootend gaan spotten, dacht ze. Maar hij spotte niet, leunde achterover of-ie sliep. Toen, 't hoofd in de handen, dee ze wat ze wel meer, ook voor andere patiënten, gedaan had - en bad, terwijl de klare, zonnig-blauwe hemel boven de boomtopjes voorbij-joeg.

Zoo waren ze mekaar kwijt-geraakt, toen de auto 't voorplein van 't kleine slot doorkromde en de chauffeur 'n paar maal 't signaal voor de menschen binnen liet toeteren.

- We zijn 'r, meneer, waarschuwde ze.
- Zijn we 'r? vroeg-ie verrast: hoe is dat mogelijk? Dan moet 'k geslapen hebben....
- Nee, geslapen heeft u, geloof ik, niet....

- Dan zal 'k nog onder den invloed van de chloroform zijn geweest, glimlachte hij.

- Van de chloroform, schrikte ze: is u dan geopereerd?

Hij had wel 'ja' kunnen schrééuwen, want in de schemering der vestibule, waar nog geen lamp brandde, zag-ie, als door 'n zwaren mist, de vergulde wijzers van de antieke klok - van de antieke klok! - iets anders kòn daar niet staan....

Ongerust, omdat-ie 'r vraag onbeantwoord liet, keek ze 'm aan - zag z'n onbewogen gestaar, z'n angstig geopenen mond.

Toen, doodsbleek, liet ze de reisdeken vallen - bedwong met moeite 'n gil.

Achter de donkere brilleglazen had ze de kwijning van iets afschuwelijks gezien - iets dat als phosphor den schemer der vestibule doorlichtte.

Tweede kapittel

De lichtende nacht

Bij 't verlaat middagmaal liet-ie de schotels, de een voor de ander na, passeeren, te gejaagd om ietste kunnen eten. De lakei bewoog achter z'n rug - zij over 'm, lette op elk van z'n gebaren.

Nu de electriche kroon, half ontstoken, en met temperende kappen, z'n gelaat als bij 'n schouw be-geluwde, nu hij weer als altijd leek en enkel de zwarte bril 'm ongewoon-oud maakte - ouwer, ernstiger - nu begreep ze niets van 'r dwazen, bijna koortsigen schrik van daarstraks..... Ze moest zèlf overspannen geweest zijn - dat groene vuur in ziekelijke verbeelding hebben gezien....

Over 'r bord gebogen keek ze naar de brilleglazen, waarin 't tafelzilver, de schalen, 't kristal, verfijnd-geslepen silhouetten, schampende glansjes dreven - of elk glas 'n kamertje met sierlijk-kleuterende voorwerpjes was. Dàt - dat stuipend-angstige zag ze niet meer. Wel ontrustte 'r z'n nerveus gepraat, z'n zonderlinge levendigheid, z'n weigeren van alles.

- Toe - eet tenminste dit, soebatte ze telkens - en 'r witte handen maakten 't als voor 'n kind gereed. Z'n vleesch sneed ze - z'n aardappelen brokte ze - geen graatje liet ze in z'n visch. Hij glimlachte, babbelde - zat alleen onbeweeglijk als de antieke gangklok 'r haast plechtig geluid, elk kwartier, langs de marmeren wanden opdreef. Dan trilden z'n neusvleugels of-ie iets anders hoorde.

Eén keer nog schrikte ze fel. Den lakei had-ie de eetzaal uitgestuurd - toen, zoo vriendelijk dat ze 't niet weigeren kon, had-ie háar naar de bibliotheek gezonden, waar-ie meende iets te hebben vergeten.

En toen ze vlug terugkwam, was de zaal donker - met enkel 'n lichtbaan van uit den korridor.

Koud ineens, had ze de hand naar den drukknop bij den deurpost gestrekt, om 't licht, dat uitgegaan leek, weer op te draai- en - maar nog voor ze 't gedaan had, was hij haar voor geweest. Hij stond 'r zelf - doodsbleek - z'n hand, die ze aanraakte, was ijskoud.

- Ben u.....?.... Was 't licht?.... Hoe kom ù.....? hakkelde ze, 't eene barstende zinnetje na 't andere - en in 'n onverklaar-

bare, wild-slierende angst-bestuiving keken 'r oogen van zijn stroef-gesloten lippen naar de schemerplekken der antieke zaal - opbonzen als 't in 'r dee dat 'r nog 'n dèrde - iemand - iemand bij de gobelins of de Vlaamsche buffetten of de draperieën bij den erker kon zijn....

- 't Licht was uitgegaan, loog-ie, moeilijk pratend: toen ben ik - ben ik....

- Hoe zàg u dat dan, vroeg ze, voelend dat 'r wat anders was - en de angstsensatie gaf 'r stem iets schels en rauws.

- Dat verbeeldde 'k me, loog-ie nog eens: en 'k schijn 't me goed verbeeld te hebben....

Weer in z'n stoel bij de tafel, met grimmig-vijandelijke trekken om den mond, zweeg ie. De voor 'm geschilderde peer liet-ie staan - de zilveren sigaretten-doos klapte-ie nijdig dicht.

Wat kon-ie háár vertellen?.... Wàt?....

Zoo toen ze de eetkamer verlaten had, wou-ie de proef - of ze zàgen - of dat van de wijzers benee zich herhaalde - had- ie op den tast den electricen drukknop gevonden - 't donker één kokend moment doorstaard - 't donker dat donker bleef, geen zwakke lijn, geen vagen vorm, geen kleur-wazing uit z'n greep los liet.... De

klok had pas nègen geslagen.... Als 't om twaalf uur lukken kòn - waarom dan nu niet?.... Z'n lust in praten, z'n levendigheid van daarstraks waren uit 'm gezwiept. Misschien - misschien was 't 'n waanzinnige suggestie geweest - die lichtung der twee wijzer-strepen....

- 't Is of u iets heeft - u ziet 'r zoo bedrukt uit,' zei ze gekweld door z'n overgang van stemmingen.

- Ik wou, ketste-ie stug: dat u me niet zoo voortdurend aankeek. Dat voel 'k. En dat hindert....

Ze verzette 'r stoel. De vuisten gebald, wrevelig, met 'n schrijning van wanhoop als-ie in geen maanden gekend, koortste voor 't eerst van z'n blindheid de gedachte aan verlossing in 'm op - de mogelijkheid van 't einde - als-ie wóú.... 't Beetje licht dat-ie zich in 't laboratorium en in de huisvestibule had gedroomd, was z'n dóód wanneer dit 'n nièuwe mislukking werd.

Over 'm - geluid van de láátste avonden, na den maaltijd - dorde geritsel van omgeslagen papier.

Nu had ze den ouden Statenbijbel voor zich - zocht ze - dreef 'r monotone stem met David's klacht op 'm toe....

- Verlos mij, o God, want de wateren zijn gekomen tot aan de ziele - ik ben
gezonken in grondelooze modder, daar men niet in kan staan: ik ben gekomen in de
diepten der wateren, en de vloed overstroomt mij - ik ben vermoeid van mijn roepen
- mijn keel is ontstoken - mijne oogen zijn bezweken - daar ik ben hopende op mijnen
God....'

- Nou, nou, nou! stoorde-ie haar: heeft u 't vanavond speciaal voor me uitgezocht!

- We waren daar gister gebleven, zei ze geduldig.

- Goed - goed, gromde-ie: dan blijven we 'r ook vandaag!

Geprikkeld opstaand, schuifelde-ie de stoeleuning voorbij, ontmoette 'r op
dezelfde plek, waar ze wist dat-ie niet alleen verder durfde. Dat ding, dien statenbijbel,
had-ie voor de curiositeit gekocht, om de dure houtsneden en handteekeningen - niet
om de stichting, die zij 'r met 'r gezonde oogen in vond. Dat geles - dat geles - háár
vinding om 'm bezig te houden - moest-ie net nu hebben - net nu....

Eerst in de kleine luxe-werkkamer, waar- ie zich vroeger met z'n vrienden na de
fuiven terugtrok - 't behaaglijkst hoekje van de

heele woning - 't luxe-zitje met z'n ebbenhouten boekenkasten en weelderige uitstallingen - werd-ie eenigszins mensch, slurpte- ie z'n koffie met nerveuze haaltjes, hernam- ie z'n gewoonte om excuses aan te bieden, als zij de belediging vergeten was.

- Als u weer zoo'n psalm tegenkomt, zei-ie half in spot: 'weer zoo een met nutteloos geklaag - neem dan 'n volgende: 'r zijn 'r genoeg....

- Goed meneer, knikte ze ontwijkend:wil u geen krant ook hooren?

- Krant.... krant, herhaalde-ie, de handen voor de brille-glazen - met z'n gedachten bij heel andere dingen -: ja, lees de krant - ik ga toch in de eerste uren niet naar bed.

Achter de kap van de staande lamp begon ze te lezen - geduldig te lezen - de lange kolommen van sport, waarvoor-ie z'n belangstelling had behouden. En als ze rustte, keek ze in de spiegeling der boekenkasten opzij, om te zien of-ie luisterde. Hij luisterde niet. Dat zag ze aan z'n vreemde houding. Maar ophouden, om te vragen of 't 'm verveelde, dorst ze niet. De klok met 'r tamme gong-slagen, sloeg half elf, kwart voor elf, elf.

- Elf uur, meneer, waarschuwde ze voorzichtig, niet wetend of-ie sliep, of wakker was.

- Ja, ja, antwoordde-ie: dat heb 'k gehoord....

- Wil u dat 'k Johan schel, om u naar boven te brengen?

- Nee.

- 't Is láter dan anders.

- 'k Heb al gezegd, zei-ie, 't venster openend - hier kende-ie den stand van elk voorwerp -: dat 'k in de eerste uren niet naar bed ga....

- Toe, drong ze aan: daar heeft u morgen spijt van.... We doen zulke excessen vandaag....

- Als ù slaap heeft, praatte-ie 't donker van den tuin toe: laat 'k u dan niet ophouden.... Ik blijf 'n paar sigaretten rooken....

- Ik heb 't niet voor mij persoonlijk gezegd, zei ze nog eens geduldig.

In den stillen zomernacht buiten - 'n nacht van maanschijn en dauw-flonkrende sterren - 'n limpiede nacht met lichtende maanglans-blaren - was 'n dwaas en aandoenlijk gerucht van krekels en kikkers.

De krekels sjirpten met stemmen als stoei-

ende duinhelmen - de kikkers hadden 'n malle baard in hun keel.

Maar als 'n kreet-los-van-alles, mateloos- droefgeestig, klonk door 't venstergat de zang van 'n in verrukking kweelenden, zomernacht-dronkenen nachtegaal.

Van den hemel met z'n maanlicht-plas en z'n sterren-gebeef, spette 't gefluit, 't teere, zilver-kartelende, als vonkend stuifmeel de kamer in.

Ineens, met 'n ringeling der ruiten, sloot-ie 't venster - en met 'n pijnlijken kreun ging-ie zitten.

- Wat scheelt u?, vroeg ze, voor de derde maal schrikkend.

- Niets, zei-ie stug.

Toen stond ze op, liet 'm alleen. Ze voelde dat ze 'm hinderde. En ze hinderde 'm. Bij de groote, zalige vreugde van den nachtegaal, hadden de tranen in z'n oogen gebrand - de tranen die niet mòchten.

'r Voetstappen beluisterend, deed-ie wat- ie dien heelen tijd voornemens was geweest. Z'n hand zocht de lamp. 't Werd donker. Blauwzilverig bescheen de maan de geslepen glazen der boekenkasten, bevlamde de roodkoperen pullen, den inktkoker. Toen, nog eens opstaand, tastte-ie bij de gordij-

nen, vond 't koord, en z'n pluizende vingers sloten den kier.

Nu moest 't volslagen donker zijn, kon-ie 't zonder den bril probeeren. Z'n hart leek niet te kloppen, z'n vingertoppen voelden als in narcose, terwijl-ie 't montuur van de ooren lichtte. In de vestibule sloeg de klok kwart over elf. Hij lette 'r niet op. Z'n bewustzijn, z'n lichaam, z'n leven, concentreerden zich op dat ééne - dat als 'n ratel z'n hersens doorfloepende - als 'n heete wond schroeiende - als 'n knetterslag wakker-striemende - wat-ie zàg - almachtige God, zàg - zàg.... Nu kon 't geen bedrog, geen suggestie, geen hallucinatie zijn!.... Hij zag. 't Eerste voorwerp, dat-ie zag, zag - den zilveren doodskop van z'n schrijfbureau - met de Egyptische sigaretten - greep-ie in z'n bevend-verliefde handen - tot 't smartelijk heen-nevelde, omdat de ellendig-stekende tranen 'm dwars zaten. Toen liet-ie 't vallen. Uit de geopende deur plaste 'n verblindend licht.

Zij, in 'r oude zorgen, niet naar bed willend vóór hij boven was - hield den deurknop in de hand.

- Is de lamp wéér uitgegaan....., begon ze.

- Dicht die deur!.... Dicht die deur!, schreeuwde-ie, de hand voor de vluchtende oogen.

De deur smakte toe.

- Dank u, zei-ie gejaagd.

Op háar beurt blind in de donkerte der kamer - hield ze den deurknop. En als in verstarring hoorde ze 'm doen, bewegen, als 'n krankzinnige praten.

- Alles staat nog net zoo - precies zoo, hijgde-ie opgewonden - 't eene ding na 't andere verplaatsend, neerzettend, verschuivend: 't is 'n lust.... 'n lust.... 'n lust!.... Hahaha!.... Had je niet gedacht, cachet van m'n ouwen heer, dat ik je nõg 'ns bekijken zou!.... Hahaha!.... En de presse-papier met de initialen van Georgette.... G. van D.... G. van D.... En de collectie penhouders.... En 't post- zegelbakje.... Ja, ja - 'r zijn postzegels in - en pennen.... Hahaha!.... 'n Lust!.... 'n Lust!.... En 'n takje groen om m'n portret!.... Heeft u dat 'r op gestoken, zuster?.... Menschlied....

- Toe, toe, sméekte ze bijna in 'r angst - ze wist niet of ze blijven moest of de bedienden roepen: toe, meneer Joep - meneer Joep - kom tot u zelf!.... U doet

zoo akelig - zoo vreemd! Laat me bij de lamp - alsjeblief - alsjeblief!

Aarzelend den knop loslatend, zonder van 'r plaats te komen, kreeg ze den inval lang aangehouden te schellen - de bouton was naast de deur. 't Tinkelde vinnig in de gang. Goddank: alléén bleef ze niet met 'm, d'orst ze niet met 'm blijven, bij dien aanval....

Toen, zich tegen de paneelen drukkend, bijna bewusteloos, bewoog, sprak, ademde ze niet meer.

In 't kamerduister, nu-ie 't geluid der schel beluisterde, flitsten twee snerpnd-groene, lichtspuiende oogen - dezelfde die ze voor 'n paar uur, maar zwakker, futteloozer, achter de brille-glazen had gezien - twee als in haat en loering laaiende kollen.

't Gilde in 'r, dat 'n dier naar 'r keek - maar hij, hij, hij zèlf stapte op 'r toe - *hij* bukte zich - *hij* met de monsterachtig afstootende, geel-vonkende oogen stond voor 'r.

Buiten beklopte Johan de deur.

- Wie daar? schreeuwde Joep: wat moet je? Wie roept je?
- U heeft toch gescheld, meneer?
- Ruk uit! Je ben gek!.... Ga naar je

kooi - ik vind m'n bed vanavond alleen....!

- Best meneer....

Weg waren de voetstappen over den Smyrnaaschen looper - weg waren 'r gedachten. Voor 't eerst was zij de hulpelooze - voor 't eerst sinds ze geroepen was 'm te verplegen, presenteerde hij hoffelijk 'n stoel.

Ze zat. Ze hoorde 'm praten, hoorde 'm lachen - kon geen woord vinden. Waar-ie stond, waar-ie bewoog, waar z'n stem klonk - volgde ze gebiologeerd de twee groene, phosphoresceerende, ontzettende oogen, die dan 't felle van 'n loerenden tijger, dan 't droomende van dwaallichtjes hadden.

- Zegt u niets - niets?, vroeg-ie, uitgelaten in zijn bureau-stoel dompend: 'ik zie - ik zie, beste, goeie, engelachtige zuster!.... Ik zie je gescheiden haar - je horlogeketting - zie je langzaam héélemaal....

Nog kon ze niets zeggen.

- Die professor is 'n geniale kerel! riep- ie in extase:.... nu smijt 'k 't raam open - de nacht buiten kan me geen kwaad meer....!

Driftig rukte-ie de gordijnen weg. De maan school achter 'n wolk - de nachtegaal zong niet meer - de krekels, de kik-

kers vulden de kamer met lente-rumoer.

- Ik zie, praatte-ie in één wilden hartstocht: ik zie zoo voortreffelijk, dat 'k zelfs 'n nachtuil zie vliegen.... Ik zie beter dan 'k 't ooit heb gedaan, beter dan....

In den tuin voor 't venster stoorde de waakhond, op 't geluid afgekomen, z'n uitbundig beweren. Angstig-achteruit wijkend blafte 't dier eerst kwaadaardig - huilde toen schrill en doordringend tegen de lichtende oogen.

- Dat is zonderling.... sprak hij haar toe: dat heeft-ie nog nooit gedaan....

En wéér stakte-ie. In 't kamerdonker zag-ie 'r weenen.

Dát - die tranen - die als kwijnende dauwdruppen 't duister door-tastende tranen - én 't klagende, opstuipe, gele striemen zwaaiende angst-huilen van den hond - bekleumde 'm in adem-stokkende onthutsing.

- Koescht! riep-ie heesch, en 't venster met 'n driftigen smak sluitend, praatte-ie heftig:

- Wat voert u uit! Waarom zit u te snikken! Wat beteekent dat!....

- Ik snik niet, zei ze, zich inhoudend. Ze

bleef onbeweeglijk, de lippen genepen, de handen in den schoot.

Bij 't raam, met 't haast nòg sterker lichtend vuur in z'n oogen, keek-ie 'r in pijndoende loering aan.

- U snikt niet, zei-ie na 'n korte stilte, die 'r eindeloos leek: nee, u snikt niet - maar 'k zie uw tranen....!

Ze leunde in den fauteuil naast 't bureau - door 't raam kwam geen flauwste schemer - ze zag zelfs 'r eigen handen niet.

- Zièt u - zièt u...., sprak 'r stem, of 't de stem van 'n ander was - 'n doodelijk-bevreesde andere -: ziet u hièr - hier in 't dònker - mijn tranen.... Wat vind 'k dat....

Bij den haat in z'n oogen - durfde, kon ze niet uitpraten.

- Dat vindt u 'n wonder, vulde hij extatisch aan, nu de hond niet meer huilde: ik óók! Ik weet niet, wie 'k 'r 't meest dankbaar voor moet zijn!.... In elk geval, u is m'n éérste getuige - en u heeft me al dien tijd zoo kostelijk verpleegd - dat ik vóór alles ù.... ù....

De groene, in blijdschap vonkende kollen, bewogen door 't donker, recht op 'r

toe - verdwenen terwijl-ie bukte en z'n lippen 'r hand kusten - zooals-ie 't de eerste, eerste dagen en nachten - in z'n koorts - ook had gedaan - dan, bij 't weer oprichten van z'n hoofd, zàg ze ze weer, zoo phosphoresceerend, zoo fel van licht-spuiing, zooals twee eindelooze putten van geelgroen, kolkend, kringelend haat-licht, dat ze als in reflex, of iets venijnigs-vijandelijks 'r bedreigde - 'm met 'n gebaar van walging, 'n krijschen-van-schrik, van zich afstiet.

En tegelijk, zonder bewustzijn, niet door 'r wil ingegeven - bedraaiden 'r vingers den overval der electriche lamp.

Wankelend, zich met de eene hand aan 'n stoel vastgrijpend, met de andere in verblinding voor de oogen, bleef-ie koortsachtig hijgen.

Toen barstte-ie los - als 'n dronken man langs 't schrijfbureau tastend:

- Ik wist niet, zuster, dat 'n teeken van dankbaarheid u zóó zou ergeren!.... Dat is.... Dat is.... Je heb me weer net zoo blind gemaakt, zoo wanhopig-blind, als vroeger....

- Neem me niet kwalijk, meneer, zei ze, nog altijd met 'r hand aan de electriche lamp: 'k geloof, dat 'k zèlf ziek ben -

de l amp brandt weer - dat is alles.... Wil u 'r uit hebben....?

't Oude, innige meelij met 'm bonsde in 'r op, nu-ie schrikkelijk-hulpeloos, met 'n gezicht zonder kleur en met in huivering trillende vingers in den eindelijk gevonden stoel glee.

Dicht op de lamp, dicht op 't schelle licht, dat elk trekje van z'n gelaat bebeit, en zonder poging dat af te weren, zat-ie met 'n zwakken glimlach - met zoekende oogen....

Groote God - w elke oogen!.... Tegen z'n wil om ze open te houden in, leken ze heen te sluipen, zonder leven, zonder pupillen.... Enkel 'n dunne, smalle, machteloze spleet....

- Wil u de lamp uit? vroeg ze nerveus.

Z'n hoofd schudde glimlachend nee. Hij begr ep.

Ook wat daarstraks was gebeurd.

't Was nu 'n melk-witte mist, waarin-ie zat, waar-ie bijna niets onderscheidde. Maar dat m est zoo. 't Was bij katten niet anders.... 'n Kat bij 't felle licht - spon zich ook in gedachten....

- Nee, weerde-ie haar af, nu-ie voelde, dat ze 't t och donker wou maken:.... nog niet - 'k Wil even zoo blijven....

- Wat heeft die man in 's hemelsnaam aan uw oogen geknoeid....? viel ze angstig-onstuimig uit.

- Hij heeft, begon ie.

Maar, zich bezinnend, zich 't heilig eerewoord herinnerend om nièts van de oogenwisseling aan haar noch 'n ander te vertellen, hield-ie op - en 'r kwam 'n gevoel van genoeglijkheid over 'm.

-Als straks 't licht uit is, zuster - en m'n oogen mogelijk - ik moet er me van in den spiegel overtuigen! - mogelijk als die van 'n poes glanzen - moet u zich daarover niet verwonderen.... Dat kan den eersten tijd misschien zoo blijven.... Dat komt door de medicijnen - de zonderlinge medicijnen, die hij gebruikt schijnt te hebben. Op 't moment zie ik minder goed.... Ja, geef me liever 'n beetje nacht.... Voor 'n jaar heb 'k zóó dikwijls van den nacht den dag gemaakt, dat ik me 'r best aan zal wennen! Beter 'n nacht die dag wordt - dan àltijd nacht.... Nu weet u 't - hoeft u niet meer te schrikken.

Maar toen-ie 'n oogenblik later, in de weer donkere kamer zelf voor den spiegel stond, zelf in den schemervorm van z'n hoofd de twee groene, de haren van z'n

wimpers beglimmende gaten zag, week-ie schuwer dan zij 't gedaan had, achteruit. 't Wàs schrikwekkend - meer dan schrikwekkend. De zich bij fel licht tot 'n spleet verknijpende elliptische pupil, rondde zich in 't kamerduister tot 'n gaven, kwaadaardigen vuurcirkel.

Ze moesten 'r nog an wennen....

* * *

Vóór de klok kwart over twaalf had geslagen - in den popelenden roes, om weer te léven, eindelijk weer te leven - na 't graf van maanden en maanden - na de gruwelijke opgeslotenheid in kamers - altijd geholpen, gesteund, als 'n willoos ding behandeld - was-ie 't huis uit - heerlijk alléén - zonder arm in den zijne - zonder stap naast zijn stap!

In de keukens, benee, waren ze op - hoorde-ie gelach, gepraat, geklink van glazen, of ze an 't fuiven waren. Interesseerde 'm niet. Ze hadden 'm zoo lang bestolen, dat die eene avond 'r bij kon. Haha! Ze mochten de wijnkelders léégdrinken, nu hij weer zag, liep, recht op z'n doel afging. Even keek-ie nog naar de plek, waar háár kamer moest zijn. De gordijnen waren 'r

geel-troebel. Had ze niet kunnen denken, dat-ie dāt zou bereiken! Haha! Haha, 't weelde-gevoel, de zaligheid, de verrukking, de prachtige droom!

Elastisch, ongekend-veerkrachtig - ook z'n voeten waren dien tijd blind geweest - stapte-ie den tuin naar 't hek door. 't Was zacht begonnen te regenen, nu de maan door de wolken geslokt was. Hinderde niemendal! Daar vocht-ie tegen met z'n wandelstok, haha!

Telkens in nauwelijks te bedwingen uitgelatenheid, herhaalde-ie dat woord: haha! Den zwaren, voor jaren door den bliksem getroffen eik, 'n eik als 'n reuze-bochel, herkende-ie. De rustieke bank, waarin-ie als kind letters gesneden had, herkende-ie. De heesters, de palmen, de wilgen, 't ooie- vaarsnest, de uit Egypte meegebrachte naald, met de 'r in gehouwen katte-reliefs - o, wèl was de kat voor de Egyptenaren 'n h e i l i g dier geweest! - àlles herkende-ie. En alles zàg-ie - de in de boomen slapende vogels - de tusschen de struiken schuilende egels - de wroetplekken der mollen - zelfs de slakken, die zilver-glimmend de zwarte kiezelpaden bekropen - zelfs de bol-opgeblazen kikkers tusschen

't gras bij den vijver. Haha, 't genot!....

Bij 't dicht aan 't water gerestaureerd, kostbaar antieke prieel, juist terwijl-ie liep te neuriën, kwam 't eerste, onaangenaam incident.

Twee, die er in eenzaamheid hadden gezeten, twee van 't personeel, keken verschrikt door de klimop-wanden.

- Jeesis! gilde 'n vrouwestem: 'jeesis, wat loopt daar!'

- Dat lijkt.... Dat lijkt...., hakkelde 'n vreesachtige mansstem - beslist de stem van den nachtwaker, die zich waarlijk met iets anders dan waken had bezig gehouden - '... dat lijkt op 'n....'

Waar 't op leek, bracht-ie niet thuis.

Ineens, met 'n hernieuwden, snerpend doordringenden vrouwegil, holden ze als bezetenen, 't grint met elken vluchtenden voet heen-knetterend, den moestuin in.

Daar, achter 't op slot gesmeten hek, keek de vrouw nòg eens schreeuwend om, en de man haalde den haan van z'n jachtgeweer over.

- Bier zoo niet! snauwde de waker, door z'n gehijg moeilijk pratend: 'k zal 'm wel neerleggen - de kippedief....!'

Doch voor-ie kon mikken, boog Joep 't hoofd, en met half gesloten oogen liep-

ie onhoorbaar over den grasband de zijlaan in.

Hij moest oppassen. Groen-lichtende oogen in zulke omstandigheden waren gevaarlijk. Den smakker van 'n nachtwaker, die 'n priëel dat niet mee te nemen was, zoo speciaal - met z'n tweeën - bewaakte, zou-ie morgen, met 't hééle keukenpersoneel den wind van voren geven!

't Regende minder. De maan, slappe, fletse sikkkel - in 't laatste kwartier - kniesde 'n wolkerand om. De regendruppels aan de boomblaren tintelden met zwak-paarsen schijn. 'n Vleermuis, schietend en duikend, als 'n opgejaagde zwaluw, vluchtte voor de twee schelle, starlichtende oogen.

Den stok vergenoegd zwaaiend, kwam-ie bij 't hek, dat gesloten moest zijn en natuurlijk aan stond. De lantaarn brandde - hinderlijk. - En dat deden al de verdere lantaarns. Ze zwommen, zoo als-ie in de buurt van de licht-kegels kwam, in broeiende, builende, dof-gele vervloeiing, waarin-ie dadelijk minder scherp zag.

Bij 't monument op den hoek, 't hoofd voorzichtig gebogen, bevreesd dat ze de 'illuminatie', zooals-ie 't vuur dat-ie in den spiegel gezien, en dat 'm bijna 'n schot hagel

bezorgd had - al spottend begon te definiëren, zouden opletten - wipte-ie in 'n rijtuig - en terwijl de koetsier bij 't portier vroeg waar-ie wezen moest, gaf-ie, enkel oog voor z'n verlakte bottines, Georgette's adres - Georgette, van wie-ie den zilveren doodskop op z'n schrijfbureau, 't eerst had gezien - Georgette, met wie-ie getrouwd zou zijn geweest, als 't ongeluk niet tusschen beiden gekomen was.

Door de nog levendige straten sjokte de koets. Na den heeten dag en 't lekker regentje, schenen ze lust te hebben langer op te blijven. De koffiehuisen waren propvol - de geriefelijke koffiehuisen met feesten van licht, buffetten, tafeltjes, lampjes.... Buiten onder de groote regenzeilen, plakten de menschen - menschen van wie z'n oogen 't eerst de ringen, de oorknoppen, de horloge-kettingen, observeerden. Wat was dat allemaal heerlijk! Om bij te zingen, zoo'n verkwikking - nu de wonderdokter den steen van 't graf had getild! En aan 'n paar katte-oogen had-ie 't te danken - de kat, die-ie vroeger niet uit kon staan - de kat, 't lievelingsdier van Mohammed - de kat, in tweespan voor Freya's kar bij de oude Germanen - de kat, wier moord in vroeger

eeuwen met den dood werd gestraft....

De koets stond stil. Daar had je den koperen schelknop, 't naambordje. En boven door de neergelaten stores schimden gele strepen.

Onstuimig sprong-ie de koets uit, enkel denkend aan de lieve, levende oogen, waar- mee-ie gedweept had - fluitend van plezier stopte-ie den koetsier 'n geldstuk in de hand, schelde aan.

- Ik heb geen kleingeld terug, zei de man de gouden munt bij de lantaarn op z'n hand wiegelend.

- 't Is goed, lachte Joep, zich op de hielen ronddraaiend: omdat je zoo vlug heb gereden....

Ongeloovig-verwonderd bij dat vorstelijk loon, keek de koetsier den royalen heer aan.

En meteen, met 'n zwaren vloek, riep-ie: - Verroest!....

't Geldstuk had-ie haast laten vallen. Z'n knol met 'n zweepslag aanzettend, jakkerde-ie 'r vandoor. As dat de duvel niet was - de lévende duvel - nou!....

't Meer dan grappig gedoe van den man, herinnerde Joep aan z'n voornemen, om 't hoofd gebukt te houden. Bij 't opengaan

van 't luikje in de deur, bang voor de donkere gang, bleef-ie hardnekkig naar den deurdrempel kijken.

- Wie daar?, vroeg de ongemanierdharde stem van den huisknecht, die 'r niet aan gedacht zou hebben, de deur op dit uur te openen:.... nou, wié daar?

- Is de familie - is juffrouw Georgette bij de hand?, zei Joep, met den drempel sprekend.

- Nee - natuurlijk is de familie om óver half een niet bij de hand! antwoordde de knecht onbeschoft: en dat kon je wel op je vingers narekenen, als je 'm niet òm heb!

- Zou jij een beetje beleefder willen zijn, hernam Joep, met 'n opwelling van drift: je heb niet den eerste den beste voor je, ventje!

Een oogenblik door dien toon geïntimideerd, bestaarde de huisknecht den hoed zonder hoofd - dan zeker wetend dat-ie in z'n gelijk was, dat de juffrouw in 'r kamer, en enkel mevrouw nog op was - en de houding van den onbekende erger dan verdacht vindend, gromde-ie ongezoeten:

- Je mot morgen werom kommen. 't Is nou nacht! As je 't maar wéét....

- Jij moet blijkbaar nog lééren, om fat-

soenlijk te.... zette Joep opvlammend in - en z'n oogen bedriftigden 't luikje, dat tegelijk, of 'n geweldige tocht 't dicht zoog, toeflapte. Stampende voeten hoorde-ie de trap overbonzen - en 'n gerucht in 't huis of deuren opengesmeten werden. Nog eens, nijdiger, berukte-ie den knop. Met 't juichend nieuws van z'n weer ziénde oogen, had-ie bij haar 't recht, al was 't midden in den nacht aan te schellen.

Boven schoven ze 'n raam op. 'n Hoofd met slordig-veel papiljotten - *mámá* - stak over 't kozijn.

- Mevrouw excuseer dat ik nog zoo laat...., begon-ie alweer - 't noodlot liet 'm vanavond enkel beginnen.

- Allemachtigste God - de duivel!, riep mevrouw, 't woord uitsprekend dat de koetsier pas had gedacht:.... 'Allemachtigste! De duivel....!' - en in de kamer terugketsend stiet ze 'r papiljotten-achterhoofd, dat 't buiten 'n echo kreunde.

Voor de derde maal schelde Joep. Ze lieten 'm niet alleen raak bellen - alle lichten in 't huis gingen uit.

Toen, giftig, met z'n stok vonken uit de steenen slaand, maar nu nòg stilliger, als 'n boekengeleerde zoo maniakaal, met 't hoofd

in de schouders, stapte Joep 't Plein over.

Op de terrassen van de Soos, in 'n behaaglijken schemer zaten nog heele tafels.

't Drukker gedeelte mijndend koos-ie 'n vrij zitje, bestelde over de spijskaart gebogen.

Hij had honger. Thuis, in z'n geprikkeldheid, had-ie alles laten staan.

Versche kreeft - om bij te watertanden, En'n flesch Moët et Chandon
- ook in geen jaar gezien.

Mòrgen zou-ie Georgette 'n briefje schrijven - zèlf schrijven, haha!....

De nacht was làng niet om! Haha!....

Néé - de nacht was niet om.

Nog voor-ie aan 't kleintje koffie en de pousse toe was - niets liet-ie zich na z'n
gevast, z'n monnikgedoe, ontgaan! - had-ie moeite stil op z'n stoel te blijven.

't Ongewone van de champagne, de weelde van 't weer bijna-zoo-als-vroeger uit
zijn, de behaaglijkheid der omgeving, joolden in 'm op.

De krant quasi-lezend, om zich 'n houding te geven - twéemaal de avond-editie,
die uren, zonder de flauwste aandacht! - bewoog-ie z'n voeten op de maat der muziek
in 't restaurant, dronk 't eene glas *Moët* na 't andere, was bij 't laatste restje

al zoo onzeker van gebaar dat-ie de flesch náást den koel-emmer liet vallen.

Dat dee de menschen aan de andere tafeltjes omkijken -' en bij de pousse, terwijl-ie glunderend-studentikoos 'n *Clay* rookte, werd dat door z'n onwezenlijk lachen, z'n met plots met geweld vangen van 'n mug of 'n nachtuiltje, opvallendsterker.

- Wat willen jullie, tuig, kanalje, dagdieven, parasieten! zwamde-ie 'r met lallende oogen op los - en z'n handen sprongen als spinnen door 't net van wat z'n verbeelding moest zijn: wat willen jullielaat me met rust - hè? - wat?....

't Tafelkleed bij z'n bord, was bezaaid of 'r 'n lamp had gestaan - leek 'n kerkhof van glazenmakers, vliegen, uiltjes, muskieten.

Daar zat-ie met 'n glimmend snuit bij te lodderen, of 'm iets kneuigs geschiedde.

Buiten achter de balustrade van 't terras, gaapten slampampers - de lamme koopman in lucifers en Ansichtkaarten, die enkel voeten kreeg als 'n agent 'm hypnotiseerde - de poenige palfrenier van 'n wachtende équipage - 'n vrouw met kranten en illustraties -' de bleeke piccolo van

de Soos met z'n zwermen vergulde knoopjes, of-ie honderd-en-een oogjes van ibussen en verschrikte waterbaarzen had!

Die hokten met d'r vieren, met lacherighappende monden, achter de wit-kalkige zuiltjes, niks van 't onnoozel-dronken spelletje van den meneer naast den koel-emmer snappend.

En omdat ze zoo aandachtig-grinnekend bleven neuzen, kwamen 'r vanzelf burgers en nachtpitten bij.

Toen ook 'n diender. Ook vanzelf.

En die dacht 'r eerst an de menschen te laten doorloopen - maar z'n instructies en z'n gezag waren voor de poes bij 't halfgrappige, half-huiveringwekkende der phosphoresceerende oogen en bij de potsierlijke houding van den insecten beloerenden, genoeglijk rookenden gentleman.

De dames en heeren van de overige tafeltjes, opgestaan, fluisterden ontrust, drongen schuw in n kring, durfden zich niet met den zichtbaar-krankzinnige bemoeien.

En eerst nadat de kellner 'm met 'n zoet lijntje heen had gekregen, kwam 'r weer rust op 't terras van de Soos.

Met 'n bende, in 't begin giegelende,

lawaaierende, mekaar verdringende mensen op de hielen, en door den diender gevolgd, liep Joep de te fel-verlichte straten mijdend, de minder drukke buurten in.

Zooveel bewustzijn had-ie, dat-ie begreep op te moeten passen.

Glimlachend, om te toonen hoe sekuur, hoe lekker-meester-ie van z'n bewegingen was, bestapte-ie resoluut de glimming van 'n tramrail, 'r met z'n wandelstok als 'n voltigeur over balanceerend - en dat parmantig, dandy-achtig, angstvallig getast der drillende broekspijpen zou de nieuwsgierigen waarlijk hebben doen schateren - als de groene, giftige oogen niet bij elk gedrang om hadden gekeken.

Dat sloeg de menigte telkens met 'n stuip.

Ze durfden 'm 'r niet tusschen nemen, 'm niet naroeven, niet handtastelijk worden - zooals ze anders mogelijk gedaan zouden hebben.

En juist omdat ze nu zoo stil, zoo zachtjes-pratend meeliepen - na 't gelach en lawaai - werd 't 'n vreemdsoortige, beklemmende optocht, of ze achter 'n drenkeling aanschuchterden.

- Zeg is, meneer,' zei de politie-agent, die niet wist hoe-ie 'r mee an most, en

die zich bij 't groene branden der oogen allerminst op z'n gemak voelde: 'zou u niet verstandiger doen mee na de wacht te gaan?.... U maakt opstootjes - en dat mag niet....

Terwijl-ie sprak had Joep enkel attentie voor 'n geplombeerde kies in den mond van den man en voor 't stadswapen met 'n reigerkop op de uniformknoopen.

- Amice - amice, betoogde-ie kort: jij heb zeker niet 't flauwst begrip - wie *ik* ben - met *wie* jij praat - anders zou jij je niet verhoovaardigen me aan te spreken....

Dat zei-ie met zulk 'n glimlachende beslistheid, met zulk 'n bits en venijnig vuur in de oogen, en tegelijk hervatte-ie weer zoo driftig-accuraat z'n précieux gebalanceer over de tramrail, dat de agent 't niet nòg eens probeerde.

Maar in 'n koffiehuis, in die straat, werd-ie dadelijk beleefd geweigerd.

'n Bezoeker met d'at escorte bliefden ze niet.

En in 'n tweede, waar ze even vlug de deur voor z'n neus dichtsmeten, en waar-ie 'n dreigende houding aannam, om tòch binnengelaten te worden, liep 't spaak.

In z'n drift had z'n rotting 'n ruit stuk

gestriemd - en eer-ie goed wist wat 'r met 'm gebeurde, schommelde-ie tusschen twee onvervaarde, pootige rakkers naar 't politie-bureau - twee kornuiten, die voor 't wonderlijk licht van z'n oogen niet meer bang behoefden te zijn, omdat-ie in de vinnige herrie na 't rinkel-breken der ruit, door de nijdig-ruwe knuisten van den portier 'n zoo onheuschen tik op ieder der kateroogen had gekregen, dat-ie 'ronder normale omstandigheden evenmin door gezien zou hebben.

Binnen de twaalf uur was 't de tweede metamorphose - van doode mensche-oogen - de loerend-laaiende van 'n kater - van kateroogen, door z'n kater - twee tranendblauwe - en hóé blauw....

Eerst tóén was de nacht om.

Want ze hielden 'm, niettegenstaande z'n pertinente tegenspraak en z'n driftige beweringen - èn door z'n gebrek aan visitekaartjes - ze hielden 'm, toen-ie opnieuw met z'n wandelstok schermoefeningen begon, in een minder-gesoigneerde roesgelegenheid.

Derde kapittel.

De familie Equidae helpt.

Den heelen nacht had Loek in 'r kamer gezeten - telkens de deur geopend of ze 'm niet thuis hoorde komen - telkens bij de weggeschoven gordijnen, met 't heet voorhoofd tegen de ruiten.

Z'n stap door de gang had ze gehoord - z'n gesluip door den tuin benee gezien.

'm Terughouden, 'm aanroepen d'orst ze niet - na de opwindende scène in de kleine werkkamer.

Als 'n koortsachtige droom was alles aan 'r voorbij gegaan - 't bezoek aan den wonderdokter - z'n glimlachen in de auto - 't monsterachtige lichten der oogen in de vestibule - 't gebeurde in 't kamerduister.

Voor 't raam had ze 't dag zien worden - 'n glanzend-jonge dag van teeren nevel, violette zon, bleek-zilverend groen aan de boomen en struiken.

Toen - bij de eerste weelde-wiegeling langs de stores - in de kwellende stilte van 't huis, triestig, vermoeid, had ze 'r koffer gepakt, zeker wetend ze niet langer

zou blijven, dat ze voor al 't goud in de wereld niet blijven kòn, nu 't vijandig licht in z'n oogen 'm zonder bezinning uit z'n huis - naar de vrienden, die 'm hadden laten slippen, zóó toen-ie hulpeloos was, had gerukt.

Z'n stoel aan de ontbijttafel bleef leeg.

De vingers in de ooren, om niets in de stilte te hooren, begon ze 'r gebed, 't gebed dat door 'r gejaagdheid geen vorm aannam.

De telefoonschel in de werkkamer schokte 'r op.

't Politie-bureau. De politie!

Hakkelend, nauwelijks wetend wát ze antwoordde, zei ze ja en nee op wat de beambte vroeg.

En, in de kleeren, die nog niet van 'r lichaam waren geweest, zat ze 'n oogenblik later in de auto om 'm af te halen.

Van de ontmoeting had ze de luguberste voorstellingen - Joep doodsbleek, met 'n verhavend gezicht.... Doch toen ze 'm in 't wachtlokaal van de agenten wel met 'n paar gekleurde oogen, maar overigens allergemoedelijkst bij 'n reus van 'n kom koffie, en in zwaar geredeneer met den dikbuikigen majoor, zag zitten, speet 't 'r, dat ze zich

zóó ongerust over 'n man, die 'r niets interesseerde, gemaakt had.

- Zuster, zei de majoor: we hebben meneer vannacht in zijn eigen belang logies gegeven, omdat de bende op straat 'm niet met rust liet - en omdat we natuurlijk niet konden ruiken, dat 't meneer was.... Anders zouden we meneer met 'n rijtuig thuis hebben gebracht....

Het was 'n hoffelijke, blijkens 't nog niet vernietigd verbaal, inderdaad zeer correcte uiteenzetting van 't nachtelijk incident.

Joep glimlachte zuur.

De tot spleten genepen pupillen van z'n oogen keken tusschen de gezwollen, in 't zalfje van aan 'n politie-boterham ontkrabde margarine, glimmende oogleden, naar de zij der brave Loek, die 'm met 't ochtendgloren verlossing bracht.

- Dag zuster, zei-ie zoo gedwee als 'n na gespijbel 't huis insluipende schooljongen: 't is mis voor vandaag - m'n oogen zijn met iets ònzachts in aanraking geweest.

- Dat zie 'k, zei ze, onwillekeurig zoo droog, dat 't heele wachtlokaal in 'n lach schoot.

Daar niet aan meedoend, omdat-ie geen

begrip van de decoratieve versiering bij z'n neus had, slurpte Joep de reuzekom leeg - slokje voor slokje, om z'n gastheeren te plezieren.

Toen, aan haar arm - 'r buiten kon-ie op 't oogenblik allerminst - door portiershanden behandelde katte-oogen waren zwakjes op daglicht aangewezen - stapte-ie weer in de auto, zonder dat de welopgevoede chauffeur 'n oog voor de oogen zijns chefs over had.

- 't Spijt me, sprak-ie met galgenhumor: dat 'k op 't moment uw gezicht niet zien kan, zuster.... U denkt misschien onjuiste dingen....

- Ik denk, dat u dadelijk onder ijscompressen moet, zei ze, de opkomende kleuren van 'n regenboog tusschen z'n wenkbrauwen taxeerend: heeft u gevochten?

- Ik niet - *ik* niet, lachte-ie, in 't prachtigst humeur: tenminste niet voor zoover ik 't me herinner - 'k weet alleen positief, dat 'k ongemeen-geruimen tijd de rechte lijn van 'n tramrail gehouden heb, en zoolang je dàt in je macht heb, ben je niet tè sterk après boire.

Den heelen morgen bleef-ie op die manier opgewekt doorslaan.

De nachtwaker kreeg 'n schrobbeering - ook 't keukenpersoneel.

Of ze 'r allemaal goeie nota van wouen nemen dat-ie weer p a t e n t zag, en vooral tegen den avond.

Als ergens 'n paar groene oogen loerden, in 'n donkere kamer of in 't park, dan wisten ze wiè in de buurt was!

De zonneblinden voor z'n werkkamer liet-ie sluiten - de gordijnen trok-ie dicht, om zich weer heelemaal aangenaam als 'n kat in 'n nièt-vreemd pakhuis te voelen.

Maar tot 't volkomen-aangename kwam 't niet.

Ook 'n kater met blauwe oogen - zei-ie in z'n spot tot den stoel, waarin zij òp van 't nachtwaken en down door de dingen waaraan ze dacht, achterover leunde - ook die oogen, pleegden minder zuiver te functioneeren, na 'n tocht over 'n tramrail.

Bij 't getemperd lampje aan z'n schrijfbureau, probeerde-ie Georgette 'n brief te schrijven.

De pen kraste, hij zuchtte. 't Lukte niet.

- 'k Ben katterig, klaagde-ie: 'k ga 'n paar uur rusten.

En dat deed-ie. Tegen den avond, uitgeslapen, sloot-ie zich weer in z'n kamer op.

De pen zuchtte nog harder dan hij - 't werden geen tien woorden.

Met gebalde vuisten, wanhopig-kreunend, liep-ie op den tast van den eenen hoek naar den andere.

't Bleef bijna nacht.

Van den zilveren doodskop zag-ie nauwelijks 'n tinteling.... De ellendeling van 'n portier!.... De schobbejak!....

Toch, toen zij 'm gezelschap kwam houden - te trotsch om zich gewonnen te geven, trachtte-ie onverschillig te babbelen.

Maar met 'r fijn-vrouwelijk sentiment hoorde ze dat-ie overstuur was - en 't phosphoresceeren, waarvoor ze eerst zoo schrikkelijk bevreesd was geweest, - zocht ze vergeefs.

- Ziet u beter dan gisteravond? vroeg ze aarzelend.

- Natuurlijk! loog-ie: waarom zou 'k minder goed zien - alleen m'n oogleden steken 'n beetje....

- Gaat u straks uit?

- Nee....

- Waarom niet - u is den heelen dag opgesloten gebleven.... Als u Johan meeneemt....

- Nee, weerde-ie geprikkeld af: 'k dank

'r voor om de halve stad achter m'n hielen te krijgen, om 't lichten van m'n oogen....

- Dáárvor hoeft u 't niet te laten, sprak ze opgemonterd:.... die lichten op 't oogenblik heelemaal niet....

Ineens, met 'n angstgolving die 'm deed duizelen, strompelde-ie op den spiegel toe.

Allemachtigste God, ze had gelijk!

De vuurkollen, die 'm den vorigen avond zulk 'n schok hadden gegeven, leken gedooft, bleven zonder 'n schamping, zonder 'n trillende zweving....

- Nee - ze lichten heelemaal niet, herhaalde-ie mat - en de nagels perste-ie in 't vleesch om zich goed te houden....: misschien hoort 't zoo en misschien niet - 'k zal morgen dien kerel nog eens opzoeken. Zién - zién doe 'k beslist - beslist....

Terug in z'n stoel, zat-ie in verschrompeling.

Zichzelf behoefde-ie niet te beliegen.

Met 'n geduldige onderworpenheid, waarvan ze na 't gebeurde, na z'n stuitend gedoe van den nacht, niets begreep - bleef-ie luisteren, terwijl ze 'm bezig hield.

Ze las - hij speelde met de voorwerpen van 't schrijfbureau.

Misschien zou ze van z'n nieuwe wanhoop niets hebben gemerkt, gewend als ze aan z'n wisselende stemmingen van opgewektheid en downheid was, wanneer-ie niet bij 't gaan naar z'n kamer - als 'n kind zoo benepen - voor 't eerst sinds vier en twintig uur, 'r arm genomen had.

'm Niets vragend, zelfs geen zwak teeken van verwondering gevend, werd 't 'r duidelijk.

En met de ouwe, lieve stem van alle avonden - of de schakel zonder onderbreking geweest was - sprak ze 'r waarschuwinkjes: Voorzichtig.... Hier ligt 'n roe los.... Denk aan den hoek.... Nog drie treden....

Omdat-ie zich dat alles lièt zeggen, wist ze nòg sterker.

En 't weggetrapt respect leefde waarlijk weer in 'r op - enkel 'n man kon 'n wreede teleurstelling zóó maskeeren.

De slaapkamer-klok had nog geen vijf geslagen, toen-ie zich door Johan liet kleeden.

Zonder geduld om te ontbijten, reed-ie 'n half uur later uit.

De huisknecht zat naast den chauffeur. Meer hulp had-ie niet nodig.

't Werd dezelfde lange rit, met dezelfde drie keer oponthoud voor de tollers - 'n rit die 'm aangenamer leek, omdat zij geen getuige van z'n machteloosheid was.

Aan Johan's arm liep-ie 't villa-hek binnen - 't geblaf der honden, 't geraas achter de gesloten deur, deden 'm bijna prettig aan.

- Bonjour, bonjour! riep de stem van den redder vroolijk: bonjour, vriend met de oogen van m'n *felis maniculata domestica angorensis!* Kom je me góéd nieuws brengen?

- Nee, professor, verklaarde Joep bedachtzaam: 'k geloof niet, dat 'k a b s o l u t m e t h o d i s c h geleefd heb....

-Methodisch of niet methodisch.... lachte de geleerde, merkwaardig-vergenoegd: dat is bijzaak, als 'r maar geen tranen in de buurt van de *nervus opticus* zijn geweest....

- Tranen èn vuisten van 'n portier, zuchtte Joep.

- Zoo, zoo, praatte de ander nuchter: 'k meende ook al 'n zonne-spectrum tusschen uw wenkbrauwen waar te nemen! Laten we maar eens onderzoeken....

Opnieuw waren ze in de studeerkamer met de vreemde geluiden.

En de toon bleef genoeglijk tot de Prof de kateroogen onderzocht en al de bijzonderheden van den nacht geslikt had.

Toen werd-ie 'n moment onheusch.

- Wat drommel, meneer! kwam-ie los: denk je dat 'n angora-kater oogen van guttapercha heeft? Denk je dat zulke voortreffelijke oogen de excessen van sigaretten bij hoeveelheden, van idiote tranen bij hoeveelheden, van champagne bij hoeveelheden, en van opstoppers verdragen? Had je gezond verstand je niet kunnen ingeven, dat 'n kater niet rookt, van geen waterlanders gediend is? Ken jij één huilend dier? 't Is glad mis! 'k Moest je zoo weer de deur wijzen! En als 'k 't niet doe, is dat in de eerste plaats voor mezelf. Over te veel proef-objekten beschik 'k niet. Maar 'n derden keer, om zülke oorzaken, help 'k niet meer. Je arm! Dan probeeren we 't nog eens....

- Als ze 's nachts niet zoo óngewoon hadden gelicht, zou 't niet zijn gepasseerd, trachtte Joep zich te verdedigen.

- Nonsens, meneer! vlamde de Prof op: 'r was natuurlijk weer 'n vrouw in 't spel - en m'n meening over vrouwen ken je....

- Ik geloof....zette Joep in.

- Ja, ja, glimlachte de geleerde, de watten met chloroform gereed makend: ik geloof ook af en toe - af en toe -- als 'k in nièts geloof.... Daar gaat u.... Droom aangenaam....

Bijna tegelijkertijd raakte Joep in bedwelming.

Hij droomde inderdaad - droomde de luguberste verwickelingen - worstelde in z'n narcose met gedrochtelijke olifanten en rhinocerossen, uit minstens 't steenen tijdperk - dieren met ontzagelijke afmetingen - met slurven als boomstammen en oogen als modderkuilen.

't Was om te stikken, zooals ze met de logge pooten over z'n strot paradeerden.

- Wat 'n krankzinnige nachtmerrie.... steunde-ie, bijkomend.

-'n Nachtmerrie, herhaalde de stem van den Prof: 'laat ik u dadelijk waarschuwen, dat u daarvan meer last zult hebben, omdat ik u, bij uw tegenzin in kattoogen, die van 'n nièt licht-gevende hit - 'n allerliefste kleine merrie - in heb gezet.'

Suffig, nog in de nawerking van 't doordroomde, zat Joep in den stoel.

- Ben 'k waarachtig wakker?', vroeg-ie, geen realiteit in de dingen, die-ie in 'n ande-

re wereld vermeende te zien herkenkend.

- Waarschijnlijk, knikte de geleerde: en 'k denk dat 't dezen keer bepaald schitterend gelukt is, omdat u 't daglicht zonder overgang verdraagt. 't Eenige wat ik met menselijke middelen niet heb kunnen veranderen, is de tekleinheid van uw oogleden in verhouding tot de vrij groote oogballen van de hit. Uw oogen totaal sluiten zal bezwaarlijk kunnen....

Joep luisterde nauwelijks.

De hand over 't voorhoofd strijkend, had-ie moeite de studeerkamer in 'r dwaze verhoudingen te accepteeren.

Vóór 't ontzettend schrijfbureau, met z'n meterhooge paperassen-stapels, zat 'n ouwelijk heer, wiens hoofd op de knoestige schouders tot 'n uitwas gezwollen scheen - 'n uitwas met lange, doorwarde rosse haren, oogen als pompoenen, 'n neus als 'n monster-knolraap en gulzige, zware, op koe-levers gelijkende lippen.

De raaf, op z'n geweldige hand, had de proporties van 'n gier - de aap op den rand van 't schrijfbureau was zoo vleezig en pootig als 'n volwassen man.

De toestellen in 't vertrek, de kolven, reageerbuizen, instrumenten, planten - alles,

van af de lancetten tot den rustig in slaap gekronkelden hond, was van 'n omvang, 'n massiefheid, of-ie 't door 'n voortreffelijk vergrootglas waarnam.

- En kalm aan, meneer, hernam de wonderdokter: 'n blauwe bril, de éérste uren, is wenschelijk - èn, 'k zeg 't nog eens nadrukkelijk: vermijdt allen prikkel van de *nervus trigeminus* - tranen zijn en blijven 't gevaar....

Een hand, als 'n vleeschkluit zoo misvormd, met vingers lomp en opgeblazen, als de grijparmen van 'n polyp, schudde de zijne.

't Was of de nachtmerrie in 'n troebelen, vadzigen, rood-bruinen nevel herleefde - of 't lichaam van den Prof de dreiging van iets onmenselijks had - 'n kolos met molen-wiekbeenen - 'n gigant met breede, gele, sterke tanden - 'n cycloop met 'n woesten, angstwekkenden saterkop.

Doodsbleek week Joep achteruit.

- Hapert er iets aan - u ziet nog een wéinig wit,' lachte de geleerde.

- De heele kamer - al de dingen - vooral u zèlf - lijken zoo zonderling....

- Zoo zonderling gróot...., viel de gigant 'm in de rede - en 't in lachen schudden van z'n buik werd 't gestoot van

'n blaasbalg bij 'n smidse:prachtig, meneer! Buitengewoon meneer! Om wetenschappelijk bij te smullen, meneer!.... Als 'k de oogen van 'n vlieg had kunnen enten - helaas, bij 'n mensch onmogelijk! - zou u bij zooveel facetten nòg bizarrer zaken observeeren!.... De natuur, meneer, is 'n wondertuin, 'n mirakelgrot, 'n hoornvan-mysterie!.... We hebben zooveel eeuwen enkel door Homo-sapiens-oogen gekeken, dat u op uw knieën voor zoo'n prachtkijk door paarde-pupillen moest dānken!.... C'est le premier pas qui coûte, meneer!.... In minder dan 'n paar dagen ben je 'r aan gewend - en als je 't niet leert apprecieeren, als je 't minder aangenaam vindt de menschen wat grooter te zien dan ze in hun kleinheid waarlijk zijn, laat je dan 'n lorgnet met verkleinglazen maken.... In den daagschen handel zijn die natuurlijk niet, omdat iemand-die-te-véel-ziet nog geboren moet worden. Jij bent de primus....

- Ik vrees 'r nièt aan te zullen wennen, sprak Joep, pogend de oogen te sluiten, om één seconde de monumentale omgeving, 't neerdrukkend-groote van alle zijden nièt te zien - 't lukte geenszins - zooals de geleerde 'm gewaarschuwd had: de oog-

ballen waren te solide voor de maat van zijn oog-leden -: ik vrees dat 't me te véél zal zijn....

- Merkwaardig! Ongewoon-merkwaardig! riep de reus, in z'n kolossalen stoel lekkertjes-rustig heen-en-weer schommelend: dat d'urft zich beklagen dat-ie te veel zien zal - na z'n maandenlang niemendal zien! Voor mijn verantwoording, meneer! En nog eens: als je voor verzetje 't normale prefereert, heb je eenvoudig 'n tooneelkijker om te draaien....

- Die bloempot lijkt 'n verscheurend dier, klaagde Joep: niets, niets zie 'k op de juiste grootte....

- Wie - wie doet dat wèl? antwoordde de ander, rook uit 'n kluiver als 'n schoorsteenpijp blazend:.... en dan die plant *is* 'n verscheurend dier en weik een! Ze behoort tot de insectivoren, die smakelijk vliegen en muggen eten.... Als we met 't bewijs klaar zijn, meneer, dat 'n plant *p o s i t i e f* bewustzijn èn 'n ziel heeft - kunnen de vegetariërs verhongeren, hahaha!.... En we zijn al 'n end op streek!.... Ziezoo, nu leen 'k je nog eens 'n blauwen bril - au revoir!.... En geen malligheden, jongmensch!'

Tot aan de auto liep-ie dezen keer mee - de auto wier ruimte Joep nauwlijks herkende.

En dat bleef den heelen rit terug met letterlijk alles.

't Werd, met de blauwe glazen voor z'n oogen, 'n tocht door 'n ongekend land - over den bodem van 'n doorlichte zee.

De boomen, stronkig, breed, zwaar van stam als in 'n oerwoud, drongen met zwaaiende knotsen den hemel in - de dunste tak stond in 'n joelende branding van loofwerk en groen.

En de struiken! Ze leken verwoeld als zeewier, algen en zee gras na 'n storm, botsten hoog-op, slierden saam, webden weer uit, klompten tot dol-vergroeide spelonken met schimmende dreiggezichten, en bij 't langzamer bewegen van de auto berstten ze op als fonteinen - en de neersmakkende stralen ketsten 't licht van de zon.

Schoot 'n boerekar langs de ruiten, dan was de slaaprig-gehurkte boer 'n gnoom uit 'n heksenland, de knokelige knol 'n verwilderde mammoth, de mestkar 'n bevreemdend, loom-wentelend gevaarte.

En de ruggen van den chauffeur en van Johan!....

Nooit, zelfs niet in z'n benauwendste droomen, had-ie mensen met zulke rhinoceros-lichamen gezien. De vergulde knopen, met het wapen en de gestrengelde J. spiegelden in 't glas als dessert-borden.

Vermoeid, toch met 't zalig gevoel dát-ie zag, trachtte-ie de oogen te sluiten, en omdat dit niet hielp, trok-ie den hoed over den bril, sliep in, werd eerst voor 't slot wakker.

Vierde kapittel.

De kwelling der groote dingen.

Nog voor-ie, opgefrist, patent van humeur, maar uitgehongerd, uit de auto sprong, stond zij als 'n reuzebeeld in de kerk-hal der vestibule.

En toen ze de treden af-kwam, om onrustig naar den uitslag te informeeren, en 't 'm toescheen of-ie niet aan de hoogte van 'r hand reiken zou, schoot 'm 't boek uit z'n jeugd, de 'Reizen van Gulliver' te binnen, zag-ie zichzelf als 'n Lilliputter - haar en de anderen als *B r o b d i n a g s* ...

- Goddank, zei ze: u lacht weer.

- Nee - 'k kan alles alléén, bleef-ie lachen, en 'r arm werend, bestapte-ie de bordes-treden - toch met 'n hinderlijke aarzeling, omdat de omvang van elk voorwerp buiten de proporties van 't eigen grutterig aanvoelend lichaam gelek.

Daar kwam-ie niet meer van los.

In de slaapkamer, de toiletkamer, de gangen, bewoog-ie zich met moeilijk te bedwingen gedruktheid - bang voor de ongewone schaduwen en slagschaduwen - en aan tafel, inderdaad met 'n geuwhonger

na 't vasten sedert den vroegmorgen, moest-ie over de dwang-idee heen, dat-ie de ongemanierd-groote brokken van z'n omvangrijke vork niet in z'n mond kwijt kon raken.

Zij schreef z'n gearzel aan andere oorzaken toe.

- Wil u geholpen worden?
- Ik geholpen?.... 'k Zie alles tè goed....
- Hoe bedoelt u dat?
- Ik bedoel.... begon-ie zonder te eindigen.

Met de oogen van den kater, die 'r zoo hadden verschrikt, had-ie 'r enkel in 't duister gezien - nu zat ze over 'm in 't volle licht van de lamp.

Voor 't eerst sinds 'r stem 'm 'n troost in z'n wanhoop geweest was, voor 't eerst sinds 'r vrouwe-handen z'n gewonde oogen hadden verpleegd, zag-ie 'r gelaat onder 't sierlijk wit mutsje, de gescheiden zwarte haren, de oogen, den neus, den mond.

Maar omdat 't alles zoo vergroot was, maakte 't 'm angstig, houdingloos, van 'n onzekerheid tegenover 'n vrouw, als-ie nog nooit had gekend.

De scherpe, fijne trekken, bij den witten lamp-schijn, waren van 'n kille, warmtelooze hardheid, of ze in steen waren gehouwen.

En terwijl ze, als in eenzaamheid, boven 't dooraderd marmer der handen bad, dacht-ie aan den nobelen sphinxe-kop, dien-ie bij de pyramiden van Gizeh gezien had.

Toen ze gereed was had-ie den bril afgezet.

- Mag dat? vroeg ze, in de amandel-oogen van den hit kijkend.

- Ja, zei-ie, klein achteruit leunend.

Dien heelen avond, telkens met nieuwer verwondering over de dingen, die-ie oplette, de dingen in hun topzware grootte - den als 'n kip zoo forschen kanarievogel - de reuze-spin in 't reuze-web tegen 't plafond - de angst-aanjagende d i e r e n bij de lamp - behield-ie dat, de sensatie van kleuterigheid, 't geworstel om zich aan de nieuwe omgeving aan te passen.

Toen-ie z'n brief aan Georgette - uitgaan deed-ie beslist niet - met letters, die 'm monsterachtig voorkwamen, geschreven had, praatte-ie nog 'n poos.

- Zuster, begon-ie: hoe denkt u dat de kanarie ons ziet?

- Dat weet 'k niet, zei ze verwonderd naar 't van stok naar stok wippend vogeltje kijkend.

- Nee, dat weet niemand.... 't Leven

is méér dan 'n wonder.... Zooveel duizenden dieren als 'r zijn, zien 't ànders....

- Misschien.

- Zeker - beslist zeker! En 't beangstigende is, dat we niet gissen kunnen waarom dat zoo....

- Hoe komt u juist nù op dien inval? vroeg ze verbaasd.

- Ik voel me zoo wanhopig, zoo wanhopig klein vanavond, zei-ie de handen voor de oogen, om even niets, nièts te zien.

- Kom, meneer, troostte ze, de hand op z'n schouder leggend.

Dat deed 'm als iets dat bij 'm behoorde aan, maar toen-ie opkeek was 't opnieuw 't ontzaggelijke, 't afstootend-groote - zooals iedere mug bij 't electricch lampje 't misschien nòg pompeuzer zag.

* * *

- Vannacht, zei-ie tot zichzelf, de schijnbaar niet te betasten traptreden naar de slaapkamer overstappend: vannacht zal 'k letterlijk geen oog dichtdoen.

En die wáárlijke letterlijkheid deed 'm glimlachen.

Voor den spiegel had-ie 't geprobeerd - de spiegel die door z'n onzinnig-gro-

teske afmeting der gereflecteerde dingen 'n lachspiegel leek - hoe-ie kneep: de oogleden brachten 't niet tot de helft der solide oogballen.

Of ze uit de nieuwe kassen wèg wouen, zoo opstandig deden ze.... 't Was mal, bizar, curieus.

En hij slóót geen oog.

Woelend, tobbend, zwakjes-inslapend, weer met 'n schrik wakker-schokkend, lei-ie de kwartier-slagen der oude klok te beluisteren.

'r Ontging 'm geen zwakst geluid van 't huis.

Buiten, achter de neergelaten stores, bewogen de boomblaren in den klaren maanschijn.

Ze wrongen zich door de spleten, bebuitelden 't plafond, schoven in kluiten te zaam, verslipten in zwartige kolken en spatten weer heen of ze uit mekaar werden geplonst.

In vroeger jaren had-ie dat speelsch gedoe nauwlijks opgelet - nu in de rust der kamer, bij de onmogelijkheid om 't nièt op te letten, werd 't 'n bezoeking - 't verward gekrioel van tooverlantaarnbeelden - 't grijpen, haasten, koortsen, dreigen van niet thuis te brengen visioenen.

Dan redeneerde 't verstand wel dat 't vergroote schaduwttjes waren, maar de verhitte verbeelding zwiepte 't geschuif, gewentel, gebeef, tot duizelig-makende, afbeulende, krijschende, hijgende waanzingestalten.

De morgen bracht nog geen weldadige rust.

In 't heen-stervend duister naderden de logge contoeren der kamer-voorwerpen, groot en zwaar, drom van lugubere vormen.

Door z'n oververmoeidheid werd 't eigen lichaam 'n schriel, pover-onaanzienlijk ding bij de stugge massief heid van electriche kroon, lavabeau, tafel en stoelen.

En eerst onder 't duldeloos-warm dek vergat-ie die werkelijkheid bij afmattende droomen - droomen waarin de fantasie de oneindigheid van lijnen en afmeting diepellendig herhaalde.

Laat op, reed-ie tegen twaalf uur naar Georgette's huis, waar ze 'm den eersten nacht aan de deur hadden laten staan.

De kolossen van huizen, de monster-uitstallingen in de magazijnen - étalagekasten met ziekelijke vergroeiingen - de reusachtige rijtuigen en trams - 't glee in obsessie voorbij - en de voorbijgangers, zich op de stoepen verdringend, giganten met granieten

schouder, monumentale hoofden, wandelstokken als knotsen, parasols gelijk daken van tenten, lieten 'm geen oogenblik uit den greep van wat-ie, onmiddellijk na de operatie, als 'n nachtmerrie had gevoeld.

Klein van gebaar, met de schuchterheidjes van iemand die in 'n volle zaal de aandacht trekt, schelde-ie aan.

Dezelfde huisknecht, die door 't deurgat de kater-oogen had gezien, keek nu in de groote, goedige van den hit.

En tegelijk klonk Georgette's stem in verwelkoming.

- 'k Heb je briefje nog geen tien minuten geleden gekregen, riep ze, de trap afhaastend, en z'n hand in de twee hare drukkend: 'k was net van plan om naar jou toe te gaan.

- 'k Ben blij dat 'k je weer zie, zei-ie mat - en zich naar haar vróéger zoo kleine hand buigend, om die met de ouwe hoffelijkheid te kussen - wist-ie dat-ie 'r niet zag, dat ze 'n nooit te bereiken, nooit meer te beminnen deel van den fatalen, ontzettenden droom was geworden.

Terwijl ze over 'm in de luxueuze kamer zat, dee de glans van 'r star-groote oogen met de wijde diepte der pupillen 'm pijn

- had-ie 'n gevoel van gêne, niet te overkomen afkeer bij 'r lachenden mond met de waarlijk-vraatzuchtige, als uit den bloei der lippen brekende tanden.

Zuster Loek, bij 't licht der lamp, had iets heiligs en rustigs, iets nobels en bezonkens over zich gehad - wekte de herinnering aan den sphinxe-kop van Gizeh, mystiek en schoon, berustend en los van de wereld, smart uit heel oude tijden - Georgette, met 'r mondain kapsel, 'r diamanten oorknoppen, 'r gedecolleteerde blouse, 'r mollig halsje met 't antiek medaljon, dat hij 'r geschonken had - ' Georgette, levenslustig en geschminkt - heele striemen zwartsel letten de hit-oogen onder de wimpers op - Georgette, coquet en frisch na 'r toilet, met violette maantjes op elk van 'r gesoigneerde nagels en 't zoet parfum van 'n kanten zakdoekje, drong 'm bij de hinderlijke lichtheid van 't raam, 'n lichtheid die 'r elegante beweginkjes en 't gemanieerde van 'r kijken en lachen, als in verwondering ontrafelde, 't beeld van 'n tentoonstellings-stuukpop met bladderend verguldsel en irriteerenden chic op.

Zoohad-ieze in Parijs, Berlijn - overal - bij fontaines lumineuses, lawaaiende orkes-

ten, grint-bestappende menigten, frou-frou van vrouwerokken, vorken- en messengetinkel, geflirt en geroes - bij flakkerenden zonneshijn en drensenden regenslag - oneindig keer gezien.

- En hoe is de genezing zoo onverwacht - zoo ineens gekomen? informeerde ze, in opgewekten conversatie-toon.

- Die heb 'k aan 'n buitengewoon-wijs man te danken, vertelde-ie, meer met 't vensterkozijn dan met haar pratend: - dikwijls opgezocht in die afschuwelijke maanden, heb je me niet, Georgette....

- Als je dat als 'n verwijt bedoelt, zei ze 'r standbeeld-handen uitstrekking:.... dan ben je 'r naast, Joepje!.... De keeren dat mama en ik je bezochten, hadden we altijd 't gênant gevoel dat we te veel waren....

- Te veel? - Waarom te veel?

- Omdat je bigotte verpleegster ons telkens al in de gang kwam verzoeken geen onderwerpen aan te roeren, die jou in je situatie onaangenaam konden zijn... Waar moest je over babbelen, niet waar?.... Je kon over niëts praten zonder de een of andere herinnering op te wekken.... 't Was pénibel voor jou èn voor ons.... Maar

m'n bloemen heb je toch iedereen dag gekregen, niet?

Hij knikte. Ook in 'r stem, 'r lief-doen, schenen z'n óógen vroeger nooit geobserveerde veranderingen op te letten.

Vóór z'n blindheid was 'r gezichtje 'm alles geweest, had-ie 'r onstuimig gewild - was ze de ideale vrouw voor zijn kring - aanvallig, innemend - 'n voorbeeldige femme-du-monde.

Toen, in z'n blindheid, zich over de 'onmogelijkheid' van 'n huwelijk heenzettend, had-ie getracht 'r als 'n vreugde, 'n teere vreugde, in z'n onzaligen nacht vast te houden - waren 'r niet méér innige souvenirs aan je jeugd, je kinderjaren, je moeder, die je met 'n glimlach ook in 't diepste donker her-zag? - maar zelfs met 'r hand in de zijne, was 't nooit meer dät geworden.

'r Stem in die dagen ging langs 'm, had geen voeling met 't leed en den opstand, die-ie onder vinnigen spot van zich trapte.

En nù, opnieuw ziend, gedrochtelijk- vergroot de luttelste zaken, was ze 'm als iemand die je na 'n reis van jaren en jaren terugvond - verouderd - veranderd - vervan-je-eigen-leven....

De malsche voorjaarszon bevlamde de ruit, dee 'm terzij zitten.

Vandaag kwetste 'm 't minste. Haar à jour gewerkte blouse met de vreemde ronde g a t e n , hinderde 'm, vond-ie on-decent.

'r Vroolijkheid - 'r grove lachtrek - maakten 'm downer.

- Wat ben je stil, verweet ze: ik dacht dat je, zoo héélemaal hersteld, de uitgelatenste van ons twee zou zijn!

- Ik geloof, zei-ie, de meter-lange ornamenten en bloemen van het tapijt bestarend: 'ik geloof dat ik jou in die dagen - als je iets met je oogen overkomen was, tòch en misschien daarom juist nòg stilliger getrouwd zou hebben....

- Ik begrijp je niet, praatte ze verwonderd:je schrijft 'n opgewonden briefen je redeneert zoo zwaarmoedig of je 'r spijt van heb, dat je me ziet.... We dachten toch geen van twee aan trouwen onder zülke ellendige omstandigheden....

- Neen, zei-ie: misschien heb 'k 'r eerst làter, in m'n eentje, toen 'k op vréemden aangewezen was aan gedacht....

Mevrouw Van Dalen stoorde ze.

In 'n stuifwolk van uitroepjes, verwonderings-kreetjes, verheugde bewerinkjes, lach-

jes, hartelijke begroetinkjes, haastte ze de kamer in.

Joep moest mee blijven lunchen. Joep zag 'r patent uit. Joep moest vertellen. Joep moest 'ns weten hoe Georgette èlk uur over 'm gepraat had. Joep had ze zoo verrast. Voor minstens de eerste dagen lei-en ze beslag op 'm....

Glimlachend zag-ie de lippen - de lange dunne, smalle - die geen seconde rust vonden - en de rateling der woorden onder de glinster-gladde, onzinnig-uitgedijde lorgnetglazen, werd als 't gestort van aardkluiten op de leegte van z'n hoofd.

Bij 't gebabbel der twee - van de oude dame en de florissant-jonge - koortste 'n kaleidoskoop van wat-'r-in-de-laatste-tijden voorgevallen was - de mondaine nieuwtjes - de ondeugendheidjes der uitgaandewereld - de liaisons - de toiletten - de schandaaltjes - 't n i e u w e b o e k - de surprises van kunst en artiesten....

Vermoeid, voortdurend in de onbehaaglijke aanvoeling van z'n deprimeerende kleinte, nog niet over de aarzeling om schijnbaar zware en groote tafel-voorwerpen aan te vatten, heen - knikte-ie wellevend - maar bij de flesch champagne, die tot vie-

ring van z'n herstel opengetrokken werd - en die eerst niet wou - slóót-ie z'n oogen niet in knippering - en uit angst voor 'n herhaling van de nacht-stemming, nipte-ie nauwelijks van 't schuimend glas, dat als 'n ridderbeker zoo ontzaglijk, in z'n hand beefde.

Kort na de lunch, ongewoon-afgemat, met de belofte héél, héél-spoedig terug te komen - hij kòn 't met z'n hoofdpijn niet harden - reed-ie huiswaarts, den hoed diep over de open oogen, om 'n beetje duister te verschalken.

Vroeger alleen nacht - nu alleen dag....

Zóó miserabel had-ie zich in geen maanden gevoeld.

Zij - zij - 't weelde-poppetje, zooals-ie 't gaaf en ongerept in de warmte van z'n herinneren bewaard had - trok 'm niet meer aan - deed 'm niets met 'r kristallen lach, niets met 'r porseleinen oogen, niets met 'r fijn-leuke gesprekjes, niets met 'r sneeuwtrandjes in den oolijken mond.

Loek met 'r onderworpenheid, 'r gebed, 'r opofferingen, 'r stem zonder hartstocht, had 'm in de heetste uren van wrevel, verbittering, spot-met-alles, afgestooten - Geor-

gette's gesnap, gelach, geflirt, door dié onmeedoogende, alles onder 'n loupe stellende, menschen en dingen verbijsterende paardeoogen, hadden 'm 'n ontzettende bekleuming gegeven.

Hij was ziek, ongeneesbaar-ziek.

De heele wereld zóó aanvaard, was hopeloos.

Met mensche-hersens moest je met mènscheoogen blijven zien.

Elk dier had de hersens die bij z'n oogen pasten - 't je anders voorstellen lukte niet.

Alleen 'n mensch kon 'm redden - maar met al de schatten van de wereld, met al waar je over te beschikken had - zou je geen levend schepsel vinden, die z'n dagelijksch genot, z'n weelde van gezond zien voor 'n donker tot den dood - en van dood tot eeuwigheid - donker zonder einde!.... - zou willen ruilen.

Kreunend-ademend, bang voor 't daglicht met z'n monsterverschijningen, z'n gedrochten, z'n beu makende variaties, z'n onwezenlijke menschen, leunde-ie achterover - en over 't grint van den slottuin rijdend, nam-ie zich voor, de eerste uren niet uit 't bed te komen.

Liever wat opblijven - als de alles verbergende avond 'r was.

Gebukt liep-ie de trap op, niemand groetend, bereid 'r op los te grommen - en omdat ze die uitdrukking van z'n gezicht kenden, bleven ze op 'n afstand.

Driftig schopte-ie z'n bottines uit, smakte op 't bed.

Als de kwakzalver - dat blééf-ie ten slotte met z'n onverantwoordelijke proefnemingen! - 't niet zoo stipt had verboden, zou-ie gesnikt en gesnikt hebben, desperaat als-ie zich tegenover ieder en alles voelde.

Met 'n stuk deken over de oogen liet-ie zich gaan.

'n Hoofd had-ie niet meer - denken kon-ie niet meer - 't huis, de stad, de wereld - niets bestond voor 'm.

Rust, rust van bewegende blaren, rust van zingende vogels, rust van de groote stilte, als op 't kerkhof, scheen 't éénige....

Dan, kwaadaardig om 't geroep en geschreeuw van kinderen benee in den achtertuin - wat-ie zoo dikwijls verboden had - sprong-ie 't bed uit en 't raam openschuivend was-ie op 't punt, ze heen te vloeken - de rakkers van den tuinier en van den huisbewaarder.

Maar met de handen op 't kozijn gesteund, verroerde-ie zich niet.

Er was daar 'n wonderlijk iets.

Tusschen de geweldigheid der oerstammen - in 't geschaduw van boomkruinen als groene wolken - speelden meisjes en jogjes van drie, vier, vijf jaar - kabouters met korte rokjes, bloote beenen, afzakkende kousjes.

Ze dansten hand in hand, in 'n wakkelenden kring.

De haren der meisjes met den wind meetollend, slierden de los-geraakte lintjes rond - de petten der jongens leien naar alle kanten verstoven.

Z'n adem inhoudend keek-ie toe.

Vergroot als-ie alles zag, leken de gierende kleuters volwassen menschen - de éérste menschen van n o r m a l e grootte sinds de nieuwe operatie.

De broek-mannetjes met de zwarte, brutale knuistjes en voeten, waren waarachtige mannen - mannen met goddelijk-open snuiten en prachtigste droom-oogen.

De kleuter-vrouwtjes, door de zon gebrand - de grappige, wijze, lachende, onnoozele, boterham-kauwende meiskes, dingen met bloote beentjes, joelende haren en

in pret lichtende oogen - waren volgroeide, slanke, in vlammeende gezondheid dattelende vróúwen.

Een blonde prachtmeid had 'n bloemkrans in 'r haren gestrengeld - een heerlijke dief-van-'n-jongen, bengel van vijf, oudste rakker van den koetsier, speelde haasje-over met 'r, nu 't patertje-langs-denkant de anderen bezig hield.

Om beurten boog de 'man', boog de 'vrouw', tot ze buitelden - 't schaterlachen de blauwe lucht inrakette.

't Was 'n bewegen, 'n stoeien, 'n opgetogenheid, 'n frissche uitbundigheid van gulle, onbedorven n a t u u r m e n s c h e n , wier lachen kostelijk, wier gebaren volmaaktbekoorlijk waren.

Mee-lachend trok-ie z'n bottines weer aan - lachend stapte-ie de trap af - lachend kwam-ie in de buurt van 't geraas.

Maar toen ze 'm zagen - den b l i n d e n m e n e e r - die de vaders en moeders zulke smerige uitbranders kon geven, als-ie leven in den tuin hoorde, renden ze doodsangstig weg - en 't werd 'n plotse, bevreemdende stilte.

Teleurgesteld keek-ie ze na.

Toen riep-ie den huisknecht.

- Johan - 'k wil vanmiddag de kinderen - allemaal zonder één uitzondering bij me zien....

- De kinderen...., herhaalde de lakei verbaasd-ongeloovig.

- Allemaal!.... Laat ze in de serre.... 'k Ben 'r in tien minuten....

In de studeerkamer, met 'r bekoelend geschemer, nu de stores 't geelbrandend zonlicht, als onder de kap van 'n huifkar op 'n volzomersch pleintje, lekker te weer stonden, bleef-ie 't geaarzel der schoentjes en klompjes naar de serre, met vochtige oogen beluisteren.

In den roes der jaren, 't gedrang der zot-verleefde, waardeloos-doorstormde, had-ie zich nog nooit innig en diep in de aller-vroegste herinneringen van kinder-uren begeven.

't Overkwam je zoo zelden, zoo jammerlijk weinig, om 'ns 'n klaar, heilig oogenblik in de dolle jakkering der daagsche gebeurtenissen, den tuimel van afleidingen en gedachten te - r u s t e n , terzij van 't rumoer te treden.

Gezond of ziek, ziende of blind, was je met de onstuimigheid van je adem, je vreugde, je verdriet, je verlangens, bij de schok-

ken, de prikkels van 't verleden, keek je soms hijgend of lusteloos naar den komenden morgen, de altijd in beloften aan-protsende toekomst - maar de lust van 't heden, 't in gretig-gierige genieting heel-langzaam, heel-innig, heel-echt doorproeven van een uur, 'n bewust uur, 'n wakker uur, 'n goddelijk-oneindig, uitde verloren eeuwigheid vast-gegrepen uur - dát zalig-schoone, onmetelijk-rijke, diepst-wijze ontglee je erbarmelijke vingers, als heen-pulverend zand.

Van je leven dorst je de doode, in klatering ver-braste uren niet tellen - elk jaar had 'r trossen van duizenden.

En die van overgegeven, teere zekere innerlijkheid, die van evenwicht, mysterie, gestold geluk, durfde je evenmin - in hun domme e e n z a m h e i d - overzien....

't Hoofd in de veilige vluchtkom der handen, den adem in verwijderde snuiving, of niet hij ademde, of niet de éigen warmte tegen de polsen sloeg, zat-ie in de wijde koepeling van 'n sterk-levend, lange jaren aanvullend uur, herzag-ie zich als kind - als kind bij de onrustbesluitingen van 'n lichtenden zomeravond - bij de weelde van twee lieve, bezorgde oogen - bij z'n schuwheidjes, z'n als builende zeepbellen te-gruizel

berstende voornemens - z'n schel-schreeuwende jongensdaden en bevend-benepen bidding in 't gevaar van den nacht.

Wat was de nacht tóén al 'n vijand, 'n hatelijke, telkens terugkeerende, de vreugden van den dag verstorende nijdas!

Hoe had-ie-als kind den avond, 't duister geháát!

Maar wat 'n sublieme, ragfijne droomtijd was 't geweest - 't bij den schouw in koortsige aandacht naar de verhalende lippen luisteren, de lippen van je moeder die onwerkelijks hadden, anders dan van ieder ander mensch waren - lippen, die je nóóit meer in 't leven ontmoette - bij geen vrouw, geen liefste, geen vriend....

Als zij, zij van de ouwe oorlogen, de gevechten met hellebaarden, slachtzwaarden, partisanen, rondassen en snaphanen vertelde, hoorde je de musketschot en, zag je de vendels in stofdampingen en kruit-barsting, en de aanvoerders met harnas en halsberg bleven je bij, werden de helden van je jongensspelen....

Als kind dróómde je alleen- Als kind aanbad je 't levensoogenblik zelf. Als kind dee je zuinig-lang met 'n reepje chocola, mat je de maat van je geluk met de snij-

ding van je kleine, vinnige tanden, bang dat 't te gauw genoten zou zijn - als kind had je vreugden, die in waarheid geen minuut duurden, toch met de blijde ruimten van hemel, licht, groen, onvergankelijk vervloeid en vervlochten leken. Je bedacht niet, redeneerde niet, wantrouwde niet, loog niet, lei je gelaat geen gekunstelde, bedriegende trekken op. Als kind - met andere kinderen samen - had je je eigen leven jong, krachtig, open en eerlijk gelééfd, gedroomd, geweten.

En na die spelende, woelende, onbedorven rust, was de groote onrust gekomen....

* * *

- Ze zijn 'r, meneer, waarschuwde Johan, bang voor 'n uitbrander, omdat Joep z'n geklop niet hoorde.

- Dank je, zei-ie, met 'n glimlach-van-herinneren.

Even was-ie de kweuling kwijt geweest - nu, naar de serre stappend, de benauwende meubelen en schilderijen langs, dreigden de kolos-schaduwen der palmbladeren, de als dolken en assegaaien zoo sterke naalden der takken.

De zon, de serre-ruiten door-spiegelend,

had in 't maoadam van den vloer 'n kringelenden kuil van roode, vlamvend-rosse, blauwe, gele, knersend-groene reflecties gebeten - vroolijke kaatsing van licht in geslepen kristal.

Angstig stond-ie 'r voor stil, dat felle kleurengeraas, die wilde kolking niet dadelijk thuisbrengend - en angstig, op 'n hoopje gedrongen, met schuwe oogen en verlegen mondjes, bang voor de ongewone omgeving en nòg banger voor den blinden Blauwbaard, die de vaders tyranniseerde, keken de kinders naar den meneer, die met dronken gearzel naar 't gespeel der kleurvlinders op den serre-vloer staarde.

Toen, met 'n ruk, stapte-ie 'r over heen.

En met 'n zenuw-bleek gelaat, 't vroegoud gelaat met in verwondering-verstarde groote oogen, lachte-ie ze toe.

- Je hoeft niet bang te zijn, praatte-ie sussend: opeten zal ik jullie niet!

Op de rieten bank ging-ie zitten, wenkte de kleine meid van den huisbewaarder, die 'm met 'r blauwe oogen op-huilen-af aan-keek.

't Kind van nog geen vijf, zag 'r als 'n fiksche deern van achttien uit. Met 'r bloote voeten bedremmelde ze den lap Smyrnaasch

bij den koperen bloemstandaard. 'r Gouden krullen warden de bruine wangen om - 'r handjes beplukten 't schoone voorschoot, dat moeder 'r haastig had voorgebonden.

- Hoe heet jij? vroeg Joep.

Zonder aan antwoorden te denken, schoot ze met 'n zet achter de even bedremmelde kleuters van den koetsier, die Joep pootige menschen met ernstig-onthutste gezichten toeschenen.

O, wat 'n ontroerende groep vormden ze - de jongens met bloote beenen - de meisjes met korte rokken en frisch-leuke angst-gezichten!

Met z'n negenen stonden ze hand in hand, tegen mekaar aan-gestevigd, schut bij elkander zoekend, bereid 'n huil-concert in te zetten.

Voor 't eerst zag-ie echte, onbedorven menschen - menschen zònder herinnering aan 'n verleden, zònder jacht naar 'n toekomst - menschen met de hééle ziel, raak en superbe in de oogen - menschen die bij 't verder ontwaken, 't zich aan de grooteren aanpassen, 't nabootsen en afkijken - den goddelijken levensdroom verloren.

Voor 't eerst sinds z'n jaren van zelfgenoegzaamheid en enkel ik-bestaan - voor

't eerst als heer van 't kleine domein, werd-ie warm en gelukkig bij 't zien van kinderen, ruwe, onverzorgde kinderen, die-ie tot dien dag met snauwen en wrevel had g e d u l d , omdat-ie bij vernieuwing van personeel vóór alles kinderlooze mensen verlangde.

Zonder de ellendige oogen van den hit, die 'm met spook-gestalten en raaskallende levensvormen omringden, zou-ie nooit 't kind als 'n volgroeid, harmonisch-voldragen droom-mensch gezien hebben.

Nooit had-ie van 'n vrouw - van Georgette allerminst - met 't verlangen naar 'n kind gehouden - nooit had-ie van dat allergrootste en bekoorlijkste geweten - en nu zat-ie met z'n klein, weggeschrompeld lichaam onder de loome, als lawine-storting neer-schuinende palmblaren, naast de als tonnen zoo buikige bloempotten en decoratief-aangedikte klimop-stengels - en de achttien vorstelijk-reine, heerlijk-rustige mensche-oogen, de oogen met zilverdauw en zachte parel-glansjes, stroomden 'n geluks-sensatie naar 'm uit, 'n ongekende, wonderlijke bevrediging....

- Hoe heb 'k 't met jullie? vroeg-ie met 'n geluid dat niet bij hem scheen te behooren: durft niemand 'n mond open doen?

Nog zwegen ze.

- Wie is de oudste? hield-ie vriendelijk aan.

- Ik, zei de rakker van den koetsier - en tegelijk keek-ie z'n speelmaats verlegen-lachend aan: ikke....

- Zoo - en hoe heet je?

- Jan....

- Enkel Jan?

- Jan van Ommen - zooas me vader, hè?....

Dat laatste, met minder schroom beweerd, dee de achterste meisjes - lieve hemel: die blonde, breede gezonde vróúwen! - met niet in te houden falset-proestlachjes giegelen.

- Ik wed - Jan van Ommen, zei Joep, den kindertoon pakkend: ik wed dat jij niet in den grooten appelboom in den moestuin durft klauteren, om appelen af te schudden....

- Nee - dat durf 'k niet, praatte de pracht-man dadelijk: we maggen niet in den moestuin....

- Voor wie niet?

- Nou - voor ù niet, lachte 't jongske, wéér met aanbiddelijke oogen-van-raadpleging naar de anderen omkijkend: vader zou me beurs en rot slaan....

- Beurs èn rot?, lachte Joep - z'n eerste luchtige, vrolijke lach.

- Nee - we maggen niet achter de schutting, zei 'n meisje, die 'r zusje knuistje aan knuistje vasthield.

- Vandaag mogen jullie àlles, zei Joep met krankzinnig-vochtige oogen - de tranen liepen komiek langs z'n neus - kon 'm niets, niemendal schelen - hij had met de kinders kunnen dansen! -: vandaag doe 'k zelf mee! Vooruit!....

De serre-deuren smee-ie open en z'n nachtmerrie één moment vergetend holdeie vooraan en 't geklakklak der klompjes rammelde als 'n roffel van castagnetten over de tegels van 't plein.

Uit de sousterrain-vensters, uit de keuken en zijgebouwramen staken de huisbedienden, de koetsiers, de meiden, de tuiniers de meer dan geblufte hoofden.

En terwijl meneer als 'n jongen zoo vlug en zoo uitgelaten 't hek van den moestuin opensmeet, zelf in 'n appelboom probeerde te klimmen, keken ze mekaar dood-ernstig aan.

't Liep met 'm af.

As-ie niet gek wàs, werd-ie 't.

Halfwege den boomstam gaf Joep 't op.

Met 'n verhavende groen-besmeerde broek, plofte-ie in de grasbanden terug.

Dat laptten z'n ongeoeffende spieren niet meer.

Maar even uitbundig van luim, tilde-ie den van plezier kraaienden kleuter van den huisbewaarder op de schouders.

De bloote voeten van 't kind traptten z'n boord om, gleden lang's z'n ooren, en zelfs bij den appelregen, die 'm 't hoofd bombardeerde schaterde hij 't drukst van allemaal.

En de kinders! Over mekaar heen rolden, vochten ze, de zakken, de rokjes, de voorschoten met onrijpe appels vullend. Ze joelden de spinazie-bedden in, vernielden de jonge kooltjes bij 't geworstel om 'n verstoven appel te grabbelen, lachten, schreeuwden, hadden 'n leut, 'n pret, 'n feest, als 'r nog nooit in den stillen, triestig-stillen tuin van den blinde geweest was.

Toen, vermoeid, lei Joep languit met ze in het gras. De nieuwe vrienden, dicht om 'm heen, zetten de melktanden in de appels, beweerden, verhaalden, klommen op z'n schoot, bekeken z'n horloge, z'n ringen, z'n nagelschaar, z'n portefeuille.

Als-ie de tasting der handjes, 't getrap-

pel der voeten voelde, taxeerde-ie zichzelf als 'n reus - als-ie ze zàg waren ze z'n lichaams-gelijken.

Met ze stoeiend, ze als 'n waarachtig páárd dragend, de handen vol teelaarde, de knieën één vettige kluit, vergat-ie àlles, de groote misère, z'n wanhoop van dien morgen, z'n ontstemmingen en verbittering.

En zoo trof Loek 'm aan, vroolijk, bijna onder de negen kleuters begraven, toen ze uit de stad terugkeerde.

Haar reuzenschaduw schrikte 'm op.

- Wat doet u? Wat is 'r? vroeg ze verbaasd-glimlachend.

- Dat zie je, zei hij: 'k heb nieuwe kameraden....

- Jullie zullen 't meneer te lastig maken, praatte ze vriendelijk-bezorgd - en zich bukkend nam ze 'n weerbarstig-tegenstribbelend vrouwtje op 'r schoot.

Ze zat op 't gras - 't verpleegsters-kapje op de gescheiden haren - 't egale, zachte gelaat in de weelde-branding der zon.

En zoo, zoo monumentaal-groot, groot van genegenheid, groot van gebaar, groot van eenvoud, leek ze 'm met dat kind op 'r schoot - 'n moeder-madonna.

* * *

Tot de schemer de kinderen bang voor de schaduwen tusschen de boomen, banger nog voor de ruige, zich tegen ieder geluid, iedere stem, aan-norschende echo, dee worden, speelde-ie met ze.

Toen bracht-ie z'n liefste vriendin, de vijfjarige meid van den huisbewaarder - die met de blauwe oogen en 't goud-blond haar, met wie-ie 't eerst had gesproken, en die zich toen achter de anderen verschool - zelf naar 'r moeder terug.

Angstiger dan 'r kameraadjes, was ze 't laatste half uur niet van 'm af te slaan geweest.

Vertrouwelijk-sekuur op z'n knie, 'n moppig handje om z'n hals, had ze 'm met 'r teere mysterie-oogen, waarvan de gespannen pupillen 't purper-verschuilend vuur van 'n laten avond-zonnebrand schenen door te laten, zitten bedroomen.

Ze had 'm met goddelijk-leuke jij's en jou's van 'r poppen, die ze elken nacht zèlf in bed stopte - enne die niet meer huilden - enne die niet van de suiker snoepten - enne die niet met lucifers speelden - enne die d'r bord leeg aten - enne die bijtijds vroegen as ze 'n groote of 'n kleine mosten doen - verteld.

En omdat ze zoo dringend vroeg of-ie morgen héúsch, maar héúsch, hè? - en zònder jokkes, hè? - en niet-voor-de-mal houen, hè? - en hóór-ie, hè? - werom zou kommen om weer met 'r in den moestuin zoo ècht te spelen - en 'r als door zilveren wanden resoneerend stemmetje 'm 'n niet meer te missen bekoring was geworden, liep-ie mee de trap af naar 't sousterrain, waar de bewaarder huisde, en waar ze gauw, heel gauw 'leggies wou doen', omdat ze zoo vrééselijk, vrééselijk moei was, hè - hóór-ie - bè-jij ook zoo moei - hè?....

In de lage balken-kamer, met de zware tralies voor de gelijk met 't plaveisel in nismvorm krommende vensters, brandde de lamp al, en om de tafel met van onthutsing om dàt bezoek niet meer kauwende, volle monden, zaten de moeder, 'n bezoekster en twee grootere jongens.

Ze vergaten op te staan, zóó razend-ge- bluft en verschrikt als ze door 't bezoek van meneer, die hier nog niet één voetstap had liggen, waren.

Alleen had moeder nog net de tegenwoordigheid van geest 'n schotel met compromiteerende etenszaken onder 'r voorschoot tusschen 'r knieën te steken.

- Goeien avond, zei Joep: ik breng je je groote dochter terug....

- O - dank u wel, meneer, hakkelde de vrouw, en in 'r verbouwereerdheid stond ze met 'n kop als 'n boei op, met 'r handen en de schaal onder 't opbuilend voorschoot geen raad wetend.

Als-ie de laatste brokken van 't gemoerd konijn in de spiezen kreeg, was ze d'r gloeiend bij....

- Geef meneer 'n stoel, Christiaan, zei ze toen, de van confuusheid trillende duimen nòg dieper in de saus krimpnd.

En in de stilte van weerszijde, stotterden de stoelpooten over 't versleten zeiltje.

- Laat ik u niet storen.... glimlachte Joep, die wel ièts van de situatie begreep - 't grijpend gebaar bij z'n binnenkomen was 'm allerminst ontgaan: 'k blijf maar één oogenblik. Die dochter van je is 'n buitengewone schat - buitengewoon!

- Ja, ja, knikte de vrouw - goddank weer neerzittend - 't vet kostte 'r minstens d'r bovenrok! - en 'r geel-kaduuke tanden liepen lachend tusschen de vluchting van 'r lippen te hoop - tanden als straatkeien - wangen als varkensblazen - lippen als platgemepte magere lapjes op 't slagereblok....

Weer zei de stilte iets geniepigs en nijdassigs - de stilte, die weet van 't verleden had - die den huisbewaarder en z'n vrouw voor járen in zorgen en angsten had gekend, toen de kleine Net op komst was - en ze bang voor d'r baantje waren, omdat meneer ze al bij de geboorte van Christiaan ongemakkelijk had duidelijk gemaakt, dat 't genóég was, dat-ie geen huisbewaarders met blerrende kinderen wou, dat ze te kiezen hadden tusschen géén-kinderen- meer en d'r betrekking....

Als ze daaraan dacht - an die ellendige dagen - an 't zich ziek houen bij 'r man's zuster toen 't zoover was - an 't met wrok en gehuil uitbestegen van 't meissie - tot 't door meneer's plotselinge blindheid eindelijk binnengesmokkeld kon worden - as ze daarover met 'r man in de stilte zat te mokken, had die stilte 't een-en-ander gehóórd - en nóú - allemachtigste! - dee-ie ze om 't kind, om dát kind, de onderscheiding van 'n bezoek an, lachte-ie Netje toe of 't z'n eigen was....

- Wil jij me kindere nou is zien?, vroeg de kleuter, afleiding bezorgend.
- Graag! lachte Joep.
- Nou dan mot jij zachies loope, hoor-

ie? Anders worre ze wakker enne dan mot ik de heele nacht met ze rondtobbe, babbelde 't meisje, de werkelijkheid der omgeving in 'r droom-fantasie omzettend.

- Je mag meneer niet met jij aanspreken, maande de vrouw: dat weet je ommers, Net....

- Jij jij maar zooveel als je wil, suste Joep, en aan de hand van de kostelijke vrouw, de in 'r kinderfantasie gebarende, liep-ie mee naar de donkere alkoof, 'n benauwde alkoof met door vocht beslagen behangsel-papier, waar vlak bij de deur twee verhavende poppen, met gebarsten hoofden en geprutste ledematen op 'n van ouwe lappen geïmproviseerd bedje leien.

- Zijn dat je kinderen, Net?, vroeg-ie, zich over de mōnsters, de als panopticum-wassebeelden zoo groote gedrochten, buigend.

- Ja, dat benne me kindere, praatte de kleuter-stem met ouwe-wijfjes-accenten: enne nou zoet slaapies doen, hoor - enne geen spektakel make voor de blinde meneer boven, hoor....

't Dek van 'n verfonfaaiden lap gladde ze met genegenheidshandjes, en nog eens achter de gesloten alkoofdeur riep ze de pop-

pen toe:.... Nou dààààg!.... Nou dààààg!.... Lekker slaapies doen, hoor-ie?

- Slàapt Netje daar ook? vroeg Joep, den stoel van balken en latten dichtter naar de afdaktafel schuivend.

- Wij met z'n allen, antwoordde de moeder opgelucht, nu ze 'r vrachtje bij 't gekijk in de alkoof, onder de tafel had kunnen verstoppen.

- Met z'n allen - met z'n allen?, herhaalde Joep: met z'n hoevelen?

- Me man en ik slapen met Net in de bedstee en me twee jonges op de grond, wat jonges?.... En dat gaat best, wat jonges?

- 't Leek 'r zoo vochtig - en dan met z'n vijven...., dacht Joep hardop.

- Nou vochtig is 't 'r - dat valt niet tegen te strije - maar enkel voor de nacht hindert niks - as je slaapt merk je toch niemedal, redeneerde de vrouw tegen 'r smijdig, kwaadsprekend gekakel van as-ze- met-'r-man-alleen-was in.

Bij de geluwe massa der lampe-kap zag Joep de knoestige hoofden der vrouwen, de bullekoppen der groote jongens.

Ze stieten bijna de haren aan de gewel- dig-massieve, zwak-gebogen balken, wier

gevaarte als 'n dompende last scheen te drukken.

Alles in de lage sousterrain-verdieping, met 'r uitgeslagen schimmelhoeken, 'r scha-duw-kluiten, 'r kerker-stemming, 'r kilheid, 'r weren van zon en daglicht, deed 'm pijnlijk aan.

Als-ie in z'n buien van ziekte èn gezondheid tegen 't ingehouden gespeel der kinderen geketterd, gevloekt had, had-ie dikwijls haastig-vluchtende kindervoetjes, ergerlijke, hinderlijke, je prikkelende voetjes gehoord. Die hadden dan hier, in de zonnigste dagen, 'n donkeren schuilhoek gevonden.

Hij, in z'n luxe-appartementen, bij z'n prachtig uitzicht, z'n elektrische kronen en slaapkamer-paleis - zij, tevreden, hier - met z'n vijven in één donkere alkoof.

Dat zat 'm plots dwars. Dat hinderde 'm. Zonder valsche of sentimenteele besluiping, zonder verwijt over wat-ie normaal vond, keek-ie met de irriteerende sensatie toe, dat-ie als vijand van die menschen z'n eerste bezoek bracht, dat 't heerlijke prachtkind met 'r droom-oogen en 'r slank vrouwe-lichaam 'm nooit anders dan in haat kon gezien hebben, in haat over

'm gehoord, in haat over 'm gedacht.

En dat laatste, juist dat laatste - 't als 'n boeman, 'n afschrik, 'n altijd frissche angst, in de ongerepte droomwereld van 'n kind met poppe-moedertjes-zorgen bestaan - dat zich voelen en wéten als 'n bonk zelfzucht bij 't lieve, aanbiddelijke, onwerkelijke, diep-ontroerende doen, bewegen, gedachtetjes-vormen van 't meisje, dat tot dat moment onder z'n voeten geleefd had, onder z'n voeten 'r liedjes fluister-gezongen, en in de armoeds-bedstee geslapen, terwijl hij 'r geen seconde over gepiekerd had 'ns te inspecteeren hoe z'n 'mensen' behuisd waren - dat dee 'm 't hoofd bij de verlegen glimlachjes der van genot om zùlk bezoek haast gnuivend- glunderende vrouwen, in dwaze bedremmeling buigen.

Meer dan 'n half uur bleef-ie bij ze - en als in z'n verre jeugd na de lezing van 'n pakkend-emotioneerend boek - o, de boeken, waarbij je met heerlijk-troebele oogen las! - kreeg-ie 't spijtig sentiment dat 't 'uit' was, toen-ie, na Netje als 'n wolk van schoonheid, aandoenlijke, kuische schoonheid, in 'r bed te hebben zien kraaien, de smalle traptreden opstompelde.

Bijna was-ie gestruikeld.

De kat van den huisbewaarder, beest als 'n kanjerachtige tijger zoo gespierd,
vluchtte tusschen z'n beenen door met 'n uit de schaal gegapte kluif.

Vijfde kapittel

Het verlossend donker.

Aan tafel, bij Loek's teeder-zachte gebaren - en bij de nijpender verwildering der doodelijke vermoeidheid aanzwepende nachtmerrievormen, bij 't vlamvend gefontein der zilveren koloslepels en -vorken, bij de gierende aanzwelling van borden, glazen en dekschalen, bij den vijver der soepterrien en de bachantische pudding, lei-ie herhaaldelijk de handen voor de niet-te sluiten oogen, om niet gefolterd te worden, niet in stuipende aarzeling mis te tasten.

Terwijl ze 'n peer als 'n vergroeide olifantstand met 'r marmeren standbeeld-handen schilden en de schil-slinger de proporties van 'n slang aannam, begon ze met 'm te praten - stem, die 't jeugd-timbre van Netje bewaard leek te hebben.

- Ik wou, glimlachte ze gedwongen, 'r bord toe: tenminste als u 'r niets tegen heeft - morgen of overmorgen m'n koffertje pakken.... U is door 'n wonder-van-God zoo verbazend genezen, dat u mij niet langer noodig heeft.... Bij anderen

kan 'k licht nuttiger zijn - vindt u niet?

Weer met de handen voor de oogen, duizelig door den storm der dingen in de kamer, antwoordde-ie niet. Z'n slapen klopten - de beelden in de camera-obscura van z'n hoofd hotsten onstuimig-verklit, werden 'n helsche obsessie.

- Toen u niet zag, overtuigde ze, had ik 'n taak niet waar.... Maar nu - nu is u geen zieke meer....

Plots woest de handen van de oogen rukkend, stond ie op.

- 'k Hou u niet tegen, zei-ie, de stoelleuning wankelend besteuend: maar als 'k zóo blijf zien, word 'k gèk, gèk!

Verschrikt was ze opgesprongen - hij, over de wijde ruiten van den parketvloer heen-haastend, vreesachtig voor de ontzetting der voorwerpen wijkend, was de eetzaal al uit, en in de donkerte der studeerkamer, kreunend en hijgend, wrong-ie de handen, den wonderdokter en de paar-de-oogen vervloekend - de oogen dieie enkel bij 't spel der kinderen had vergeten.

Buiten in de schemering van den zwoelen zomeravond, niet door de ouders teruggeroepen, omdat ze 't mòchten, omdat

meneer zelf 'r plezier in gekregen en getoond had, ravotten 'n paar jongens.

De felle stemmen klaroenden tegen de huiswanden op - 't gelach en geschetter vond weerslag in de koele, strakke koepeling van den hemel.

Dat en 't rumoerend gerucht der boomblaren, die met 't opstekend windje vochten, nog lustiger, uitgelaten er dan de kinderen, nog wilder en zomernacht-dron- kener - dat en 't razend gevoel van onmacht, 't zich naar alle kanten verlaten, vereenzaamd weten, telkens weer in 'n anderen noodlotsvorm gesmakt - scheurden, rauwden de tranen uit z'n afgebeulde oogen.

O, 't was 'n génót zóo in je eentje, zonder 'n troostwoord, zonder 'n gelóóven-in-troost, zonder gedachte aan iets of iemand, je krankzinnige ellende uit te snikken.

Tusschen z'n vingers kropen ze, drongen ze, gretigden ze - de heete, vermaledijde tranen, die je met je geboorte mee waren gegeven - als 'n erbarmelijke saterspot voor hopelooze momenten van smart.

Als ze 't licht van de angst-oogen roofden, 'm opnieuw den rustigen nacht gaven - des te beter - beter 'n nacht zonder

ièts dan de dag in zulken waanzinnig-makenden schijn....

Sterker gebogen, zacht huiverend, half wakker, half van vermoeidheid ingeslapen, tòch alle geluiden buiten duidelijk hoorend, trachtte-ie 't doorleefde, van af den rit in den auto tot 't gespeel met de kinderen op te rakelen.

En eerst bij de vrindelijk aannevelende visie van 't kind in de bedstee benee, 't meisje met 't goudhaar op de peluw - en de mishandelde pop in 'r armen, vergat-ie z'n tranen, hield-ie den vreemden glimlach, den uit herinnering aandwalenden gelukslach tusschen de warmte van z'n handen.

Met 'n kopje koffie wekte Loek 'm.

Ze sloot de gordijnen, stak 't electrisch lampje aan, zette zich aan de andere zij van 't bureau, toen-ie 'r vroeg te blijven.

- Ik geloof, zei-ie mat, met 'n gevoel van diepe gelatenheid: 'k geloof, zuster, dat 'k daar straks minder onredelijk was dan 't wel leek - missen kan 'k u nog niet....

Z'n tastende hand poogde 't leege kopje neer te zetten. Met 't geluid van bitse scherven viel 't op 't tapijt.

Dadelijk bukte ze.

- Laat ze maar liggen, glimlachte-ie: dat is 't teeken dat 'k nog niet héélemaal zie - 'k heb daarnet, toen 'k alleen was, 'n verboden proefneming met m'n oogen gedaan - als 'k me niet bedrieg, heb 'k je hulp weer hàrd noodig....

- Weer hàrd noodig.... zei ze bezorgd.

- Als 'k nog ièts zie, praatte-ie in verzadiging: is 't hier donker - goddank! - 'k heb zoo'n kwellung doorstaan....

In den 'm weer zalig-omringenden nacht - den nacht zonder spoken, zonder gedrochten, zonder misvormde menschen en dieren - 'k heb op oud-testamentarische wijze m'n oogen ^{uitgeschreid}, spotte-ie - in de verheugende aanvoeling van 'r meelij en innige vriendschap - begon-ie 'r te vertellen van de kateroogen, van de paarde-oogen.

Haha! 'n Geheim behoefde 't niet langer voor 'r te blijven, zooals de kwakzalver 't per se had gewild - want nóóit, nóóit liet-ie meer eenig geknutsel, eenige proefneming toe.

Haha! Liever z'n vroegere rust als blinde - liever z'n verder leven op vreemden en vooral op háár aangewezen, dan de be-

zoeking van 'n zien waar 'n mensch niet voor geschapen was.

Zoo, in de blijdschap van hervonden rust, sprak-ie dien avond....

En de komende dagen, als 'n herstellende na afbeulende koortsvisioenen, bleefie in die evenwichtige stemming, zich in z'n donker, zonder grenzen en zonder tastbare wezens, met 'n groeiende berusting verheugend.

's Morgens vroeg al, hernam-ie met Loek de oude wandelingen in den tuin, en als 't kind wòu - als 'r speèlkameraadjes 'r 'n niet te groote afleiding waren - nam-ie Netje van den huisbewaarder aan z'n hand mee.

Wanneer dat kleine stemmetje, dat stemmetje met z'n klanken uit 'n àndere wereld, dat stemmetje dat bij 't licht van den dag behoorde, naast 'm zilverde, had-ie oogenblikken van zoo superbe tevredenheid, alsie tot in z'n beste oogenblikken niet had gekend.

Zelfs als ze drensde, om weer als dien avond, dien wonderbaarlijken avond, in den moestuin met appelen te spelen, en Loek, bang voor de herinneringen, 'r geduld ver-

loor, praatte hij met den genoeglijken, beminnelijken toon van 'n vader, nooit genoeg van dat geluid, dat kindergeluid met z'n blijdschapjes, z'n tyranniek dwingen, z'n onstuimigheden, z'n droom-vragen krijgend.

Met z'n drieën, de voorzichtig-stappende blinde, de voorzichtig-leidende verpleegster en 't altijd hardop-bewerende kind, doorwandelden ze de breede zonnige lanen van 't park, en als ze voorbij een van de tuinknechts kwamen of voorbij een van 't personeel, dat nog altijd meende dat meneer weer zàg - gingen de petten niet alleen eerbiedig, maar ook met 'n tikje genegenheid af, omdat ze 't zoo verduiveld aardig vonden, dat hij zich voor een van hùn kinderen interesseerde.

- Ik geloof, zei Joep in die dagen, z'n arm door dien van Loek: dat ik dat kind ga adopteren.... 'r Vader en moeder houden 'r twee over.... Drie is te veel....

Daar redeneerde ze glimlachend tegen in, dat 't bezwaren zou hebben één kind in weelde op te voeden in 't zelfde huis, waarin de vader, de moeder, de broertjes in ondergeschikte betrekking bleven.

- Dan gaan wij drie op reis - of ik zeg ze den dienst op, antwoordde hij

lachend, en de vijf kleine vingertjes drukteie stevig in z'n groote hand.

Zij glimlachte ook. Het was zoo weldadig, dat-ie belangstelling voor ànderen toonde - háar niet meer kwetste en kwelde met z'n vernuft en venijnig gespot! 's Avonds in de rust van 't huis, liet-ie 'r de gebeurtenissen van den dag opdreunen, rustig, zonder interrupties, en als-ie wist dat ze in den bijbel las, glimlachte-ie nog wel, maar storen als vroeger, storen met z'n ongeloof en z'n geblageer, deed-ie 'r niet.

Ze begonnen elkaar te naderen - zwakjes te naderen - zij, met 'r vertrouwen op 'n Godheid, die alles zoo wilde, die in zijn almacht hoog bóven 't aardsche stond - hij, in z'n steunloos aanvaarden van 'n leven, dat-ie 'n gevecht van schoonheid en zotheid vond, gevecht waarin de zotheid de baas was.

- Dank u voor de voorlezing, kwam-ie op 'n avond los: nu wéét 'k weer, wie 'r geboren, wie 'r gestorven is, en wie 'n lintje kreeg, en wie 'r naast z'n epauletten 'n sterretje bijtellen kan, en welke dominee naar 'n andere plaats is beroepen, en wie alweer 'n boek schreef, en welk volk voor

de zooveelste maal lust heeft om met 'n ander volk te vechten, en welk geacht burger zeventig jaar oud is geworden, èn dat de hausse-partij 't op de Beurs van de baisse gaat winnen - nu wéét ik 't weer - dank u wel - 'k zit 'r in m'n donkere kamer, waarin 'k ook meen te leven, als 'n ^{outsider} bij, als iemand die nog enkel te glimlachen weet....De eene generatie reikt 'r zotteklap, 'r bedrog, 'r groen-aan-dorre-takken, 'r eerzucht en nonsens aan de volgende, die 't spelletje opnieuw weer zoo frisch begint, of 't nog nooit geleefd en gespeeld werd.... Ik zou 't wel 'ns willen meemaken, dat de heele wereld, zonder een uitzondering, *één* week blind werd - behalve de kinderen.... Wat zouden ze in zoo'n week met oogen-naar- binnen leeren kijken, losraken van malle ambitietjes....

- 'n Geloovig mensch is daar los van...., klonk 'r zekere stem bij de tafel.

- Haha! viel hij uit:.... 't krakeel van de verschillende gelóóvigen is minstens zoo zot als de rest. In 'n woud zie je geen bosch door de boomen. En God zien jullie niet door je kerken! Je weet toch wel, zuster, dat de menschen banger

voor de mensen dan voor 'n God zijn....

- Dat weet 'k niet, ontkende ze, bevreesd dat-ie in den ouden toon voort zou gaan.

- Wie durft z'n éigen leven leven? drong-ie aan.

- Heel veel - in stilte, zei ze.

- Hahaha!, lachte-ie opstaand en met de handen op den rug 't zekere wegje van de klok naar den vensterhoek bewandelend:hahaha! In stilte! In stilte - dūrven ze, dūrven ze, de helden! God is 'n ding van je geweten. Wie leeft 'r volgens z'n geweten? Wie?.... Wie heeft den moed, uur aan uur, z'n geweten hooger dan z'n tijd te stellen? Wie?.... Geen tien mensen! Geen tien!.... Ze richten zich allemaal naar anderen, maken met d'r geweten 'n accoordje.... De lichamen van je braafste burgers, moest je als 'n jas kunnen keeren, met de voering naar buiten en de goeie zij naar binnen, de voortreffelijke zij met de wenkbrauwen, de wimpers, de oogen.... Dan zouden ze d'r geweten èn iets van God zien.... Is u 't met me eens?

Nog altijd met de handen op den rug, bleef-ie dicht voor 'r stoel staan - 'r antwoord wachtend.

- Misschien, zei ze na 'n aarzeling - en ze hield van 'm op dat oogenblik, toenie met z'n blinde oogen in de buurt van de dingen, waaraan zij 't liefst dacht, was gekomen.

Voor de eerste maal, zoolang ze 'm oppaste, scheen-ie aan iets kostelijkers gedacht te hebben.

En toen ze daar, in den loop van dien avond, 'n voorzichtige toespeling op maakte, repliceerde-ie met 'n ^{sneer}, dat-ie na de oogen van den kater en na die van den hit voor variatie ook even 'innerlijk' mocht kijken.

Stemming, alles stemming.

'n Paar dagen later had-ie weer 'n grimmige bui, speelde-ie op, omdat de kinderen lawaai schopten, had-ie geen lust uit te gaan, bleef-ie als 'n gevangene in de cel van z'n werkkamertje rusteloos heen en weer stappen.

Georgette en 'r mama, die 'm kwamen bezoeken, 'm met teleurgestelde stemmen over de 'instorting' van z'n oogen zaten te beklagen, gaf-ie onhebbelijke replieken, snauwde-ie 't huis uit.

't Geruisch van de zijden rokken, de git-

ten loovertjes, 't telkens meepraten van blouse, handschoenen en jacquet, de valsche, onechte gevoeligheid der twee vrouwen, met 't getrappel der wachtende paarden op 't voorplein - prikkelden 'm, drongen 'm met satansch geweld de buitenwereld, die-ie in die paar dagen vergeten was, de buitenwereld met 'r jool, 'r kleuren, 'r afwisseling, 'r heerlijke vrijheid, op.

En toen ze weg waren, toen-ie gaaf navoelde, hoe-ie 't meisje, dat-ie eens verafgood had, bijna begon te haten en z'n hulpeloosheid 'm als 'n onduldbare last woog, zou-ie in z'n drift tegen al wat 'm omringde, redeloos te keer zijn gegaan, als de huisbewaarder 'm niet was komen vragen of-ie om 'n dokter mocht telefoneren.

- Nee, zei-ie bot, nijdig om de stoornis, waar-ie zoo had gezegd door niemand te willen lastig gevallen worden.

- 't Is zoo vèr naar de stad te loopen, klaagde de man angstig: en ze is ineens zoo ráár beginnen te doen....

- Wie?, vroeg Joep, stug.

- 't Meissie, zei de man: 'k zou 't niet geprobeerd hebben hier aan te kloppen, as u zèlf niet....

- Vooruit!, gromde-ie zwakker.

En de in den toestel gejaagd-pratende stem, schokte 'm wakker.

Aan den arm van den man, nog altijd zwijgend, liep-ie de treden naar 't sousterrain af, en in de alkoof, bij 't bed met de heete kinderhand, vergat-ie z'n vijandelijk getob.

- Scheelt 'r wat aan, Netje?, vroeg-ie zich over 'r buigend.

Enkel 'r koortsig-stootende adem antwoordde, en 't handje trachtte zich los te woelen.

- Da's vannacht ineene begonnen, klaagde de moeder: we zijn wel drie, viermaal voor 'r opgestaan.... En gloeien as ze doet!....

- Nou dan, Netje - ik ben 't - scheelt 'r wat an?, vroeg Joep nog eens.

't Kind bewoog niet, kreunde zonder te begrijpen wie 'r stond.

- Mijn herkent ze ook niet, praatte de moeder huilerig.

Met de hand tegen den vochtigen muur der alkoof, overdacht Joep, dat 't meisje hiër niet mocht blijven.

- Pak 'r warm in, zei-ie: boven is meer plaats.

- Nee, weigerde de vrouw beslist: ik wil 'r zelf verplegen!

- Jullie kunt toch moeilijk met 'n ziek kind in één bedstee slapen, poogde Joep 'r te overtuigen.

- We hebben 't wel zoo lang met 'n gezond kind gedaan, zei de moeder, een zwak oogenblik de onderdanigheid van 'r leven vergetend.

Maar 'r man gaf 'r 'n por - 'n geluidlooze por, en dadelijk over de opstandige woorden der vrouw heen, wetend dat-ie met 'n gezond òf met 'n ziek kind van Joep afhankelijk was, zei-ie: 't Zal meneer zoo'n moeite veroorzaken.... Als ze ziek zijn leef je niet voor je plezier....'

- Pak jij 'r in 'n paar warme dekens, verzocht Joep, en 't handje liet-ie niet los: 'k neem alles voor mijn rekening.

Loek hielp, de huisbedienden hielpen.

Toen de dokter kwam, lei Netje in 't groote logeerbed achter 'n laag stoelen, om 'r tegen te houden, als ze te erg woelde.

Met 'n bezorgd hoofd z'n recepten schrijvend, was de geneesheer over de nieuwe gril van den allerzonderlingsten blinde al even verbaasd als 't personeel zelf.

En omdat de moeder niet in de kamer was, en je meneer Joep als vreemde ge-

rust de waarheid kon zeggen, stak-ie 't niet onder stoelen of banken, dat 'r door de acute hersen-aandoening van 't kind héél weinig kans op behoud was.

Dien nacht bleef Loek wakend. En Joep.

De eene sigaret na de andere rookend, wonderlijk wakker, liep-ie in z'n slaapkamer op en neer.

De ramen had-ie wijd opengeschoven - de geluiden van den zomerschen nacht drongen zoet-zangerig binnen - de vreemde, mysterieuze geluiden van takken, blaren, vogels, krekels en wat je niet thuis brengen kon - de geluiden van de oneindigheid, die zich van eeuw in eeuw voor ieder herhaalden - de geluiden die tot miljoenen eenzamen hadden gesproken.

Telkens z'n sigaret door 't open venster werpend, en langs den behangselwand 'n vasthou zoekend tot-ie den deurpost bereikt had, stak-ie den breeden korridor over, met z'n voet langs de opdikkende lijn van den looper schuivend.

In den deurkier der logeerkamer vroegie dan fluisterend: 'En?', en Loek's even zoo fluisterende stem antwoordde 'n geruststelling, die-ie niet geloofde.

Weer met z'n voet langs den looper-

rand, de tastende handen in zegening vooruit, als aarzelde-ie naar de slaapkamer terug, en bij de smeuling van 'n versche sigaret, beluisterde-ie opnieuw de ontzaglijke, beangstigende geluiden der Rust - die bereid was 't kind te ontvangen.

De klok met 'r zachte gong-slagen, hadie stil gezet, om geen tijd te hooren.

Maar van benee, door de holte der gangen, drong ieder kwartier 't kwellend rumoer van 't antieke uurwerk.

Toen die vier had geslagen, stond-ie plots, als in schrik-overweldiging, voor 't open raam stil.

Over den looper kwam 't gestap van haastende voeten.

- Meneer, zei Loek in de deuropening.

En door 't ongewone, ingehoudene van 'r stem, wist-ie.

- Is 't erger?, vroeg-ie hakkelend.

- Ik geloof, zei ze fluisterend: dat we de moeder moeten waarschuwen....

- Doe dat, zei-ie, met de hand den weg naar de deur zoekend, en terwijl haar voeten in de gang-kilheid kleine echo's kreunden, schoven de zijne door 't duister der logeerkamer.

Daar, onzeker van den stand der voor-

werpen, tastte-ie benepener tot-ie een kleine, koude, machteloze hand - en een mond, die met geen adem meer sprak, had gevonden.

Op den stoel bij 't bed, als 'n oude man gebogen, hield-ie de verkleumde vingertjes in de lauwte van z'n twee handen - de vingertjes van 't poppe-droommoedertje, dat nog geen twee dagen geleden 'm met 'r heerlijk-vertrouwelijke jij's en jou's had getroost, en dat in z'n jammerstemming niet voor 'm bestaan had.

Ze bewoog niet, ademde niet - leek 'r toch door de ontzettende stilte rondom en de aanvoeling van 'r koel handje in 't duister der kamer te zijn. Te zijn.

Van uit de donkerte waarin hij was opgesloten, om 't even of 't dag of nacht was, hield-ie door de vijf kleine, tengere, levenloze vingers met 't andere groote onpeilbare Donker gemeenschap.

Op de knieën glijdend, dicht tegen 't bed aan, drong-ie z'n brandend voorhoofd tegen 't handje van de echtste innigste vriendin, die-ie in de laatste jaren gekend had - was blij dat-ie 'r niet zàg, dat-ie enkel 'n prachtig-teere herinnering had behouden.

In die knielende, biddende houding, zon-

der 'n traan in de oogen, troffen 'm de vader en moeder - toen werd de afschuwelijke stilte door 't geweeklaag, 't gejammer, als door knoetslagen gestriemd.

't Was niet aan te hooren.

Als ze minder misbaar hadden gemaakt, 't verdriet niet zóó luidruchtig hadden geuit, zou-ie 't misschien hebben meegevoeld.

Nu móést-ie wèg, hinderden ze 'm, had-ie moeite niet grof uit te vallen, dichter als-ie zèlf in z'n overspannenheid tot 't kind-in-'r-donker, dan tot menschen met ziende oogen, leek te staan.

In de slaapkamer, waar-ie door 't kraaien der hanen, 't frissche sjilpen der vogels en de bevende, onbestemde geluiden, die zich aan 'm opdrongen, den jongen dag hoorde naderen, bleef-ie in één niet te matigen gejaagdheid, in 'n hijgende onrust, die z'n vingertoppen dee tintelen en de onbegrensde leegte in z'n hoofd in schemer zette, driftig op en neer loopen - eindeloos op en neer - met zoo vlugge stappen, of-ie ergens heen moest, of 'n doel 'm wachtte, of-ie door niets mocht worden opgehouden.

Van de tochting, die de vierkanting van 't raam in z'n verbeelding beitste, langs de

gladde baan van 't bed, en van daar om de ronde tafel met 't franje-kleed, liep-ie, liep-ie koortsig, veerkrachtig, zonder z'n vermoeidheid te voelen, zonder maar even neer te zitten.

Waar-ie ging, bij 't venster of achter 't ledikant of bij de rustbank - overal droeg ie in de warmte van z'n hand - in de gespreide hand of in de kneep van z'n vuist - de pijnigende kilte der vijf vingertopjes mee.

't Doode, machteloze handje hield 'm vast, leidde 'm bij de wandeling, spon z'n gedachten in 'n ophitsende, afmattende, kolkende cirkeling.

In de zalen, benee, waar de bedienden begonnen te ruimen, hoorden ze duidelijk stap voor stap, 't bangmakend, monotone gejaag der twee voeten - en ook Loek, uit 'r kamer komend, hoorde 't.

Als-ie zoo vroeg, zoo onrustig op en neer liep, was-ie niet naar bed geweest.

Voor z'n deur luisterde ze, en toen 't geklaag der twee voeten, dat hopelooze opwindende jachten, 'r tè duldeloos werd, opende ze angstig de deur, zonder aan kloppen te denken.

Met de handen op den rug, zeker van

den weg dien-ie de laatste uren was gegaan, en met de vreemdelyk-open oogen blééf-ie loopen.

- Meneer, zei ze zacht - en 't niet beslapen bed, z'n doodelyk-afgemat voorkomen, drongen 'r de tranen in de oogen.

- Wat is 'r?, vroeg-ie ruw, zonder 'r bij stil te staan.

- Zou u niet gaan rusten, zei ze: 't is acht uur.

- Dat weet 'k, weet 'k, antwoordde-ie: 'k heb de klok alle kwartieren hooren slaan.

- Toe, ga u slapen.

- Nee - 'k ben niet moe. Laat Johan met de auto voorkomen.

- Rijdt u zóó vroeg uit? En zonder gerust te hebben?

- 'k Ga nog ééns naar dien kèrel, sprak-ie nerveus - goddank eindelijk stond-ie stil.

Dichtbij 'r leunde-ie met de vuisten op tafel. Z'n gezicht was bleek - de goedige oogen van den hit leken door de zwarte kringen triestig-vergroot. In 't haar aan z'n slapen had de nacht z'n angsten geslagen.

Zonder dat-ie den naam had genoemd, begreep ze.

- U heeft gezegd, sprak ze aarzelend: dat u 't nooit meer - nooit meer zou toelaten....

- Ja, ja, knikte-ie: dat heb 'k....

- U berustte.... wou ze redeneeren - rëdenéeren, lieve God, in zijn stemming van wanhoop op-'t-krankzinnige-af - redeneeren, troosten, met makkelijke aanloopjes en tamme woordjes overtuigen.... Had zij de eeuwigheids-minuten bij 't kindersterfbedje door-jammerd - had zij de grauwe verdoemenis van 't eindelooze doode-donker uit 'n versteend handje tot zich gezogen - had zij uren, razende uren op en neer geloopt - in 'n ander lévend, popelend donker - met herinneringen aan jeugd, zonlicht, groen - met 'n tandenknarsend verzet tegen 'n dood in dièn beestigen vorm - had zij 'r hersens gebeuld in gevraag, getast, gevloek, ge-smart naar àlle kanten?....

- Ik kan nu niëts, niëmental hooren! viel-ie uit - en de werking der spieren op 't gelaat, waarin de lichtenis der grootste vreugde ontbrak, was afschuwelijk: 'laat me met rust! En zorg dat de auto voorkomt!

'r Geluid, 't in z'n buurt weten van 'r

ge z o n d h e i d , 'r door niets vertroebeld evenwicht - alles haatte-ie in dat oogenblik.

- Goed, zei ze prikkelend-geduldig: dan rijd ik mee.

- Nee!, riep-ie 'r fel na: ik ga alléén!

Zesde kapittel.

Loek's geschenk.

Maar toen ze 'm even later bij 't instappen hielp - en in de auto over 'm zat, zocht-ie terwijl de boomen van den landweg voor-bijgeschoven 'r hand, en, zonder wilsbedwang na de ellendige spanning van den nacht, begon-ie te snikken, zonder zich voor 'r te geneeren, en zonder dat-ie last van 'r opbeurinkjes had.

Achterover leunend, sliep-ie met wijd-open oogen in, zoo stevig en heerlijk, dat-ie van de onder-wegsche tolln niets merkte, zelfs door 't geblaf en geraas bij den Prof niet wakker werd.

De auto stond midden in 't groen van den voortuin stil.

De papegaaien van den kwakzalver, die in 't malsche zonnetje in de groote kooien krakeelden, lieten zich aan de nijptang-bekken langs de tralies glijden, schreeuwden, scholden, lachten - Joep sliep. 't Daglicht hinderde z'n doode oogen niet - de visioenen van 't ontzaglijke waren verwaasd, òòk gestorven.

- Den heelen nacht is-ie opgebleven, lei Loek den geneesheer fluisterend uit: en de onverwachte dood van 'n kindje van den huisbewaarder schijnt-ie zich èrg te hebben aangetrokken.

- Zoo, zei de geleerde kwalijk-gehumeurd, omdat-ie de verpleegster te woord moest staan - en in zonderlinge verlegenheid, 't praten met vrouwen sinds jaren ontwend, plukte-ie met wriemelende vingers ergens in de buurt van z'n rooien pluisbaard, zonder de stoppelhaartjes te pakken te krijgen.

- Laten wij twee 'n oogenblikje met elkaar praten, begon Loek, langs de grasbanden opwandeland: praten vóór meneer wakker wordt - zoo'n gunstige gelegenheid vinden we geen tweede maal....

- Ik hou heelemaal niet van praten, antwoordde de Prof gezellig:'k zal zoo vrij zijn meneer....

- Dat kunt u straks doen, hield Loek 'm tegen - 'm belettend Joep wakker te maken:ik móét met u spreken.

- Moet.... Moet.... Moet...., verweerde de ander zich met ingehouden wrok: dan móét u maar 'ns terugkomen, hè? - 'k heb geen seconde te missen....

'k Zal nièt terugkomen - en we praten nù, zei Loek gedecideerd: meneer heeft me alles van uw proefnemingen verteld....

- Jawel.... Jawel, glimlachte de geleerde onprettig - hij was 'n paar jaartjes te oud, om zich te laten beetnemen - 'n eere-woord verbrak geen gentleman, en Joep vertrouwdere volkomen.

- Ik weet van de katte-oogen, van de paarde-oogen...., wilde zij vervolgen.

- Zoo, beet hij bevend van drift af: zoo-zoo! Uitstekend! Wat 'n uitgezochte gemeenheid! Wat 'n infame kerel! En denkt u dat 'k zoo'n individu nòg eens zal helpen?.... Niet voor al 't goud van de wereld.... Dat is 't toppunt!'

De ouwe kop met 't rimpelig, verschrompeld vel was paars geworden - de aeren stuipten of ze 't gelaat uit wilden, en omdat de wilde-wingerd-baard met z'n halfbruine, half-roode herfst-tinten 't onbeminlijk geheel met vinnige pieken omlijstte, was 't bij z'n heftigen uitval - ongerekend 't eene blauwe en 't eene zwarte oog - waarachtig om bang te worden.

Loek glimlachte.

- U is grappig, zei ze gemoedelijk: en 'k had dien allergeweldigsten uitbrander 'n

beetje berekend.... Gelukkig heb 'k, geloof 'k, 'n middel om u 'n béétje te verzoenen.

- Zoo, gromde de Prof, de wenkbrauwen zoo nijdig fronsend dat ze als reuzesprieten van z'n voorhoofd weken: 'k ben naar je middel absoluut niet nieuwsgierig - absoluut niet - rij maar weer gerust met je auto en je onbetrouwbaren patiënt weg, juffrouw!....

- Dat zal 'k over 'n paar uur, als u klaar is, bleef ze glimlachen: meneer heeft me óók verteld, dat u 'r naar snakt, om 'n levend m e n s c h met gezonde oogen te ontdekken, die bereid is....

Verrast stond-ie stil, de jonge pleegzuster met z'n afwijkende, ongelijke pupillen bestarend.

- Kom!, zei-ie stug:ik heb geen tijd - en 'k hou niet van n o n s e n s !

Even liepen ze zwijgend. Z'n plumpe onverzorgde schoenen gingen naast haar gelakte spitsjes. De hond, naar buiten geschoten, blafte vroolijk, zwiepte in z'n uitgelatenheid stofwolken uit den door de laaiende zon gedorden grond. In de gele, bestoven blaren stoeiden musschen - de kiezelsteentjes praatten onder hun voeten - de papegaaien keven met schorre schreeuwen.

- Als ù 't aandurft - en 't zéker lukt, zei ze 'r arm door den zijne stekend - of ze 'm jaren kende -: durf ik ook! - Dat met dieren schijnt niet te kunnen - de mijne zijn best....

- Nonsens, herhaalde hij: 'k denk 'r niet aan!

De vrouwenhand op zijn arm - 't ongelooflijk voorstel brachten 'm radikaal in de war. Al z'n theoretjes over de vrouw - die de natuurlijke vijandin van den man was, die enkel geboren leek om 'm in z'n breedheid en goedheid, te nèkken, te plagen, 't leven te verkorten - al z'n haat en minachting tegenover die schepsels, gelijk-ie 't Joep bij herhaling duidelijk had gemaakt, leien door de simpele woorden van de eene, die bereid was 'r gezonde oogen aan 'n man af te staan, ondersteboven. Als ze 'm nièt voor de mal hield, als ze 't méénde, zat 'r iets dwars....

Van achter 't villaatje kwam de auto met den slapende weer in 't zicht, toen ze dringender aanhield.

- Luister nu eens, zei ze snel, omdat ze Joep zag bewegen: 'k geloof dat 'k 't voor hèm over heb....

- Waarom?, vroeg-ie bot - 'r was

meer van 't leven, in de jaren dat-ie langs chemischen weg leven had willen verwekken, aan 'm voorbijgegaan, dan-ie zelf snapte.

- Omdat.... omdat, aarzelde ze..... omdat 'k dat prèttig voor hem zou vinden.

- Larie - nonsens, definieerde hij kiesch. - Misschien zal 'k me ook gelukkig voelen - als 'k niet zie, zei ze - en omdat 'r stem raar dee, begon de geleerde te begrijpen.

- Jij bent driekwart idioot, gromde-ie, uit plots wellende sympathie nijdig z'n arm terugtrekkend: de lummel is geen van jouw wimperhaartjes waard....

- Dat kan ik beter beoordeelen, Professor, zei ze zachter pratend, nu ze dicht bij de auto kwamen: en in elk geval of-ie 't waard is of niet - ik zou 'm graag gelukkig zien - en voor u is 't 'n wetenschappelijke proefneming.... Ja?.... Ja?

- Nee, zei-ie onaangenaam hard - zoo hard, dat Joep in de auto gaapte of-ie wakker werd: 'nee en nog 'ns néé! In de eerste plaats is 't abnormaal-onwetenschappelijk om 'n man door vróúwe-oogen te laten kijken - in de tweede en voornaamste plaats: lijk jij me door je verkikkerd zijn

op dat mensch ongelukkig genoeg!....

- Zachies wat, smeekte ze wit van schrik door z'n groven uitval.

Ze gingen de auto langs - nog sliep Joep - maar 't leek of de geopende paar-de-oogen 'r fixeerden....

- As je 'm met geweld nièt meer zien wil, praatte de Prof ingehouden: hoef je toch waarachtig niet zulke dolle middelen te gebruiken! Met jouw oogen in z'n hoofd, wordt-ie de vijand van zichzelf èn van jou! 'k Vergeef 'm de kateroogen nòg niet....
Nee!

- Wat ù 'r achter zoekt, bestaat niet, sprak ze weifelend.

- Jawel. Nonsens. Over je verliefdheid kom je heen - je ben jong genoeg, schepsel!

- Ik ben niet verliefd - in de verste verte niet....

- Dan ben je zeldzaam-ontoerekenbaar, zei-ie stevig.

- Ik hecht niet zoo héél veel aan 't leven, praatte ze, afwezig: 's nachts als niemand me ziet, voel 'k me dikwijls 't gelukkigst - 'k heb nog nooit gebeden of 'k vond troost....

- Heb jij 'r 'n flauw besef van wàt blind-zijn is?, vroeg-ie snauwend: nee natuurlijk!
Hoe kom je dan op je misdadigen inval?

- 'k Heb 'm 'n jaar verpleegd.

- Nonsens!.... Denk 'r niet aan!' zei-ie kwaadaardig: dat zou 'k niet doen als je z'n vrouw was. En dan - hóúdt de ezel van jou?

- Nee - we denken geen van twee aan wat ù denkt - van houden bij hem òf bij mij is geen sprake - geen sprake....

- Zoo - zoo, zei-ie nijdig, voor zijn doen zonderling opgewonden: en àls - àls - versta me wel: àls ik de nonsens uithaal, om jouw voortreffelijke oogen in zijn léég hoofd te enten - mag hij 't wéten?

- Nee, schrikte ze: dàt mag-ie juist niet!

Even liep-ie in nadenken - toen kwam 'r 'n lichten in z'n oogen - of-ie moeite had niet te lachen.

- Ik doe 't, zei-ie nijdigjes: als ik 't 'm nà de operatie zeggen mag - en anders doe ik 't beslist niet....

- Waarom staat u 'r op?, vroeg ze.

- Omdat 'k jou niet als blinde aan je lot over wil laten, redeneerde-ie: wanneer-ie 't nà de enting hoort, zal-ie voor je dienen te zòrgen, wat? Of wou je met 'n bedelnap langs de huizen gaan, hè?....

- Goed, zei ze, voor zich uitstarend,

recht de wild-brandende zon in, de zon die losbandig de groene boomtoppen schroeide, de zon die de oogen, die ze op 't punt was te offeren, grimmig pijnlijk dee steken: goed.... als hij ziet.... mag-ie weten dat 't de mijne zijn, zooals-ie 't van de dieren wist....

- Als 'k jou eerder had gekend, zei de Prof, had 'k je 'n ringetje aan elk van je vingers gestoken.... En avant!

Glimlachend ging-ie 'r voor in de studeerkamer, Daar drong-ie nog 'ns aan of ze wou. Daar deed-ie 't zelfde als destijds met Joep - onder de watten met chloroform raakte ze 'r bewustzijn kwijt.

En met den eersten teederen glimlach op z'n gezicht sinds jaren, druppelde-ie 'r langzaam-tellend de medicijn-druppels in de oogholten, die 'r de komende weken *kunstmatig-blind* zouden maken.

Dat vréemde schepseltje voor goed in 't duister zetten - daar dacht-ie geen duizendste seconde aan.

Toen, norsch, ongeduldig, ging-ie naar de auto, schreeuwde Joep wakker.

En terwijl 't verpleegstertje naastan in diepste bewusteloosheid lei, nam-ie den patiënt voor de derde maal onder handen.

Die kon 't voorloopig met 'n paar fiksche, deugdelijke honde-oogen stellen....

- Klaar, sprak de Prof als 'n kappersbediende zoo hoffelijk, en Joep 'n glas frisch water overreikend, om 'm op streek te helpen, reciteerde-ie vergenoegd 'n paar Mephistophele'sche brokken, die 'm nog in de 'keel van z'n geheugen', gelijk-ie grinnekend beweerde, waren blijven steken.

Met den beschermenden bril voor de oogen, zat Joep, zonder 'n woord te praten.

- Dus 't was je voornemen 't zonder me te stellen? vroeg de zonderling.

- Ja, zei Joep: als 'k nòg langer door die hitte-oogen gekeken had, zou 'k gek zijn geworden.

- Vriend, lachte de ander: de wetenschap heeft elke kwart eeuw àndere grenzen.... 'Ein jeder lernt nur, was er lernen kann; doch der den Augenblick ergreift, das ist der rechte Mann' 'n Paard ziet waarschijnlijk geenszins ongewoner dan wij.... Ik kon je wel oogen inzetten - geen daarbij behorende paardehèrsenen.... Heb 'k ooit beweerd dat ik 't in m'n macht had je normaal te laten zien door diere-oogen?.... En vond je zelf 't halve ei niet beter dan

'n leege dop?.... Ik persoonlijk neem de dolste proeven, M'n eene oog dat 'k tijdelijk met 'n honde-oog verwisselen wou, ben 'k voorgoed kwijt - m'n stupiede dog, die met 't mijne patent zag, heeft in z'n ouwe erfelijk-belaste rancune met 'n kat gevochten, die 't 'm raak uitgekrabd heeft.... Je malle klachten van alles geweldig vergroot te hebben gezien en de ridikule nonsens van je kinder-verliefdheid, zijn me niet dàt, nee niet dat waard, meneer!.... Weet je wat ik 'n heelen dag, 'n dag om te zoenen, volgehouden heb?

- Erger dan dat kàn 't niet geweest zijn, zei Joep down bij de pijnigende herinneringen.

- Hahaha! lachte de geleerde: erger dan wat ik, met 'n glimlach - mèt 'n glimlach, meneer - volhield, is in geen hemel, geen hel denkbaar. 'k Had me voor de variatie 'n paar kunst-oogen, die met 'n Röntgenapparaat in verbinding stonden, vervaardigd.... De draagbare batterij droeg 'k in m'n zak.... Vier-en-twintig uren zag 'k de heele wereld, mensch en dier, door X-stralen, door X-stralen, meneer! Kun jij je daar 'n voorstelling van maken?.... Niet alles 'buitengewoon-vergroot' meneer - maar

alles van z'n vleesch en kleertjes ontdaan - straten vol geraamten, meneer - stoepen met zich verdringende geraamten, meneer - enkel knokels, kinnebakken, doodskoppen, grijnzende gebitten - enkel skeletpaarden, meneer - honden van ruggegraat en botjes - vogels van mergpijp en kootjes, meneer!.... Daar heb ik me 'n dag en 'n nacht mee vermaakt.... 'k Zag precies wat ze in d'r beurzen hadden.... 't Was 'n levend kerkhof, 'n makabere optocht, 'n anatomische maskerade, 'n marionettenspul van magere Heinen en niet van mekaar te onderscheiden clowns!.... En geestig als dat door mekaar krielend skeletten-gedoe was, meneer! In hooge mate amusant! Ze dachten allemaal, de een al harder dan de ander, de een al zekerder dan de ander, dat ze leefden! Als je 'n knokel-collectie met zwarte metaalstippen en 'n zwarte metaallijn opzij, met in maat gaande beenen, zag bewegen, kon je wetenschappelijk-zeker g i s s e n , dat 't 'n soldaat of 'n politie-agent was. De grootste moeite had je de vrouwen van de mannen apart te houden - alleen de donkere, van de hoofden afstaande zwarte plekje, waar oorknoppen en diamantjes zaten, maakten 't 'n beetje makkelijk....

En de geraamten, die op 'n paardegeraamte zaten of met 'n honde-geraamtetje kuierden, waren kostelijk, kostelijk, meneer!.... Dat zou jóú nòg angstiger gemaakt hebben dan je gestorven portierskindje, hè? - ik vond 't 'n voortreffelijk uitstapje, 'n paar uur *philosophie en action*, meneer, 'n kiek van de zoogenaamde eeuwigheid....

- En u heeft 'r maar zóó kort van geprofitteerd, merkte Joep op - als-ie van 's mans magische kunst zelf geen proefjes genoten had, zou-ie 'm op dat moment voor 'n luguberen grappenmaker of 'n krankzinnige hebben versleten,

- Dat hing niet van mezelf af, amice, besloot de Prof z'n *souvenirs*: 'k had m'n uitstap in dat onvermoede, over-curieuze land, dat mogelijk door bestaande dier-varianties inderdaad dagelijks zóó waargenomen wordt, waarlijk nog voortgezet, als 'k me niet onmogelijk voor de samenleving van vleesch en bloed had gemaakt! Om de seconde bonkte 'k tegen iemand, wiens proporties 'k door de bescheidenheid van z'n botjes niet *taxeeren* kon, op. De grootste en resoluutste bierbuiken verwaarloosde 'k. Toen, bij 't uitgaan van 'n kerk, raakte 'k zoo in christelijk gedrang, vergiste 'k me zoo

zot en zoo ergerlijk in de dimensies der vergeestelijkte lichamen, dat 'k om niet voor dronken versleten te worden, ongemeen haastig 'n rijtuig met 'n geraamte-rossinant en 'n knekel-koetsier nemen moest, en hier dadelijk weer m'n ééne mensche-oog en 'n ander van 'n jonge ree op de traditioneele plaatseninsereerde, in waarachtig zelf behoud. Intusschen: 't was buiten-, buitengewoon belangwekkend en leerzaam....

Als je ook 'ns de proef wil nemen?

- Dank u wel, zei Joep, minder door 't ongezellig verhaal dan door 't schitterend opleven der eigen oogen wonderbaarlijkopgemonterd.

Zóó, als op *dit* moment, in de grijze kamerschemering, had-ie noch met de kateroogen, noch met die van den hit gekeken. De gewoonste dingen zag-ie gewoon, in de verhouding van vroeger, in dezelfde grootte, dezelfde zekerheid* Ze lichtten niet, toen-ie zich in 'n spiegel bekeek - ze lieten 't sluiten der leden zoo gemakkelijk als met eigen oogen toe. O, als 't ditmaal bereikt was, als-ie niet meer de aandacht trok, niet meer door monsterachtige afwijkingen gekweld werd - weer 't ouwe, nooit geweten geluk terug had gekregen....

- Ik zal dezen keer uw wenken onvoorwaardelijk in acht nemen, professor, zei-ie, den man nu voor 't allereerst, als mènsch ziend - den kop met de rooie haren, den verwilderden baard, de tweesoortige oogen -: 'k zal zóó trachten te leven, zoo met in-achtneming van alles, dat me geen accidenten meer gebeuren....
- Uitstekend, zei de ander droogjes: want ik heb je 't allerkostbaarste, 't met geen miljoenen te bereiken, in je oogkassen gezet - en niet van 'n dier....
- Niet van 'n dier?
- Nee - vriend.
- Ach kom, lachte Joep: 'k zie toch met die uitnemende oogen, dat 't geen kùnstoogen zijn!
- Dat zijn ze ook niet - ze zijn van 'n mènsch....
- Van 'n mensch, zei Joep, met 'n schrik die z'n hart stil deed staan:.... van 'n mensch....?
- Mensch - h o m o s a p i e n s , vertaalde de Prof: derhalve heb 'k me daarstraks met de bewering dat ze niet van 'n dier waren eenigszins vergist....
- Heel aardig! lachte Joep, uit z'n alles vervloekende stemming weggerukt - in 't

geschemer der studeerkamer, waar ieder ding kleurloos leek, maar innig van montere werkelijkheid tot 'm kwam, was-ie 't gruwelijke van den nacht, de foltering der lange, zware uren, z'n haat en opstanding, als 'n plots doorstane ziekte kwijt..... heel aardig, professor - laat 't van 'n mensch of van 'n dier zijn - van 'n ezel of van 'n voorwereldlijk schepsel! - jij ben 'n genie - en ik zie zoo zonder stoornis, zoo magnifiek, dat 'k je om je hals zou kunnen vliegen!.... Als je 'n vrouw was, déé ik 't....!

De lust van 't weer in 't daglicht léven, maakte 'm dronken - de handen van den geleerde schudde-ie, of-ie ze uit de gewrichten zou trekken.

- Meneer, zei de Prof, zoo kalm of-ie over 't weer praatte:.... ik hou je nièt voor de gek.

- Ja - ja - hij is goed!

- 'r Wàs iemand hier, die zich voor je interesseerde - die meelij met je getob en geklaag had, die aanbod, bij wijze van proef....

- Die wat - die wat? viel Joep hem in de rede.

- Háár oogen aan jou af te staan....

- Ach kom! Ach kom!' zei Joep, nog altijd aan 'n fumisterie denkend.
- Je hoeft me niet te gelooven, meneer - je krijgt 'r dadelijk zelf te zien - ze is hiernaast....
- Wie....?
- Dat verpleegstertje van je....
- Loek! Loek?....
- Dat zal wel - 'r naam heb 'k niet gevraagd....
- Heeft die zich aangeboden - om - om....
- Daar moest-ie bij gaan zitten - daar begon de wereld bij te draaien.
- Die wou met geweld met je oversteken, meneer....
- En heb je dat g e d a n , meneer? viel Joep driftig uit.
- Ja, meneer....
- Dus dan is Loek - dan is Loek.... hakkelde Joep.
- Blind...., zei de Prof bot: en pro forma - uitsluitend voor den vorm heb 'k 'r 'n paar niet zeer deugdelijke oogen, die 'k nog in voorraad had, maar die waarschijnlijk geen s i k k e p i t deugen ingezet....
- Op je eerewoord? - Lieg je niet! zei Joep, hijgend opstaand.

- Op m'n eerewoord, als je dat van iemand die van eer weet heeft, par maniere de complaisance hebben wil - ze hééft haar oogen aangeboden, hààr oogen, meneer - en jij ziet, loog de Prof, zonder te liegen.

- Dat accepteer 'k niet - màg 'k niet accepteren, heftigde de patiënt.

- Zeg 'r dat zelf, zei de Prof, de andere kamer in gaand en de deur achter zich sluitend.

Bij de slordige uitstalling van retorten, kolven, reageerbuizen - bij de glimpering der toestellen en 't zwijgen der genarcotiseerde dieren op de vivesectietafels, liep Joep op en neer - onder den indruk van wat de cynische kerel 'm verteld had - en 't niet geloovend. 't Kon niet Loek zich voor hèm offeren - Loek 't noodlot, dat hem radeloos gemaakt had, met zulk 'n eenvoud en berusting, aanvaarden - waarom? - waarom? - Nee.... 't Was 'n unfaire, leelijke, minne en minderwaardige grap van den Prof.... 't Lag 'r dik bovenop.

Want als één mensch zoo iets heroisch voor 'n vreemde dee, zoo iets doen kòn - dan zou de zonderling die hem weer tot daglicht gebracht had, zulk een ont-

zettend offer niet met 'n paar oogen die geen sikkepit deugden, gelijk-ie 't pas had gezegd, beloonen.... Dus of 'n ongepaste grap - òf - òf - indien Loek 't ongelooflijke had bestaan - zou-ie 'r met àndere, met dier-oogen, die ook hij had leeren kennen, zien - en in dat laatste geval was ze 'n heilige, had ze 'm dat jaar met 'n liefde, 'n bovenmenselijke liefde, die-ie niet vermoedde, verpleegd.

- Ziezoo, zei de Prof, door 'n andere deur binnen komend: ze wacht je in de auto:.... ze was nog wat ellendig door 't chloroformeeren, moest ook natuurlijk 'n deuntje huilen, omdat 't 'r tegenviel, hum - hum! - au revoir....

- Ik dank u zeer, zei Joep, bedwongenhartelijk - wat drommel, wat had de man 'r aan, 'm na de nieuwe weldaad, voor de mal te blijven houden! -: ik dank u meer dan 'k zeggen kan....

- Jawel! Jawel!

- Maar dat van m'n pleegzuster had achterwege kunnen blijven....

- Zoo, zei de geleerde, den patiënt uitlatend.

Door de koelte der gang kwamen ze in 't voortuintje, waar de auto stond te puffen.

Loek zat op 'r ouwe plekje, 't hoofd gebogen, de handen gevouwen. En toen ze 't grint hoorde kraken, keek ze naar de zij van 't geluid.

Ze glimlachte - bang voor wat-ie zou zeggen - glimlachte in verlegenheid.

'n Man zùlk 'n offer brengen, was dien man alles, àlles plots uit-vertellen wat je in eindelooze nachten over 'm gedacht en gevoeld had.

Dat behuiverde 'r, nu ze z'n voetstappen zóó dichtbij wist.

Dat gaf haar 'n schaamte-sensatie, deed 'r handen in beschermenden greep naar 't verpleegsterskleed, dat ze nóóit meer nodig had, tasten - deed 'r zenuwtrillend glimlachen....

Als de auto véérde, stapte hij in, zou ze z'n dank, dien ze niet wilde, niet verlangde, moeten aanhooren - aanhooren in den nacht, die z'n verschrikking voor 'r verloor, nu ze zijn onstuimige blijdschap voorvoelde.

Hij, buiten, voor het glas van de auto, keek 'r aan, voor zoover-ie in 't felle zonlicht kon kijken.

Hij zag 'r met de geopende oogen glimlachen - de snakerij, de clownerie, de mauvaise plaisanterie!

- Professor, professor, lachte-ie: 'k was 'r háást in gevlogen....
- Was je dat háást? vroeg de ander grimmig: zoo - dat had me voor je gespeten....
- Uit z'n humeur opende-ie de auto-deur, en Loek 'n hand toestekend, zei-ie met 'n ongewoon-mènschelijke stem:Daar komt m'n hand, zuster.... Als jij me ooit nodig heb, al is 't midden in den nacht, sta 'k voor je klaar - onthou dat!.... Jij ben de éérste vrouw, die 'k in mijn beetje leven ontmoet heb....
- Zich aarzelend omdraaiend om de toegestoken hand te drukken, antwoordde ze zacht:
- Dank u - dat is hartelijk van u.
- Tot ziens, professor, praatte Joep, vergenoegd instappend.
- Dàt weet ik nog niet, gromde de geleerde, weer heelemaal in z'n klassieken nijdigen toon.
- Wéét u dat niet?
- Nee vriend - jij heb je gepermitteerd aan mijn verzekering te twijfelen -' jij geloofde niet dat deze voortreffelijke dame op 't moment voor jóú blind is geworden
- ik wil en zàl je niet meer ontvangen!.... Vooruit chauffeur!....

Met 'n in drift paars geworden kop bleef-ie naast z'n hond staan, terwijl de auto zich in beweging zette - en zoo zag Joep 'm inderdaad - of de woorden 'n profetische beteekenis hadden - voor 't laatst.

Maar aan niets van den man dacht-ie op dat oogenblik.

Zich heftig naar Loek wendend, vroeg-ie:

- Is dat wáár, zuster - liegt-ie nièt - heb jij je oogen....?

Ze knikte, timiede, als in schaamte.

- Heb ik jóúw oogen....?

Weer knikte ze.

Toen, met trillende lippen, stak-ie 'r 'n bevende, laffe hand toe.

Die zag ze niet.

In één zelfde doode richting staarde ze voor zich uit - met den pruuden glimlach, die op 'r gelaat scheen gestold.

En omdat-ie nu eindelijk, eindelijk geloofde - omdat-ie aan 'r houdingloosheid - door de oogen, die eens de hare waren geweest, zag - hoe hulpeloos ze aan de schokken van de auto overgeleverd was, greep-ie 'r kleine, witte hand, en zonder 'n woord, 'n klank te vinden, drukte-ie 'r z'n lippen op, zoo innig en in diepste

verrukking, of 'n goddelijke openbaring tot 'm gekomen was.

Zij, de blinde oogen vol tranen, zei niets.

Ze had 'm alles gezegd wat 'n vrouw 'n man zeggen kon - meer dan 'n vrouw zeggen mocht.

Zevende kapittel.

De troost van de leugen.

Het werd 'n vreemde, triestige, mateloos-bekoorlijke dag.

Boven, achter de neergelaten gordijnen, in de rust van het huis en in de rust buiten, lag 't kindje bij de kaarsen die de moeder daar neer had gezet en bij de bloemen, de fleurend-dorrende, die ieder aan had gedragen.

Beneden, in de serre, zij glimlachend, hij af en toe wat bewarend - en dan bei weer zwijgend met de lieve aan-voeling of ze met mekander over àlles aan 't praten waren - benee in de serre met 'r weelde van groen en 'r penetrant-zoete geuren, zaten ze in 't geschemer, de zwaarmoediging der zonlooze stores.

't Heele huis stond in de schaduw van aangrauwende onweerswolken, die 't licht van enkel nog geel-dampende, als in smeuling dof smokende wolke-randen, naar de opperste boomtoppen en ver-wegge, schrilroode daakjes, ketsten.

Maar in de serre was 't 'lijk avondschemer - en ze merkten 'r niets van.

Hij had niet gevraagd: waarom heb je dat gedaan, Loek?

En zij had geen uitlegging te geven.

't Was zóo volkomen, heerlijk, onaantastbaar-gaaf - 't wéten van 't groote geheim, haar geheim, zijn geheim.

Van 't oogenblik in de auto, dat-ie in driftige dankbaarheid 'r hand had gekust, had-ie geen verdere toespeling gemaakt, geen verwondering geuit, niets, geen woord zelfs over 'r superbe, bovenmenselijke daad gesproken.

'r Leek niets gebeurd, niets dat zich door den klank van 'n stem noodig had te verwezenlijken, niets dat bevestigd behoefde te worden.

Hij zag. En zij zag niet meer.

Maar aan de angstig-teere toewijding waarmee-ie 'r hielp, zoo als ze één stap had te doen, aan de klein-vrouwelijke zorgjes - vóór alles aan 't anders, vervormd geluid van z'n woorden, woorden die ze nooit van hém had gehoord, woorden die 'n nieuw, eigen leven schenen te hebben, woorden als streelinkjes en langjarige intimiteitjes, woorden over alle-dags-dingen en toch met den ondergrond van echtste, blijdste vertrouwelijkheid - merkte ze, aldoor

verwonderlijk glimlachend, dat de volste overgave van z'n gedachten bij haar, alleen bij háár was.

Ze vergat 'r blindheid, lette op 't beweeg van z'n voeten, z'n stil staan, z'n weer prettig op en neer stappen, 't bezorgd wikken en bijna kneden van dat waarover-ie sprak.

Hij begint van me te houden - hij begint, dacht ze - en dat deed 'r adem sneller, gejaagder, toch evenwichtiger in de donkerte van 'r hoofd, gaan.

Even, terwijl-ie dicht bij 'r stoel, zoo doodelijk-stil of-ie 'r niet was, en zonder te ademen staan bleef - en toen weer 'r hand nam, had ze moeite 'r armen niet om 'm heen te slaan.

Maar de hand slipte in 'r schoot, en 't zachte gespons van z'n voeten hervatte 't schuchter-sponnend gepraat.

Hij zag niets van de palmen, niets van de luxe-planten, niets van de kostbare vazen en sier-hangers, niets van 't zwaarder schaduwgeweef achter de stores - telkens als-ie op 'r toe liep, haar glimlach 'n echo in z'n oogen gaf, keek-ie 'r aan, zag-ie 'r rustig gelaat, 'r glanslooze oogen, 'r gesloten kleinen mond - en omdat ze iets heiligs over zich scheen gekregen te heb-

ben - gekregen had - voelde-ie zich van 'n bleue houdingloosheid - of ze ieder gebaar van 'm oplette.... of ze iets kostbaars was, dat niet aangeraakt, niet besmet mocht worden.

- 't Gaat onweeren, zei zij 't eerst.

- Wil je liever uit de serre weg, Loek, vroeg-ie, zoo ongewoon of-ie met 't gestorven kindje sprak.

- Nee, glimlachte ze om dat 'Loek', dat ie nog nooit had gezegd: we zitten hier goed niewaar?

- We zitten hier uitstekend, zei-ie 'n stoel bijschuivend.

Voor 't raam, dicht bij 'r, zag-ie de weerlichtingen, de paars-violette zwevingen, de felwitte scheuren in 't aschgrauw van den hemel, en om 'r niet te laten schrikken, waarschuwde-ie 'r bij ieder sidderend vonkengevlucht.... -: nu komt de slag....

En dan sloten ze allebei de oogen tot 't knettrend geratel in de wijde stilte versloop.

- Kijk niet zoo in dat licht, waarschuwde zij met 'n glimlach:daar kunnen *mijn* oogen niet tegen....

En z'n gelach werd door 't donker gerommel stuk-gerammeid.

Zoo, als twee mensen die mekaar gevonden hadden, zouden ze dien dag saam zijn gebleven, als Georgette niet op bezoek was gekomen.

Kort na 't onweer, de serre met parfum vullend, hem haast niet aan 't woord latend, rumoerde ze tusschen de zich verwerende palmbblaren door.

Dat z'n oogen weer 'zooveel beter waren' vond ze zalig - ze had door z'n bruusk optreden - den laatsten keer - 'n ellendig tijdje doorgebracht - en nu goddank, goddank, was-ie 'n ander mensch - dat zag ze an z'n gezicht - dat had ze gezien zóó toen ze binnenkwam - dat zou mama 'n enorm, 'n onbeschrijfelijk plezier doen - en of-ie nu 'n eindje met 'r in de brik meeree - ze had net voor de bui kunnen stallen - geen spetje letterlijk opgelopen - en de *marrons glacés*, die ze speciaal voor hem mee had gebracht, moest-ie onmiddellijk proeven - *déli-délicieus* - zoo door Charley uit Italië gesmokkeld, hahaha! - Als de zuster ook 'ns wou snoepen....

Dat ratelde ze beminnelijk, prettig-lachend frisch van den rit - toch met spijtigheid in 'r stem om de aanwezigheid van de

andere, die niet zooveel t a c t had heen te gaan, als 'r bezoek voor hèm was.

- Rij je mee, Joep?
- Nee. Ik kan niet weg.
- Kun je niet weg? Zooveel zaken aan je hoofd?
- Ja, zei-ie stug.
- Zoo, antwoordde ze achterdochtig:.... je schijnt door je oogziekte op je intérieur verzot te zijn geraakt....
- Dat ben 'k...., glimlachte hij kalmpjes.
- Breng me tenminste tot aan 't rijtuig, Joep je -' als je ook dat niet te veel moeite is....
- Te veel moeite, nee...., aarzelde hij bijna grof.
- Ik wou je één moment iets privé zeggen, praatte ze luchtig.
- Ik kan even heengaan, zei Loek opstaand - maar dadelijk in de diepste machteloosheid greep ze de stoelleuning weer.
- Je heb nièt heen te gaan, Loek, kwam Joep ingehouden-driftig los: als je me wat te zéggen heb, Georgette, kun je 't hier doen - voor m'n verpleegster heb 'k geen geheimen....
- Merci, sprak 't bezoek vinnig: daar

zal 'k geen gebruik van maken - dat is tè vriendelijk van je....

- Daar hoef je geen onhoffelijkheid achter te zoeken, excuseerde zich Joep: de zaak is dat de zuster momenteel....

- Ook blind is.... vulde Loek aan, voor 't eerst naar de zij der ruischende rokken meepratend.

Er was een korte, bezwaarlijke stilte.

Toen, met moeite, lief-vijandig, zei Georgette:

- Wel, dat is vreemd.... Wist niet dat 't b e s m e t t e l i j k was....

- Meer dan besmettelijk, viel Joep uit: zóó besmettelijk dat 'k je aanraden moet niet meer hièr te komen....

- Merci.... Dat is 'n raad dien je geen tweeden keer zal geven, zei Georgette, 'r handschoenen knoopend - en 'r bleek gezichtje zei meer dan 'r woorden: jij handelt als 'n gentleman tegenover me.... Ook den laatsten keer was je zoo uitgezocht-gentlemanlike.,,. Ik had niet 't flauwst vermoeden, dat ik je in 'n t ê t e - à - t ê t e stoorde.... Excuse me!.... En 'k feliciteer je wel met je blinde liaison.... Dat kan tusschen jullie 'n gezellig huwelijk geven.... Dag zuster.... U is aan te bevelen.... Foei,

foei, hoe ignobel om met oogen te spòtten!

Warm-gelooopen in 'r drift - in 't bijzijn van dat onuitstaanbaar schepseltje met 'r interessant-lijdend - och, och, 't l i j d e n van die zusters in zwarte kostuumpjes! - met 'r kregelig-makend lijdend gezicht, geaffronteerd te worden - dat liet ze niet passeeren - verwoed was ze de serre bijna uit, toen Joep 'r terughield.

- Ik verzoek je beleefd me te gelóóven - ik geef je mijn eerewoord, Georgette, zei-ie dreigend van toon: zuster Loek ziet nièts meer.

't Had geen vat. In 'r ijdelheid gekwetst - als vrouw vóélend dat ze den aanbieder van jaren, dien ze vroeger om 'n vinger wond, kwijt was, keerde Georgette zich nog een keer om.

- Uitstekend.... Ik vind 't vrééselijk.... 'n Blinde vrouw is juist wat jij nodig heb.... Toen je nog zag, heb ik genoeg van jou door de vingers moeten zien.... De blindheid valt hier uit de lucht.... Ik hou 'r niet van dupe te zijn.... Adieu!.... Dacht wel zoo iets, toen je den laatsten keer bij ons was.... Zend je vandaag je billetsdoux terug.... Adieu!'

De serredeur rinkelde achter 'r dicht -

'r hooge hakjes nijdigden over den parketvloer - buiten klonk geklepper van paardehoeven.

En binnen bleven de twee stil, zoo stil of ze mekáár pijn hadden gedaan.

Hij, voor 't raam, keek grimmig, met gebalde vuisten, de in 't zonlicht glimmerende brik met de spiegelgladde verniswandjes na - den hoed met de wapperend-sarrende witte veeren - den correcten g r o o m zij, bevend, tastte naar'r zakdoek, om de heete, uit 'r doode oogen weerbarstigende tranen- vóór hij ze oplette - te drogen.

Dat lukte niet.

- Loek, zei-ie smeekend: ik dacht dat jij boven zúlke uitvallen stond!

Omdat ze plots snikte, omdat ze 't niet langer bedwong - en omdat-ie ze niet dulden kon, die verwijtende, wanhopige tranen, zakte-ie op de knieën voor 'r neer, 'r twee handen met geweld in de zijne houdend, èn 't 'waarom' kwam eindelijk - eindelijk - van z'n lippen....

- Waarom heb je 't gedaan, Loek?.... Waarom heb je 't me niet gévraagd?.... Waarom heb je 't gewild? Wáárom?.... Wáárom?....

- Om jou....

- Als 'k had kunnen weten - die lange avonden - die lange nachten, dat iemand - iemand - van me hield.... had je me nièt hooren klagen, Loek.... Loek....

- Nu zié je 't - zié je dat,' lachte ze weer: - als 'k bij je mag blijven, ben 'k gelukkig....

- Bij me màg blijven - màg blijven...., praatte-ie na: 'als je bij me wil, wil blijven....

Voor 't eerst drukte-ie 'r in z'n armen, met 'n zoo gloeiende onstuimigheid of-ie 'r jaren lief had gehad.

Maar 'm z'n kussen terug geven dee ze niet - 't geklepper der hoeven hoorde ze nog - èn de woorden van de andere, voor wie-ie 'r dien eersten zienden nacht in den steek had gelaten....

- Nu moet je, als 'k 't je niet te lastig maak, nog een ding voor me doen...., zei ze, tegen den avond.

- Wat je verlangen kan!....

- En zonder 'r bij te spotten....

- Natuurlijk, lachte hij.

- Ook zonder 'r spottend bij te dènken, Joep....

- Afgesproken!'

- Ik ben nog nooit gaan slapen zonder 'n stuk uit den Bijbel te lezen....

- Al wil je 'n uur lang.... zei-ie opgewekt.

- Ik heb 'n bladwijzer gelegd waar 'k gebleven ben - 'k heb 't van mijn vader gehoord, toen die nog leefde - heb 't van m'n moeder gehoord, toen die nog leefde - nou móét 'k 't wel van jóú hooren, tenzij je 't liever niet doet....

- Met jóúw oogen, Loekje, lees 'k alles wat je me voorlegt....

Den zwaren Statenbijbel met z'n koperbeslag kreeg-ie van 't rek - en bij 't licht van de lamp, haar hand, koel en klein, in de zijne, las-ie geduldig, soms uit ongewoonte de woorden hakkend, soms opkijkend en met háár glimlachende verheugenis in z'n gedachten voortlezend.

- Een zaaier ging uit om zijn zaad te zaaien, ende als hij zaaide, viel het een bij den weg, ende wierd vertreden, ende de vogelen des hemels aten dat op.... Ende het ander viel op een steen-rotse, ende opgewassen zijnde is het verdorret, omdat het geen vochtigheid hadde.... Ende het ander viel in 't midden van de doornen, ende de doornen mede opwassende, verstikten hetzelve.... Ende het ander viel op

de goede aarde, ende opgewassen zijnde bracht het honderdvoudig vrucht voort. Dit zeggende riep hij: Wie ooren heeft om te hooren die hoore....

In de stilte der kamer, getroffen door den ernst van 'r aandacht, door den vochtigen glans van 'r troebele oogen, die niet van z'n lippen af waren - of ze 'm zag - in de bezonken rust van den avond bij 't geopend venster, en de herinnering aan 't lijkje boven, las-ie langzaam ernstiger, tot ze zelf waarschuwde dat 't kapittel uit was.

- Dank je, zei ze, 'r hand terugtrekkend: en nu breng je me naar m'n kamer.... 'k heb 't jou ook zoo dikwijls gedaan.... Na 'n paar keer onthou 'k 't wel.... Nee, wees niet bang: lastig zal 'k 't je niet maken.... Nu je weer héélemaal ziet, mag dat zien niet door 'n ander bedorven worden....

- Ik breng je naar je kamer, zei-ie met 'n zoo innige opwelling van teederheid voor dat jonge, fijne, glimlachende gezicht, dat-ie 'r voor de tweede maal dien dag in de armen móést sluiten: als je me één kus terug geeft.... Dat heb je vanmiddag geweigerd....

- En dat weiger 'k nog, zei ze moeilijk.
- Weiger je?
- Weiger 'k, Joep.... Ik wil geen blok aan 't been worden - ben meer dan gelukkig omdat jij gelukkig ben....
- Denk je, lachte hij: dat m'n vróuw me 'n blok aan 't been kàn worden, hahaha!
- Je vrouw, zei ze, beslist 't hoofd schuddend: nee, Joep....
- Hahaha! lachte hij: niet m'n vrouw?
- Nee, zei ze, zonder 'n aarzeling: nooit.... Toen 'k nog oogen had, heb 'k 't vurig gehoopt - dat mag 'k nou biechten - zònder oogen kan ik niet àlles voor je zijn....
- Nee? lachte hij haar weer in z'n armen nemend: zeg dat zóo nòg eens!
- Nooit, herhaalde ze met starende, doellooze oogen: om alles voor je te worden, zou 'k de moeder van - van je kinderen moeten zijn - en - aan 'n blinde moeder heeft 'n kind niets, niets - daar dacht je in je dankbaarheid niet aan....

* * *

Tree voor tree, samen dezelfde stapjes nemend, waren ze de trap opgelopen, de sterfkamer met 'r brandende kaarsen en

bloemen voorbij - bij de deur bukte-ie zich naar 'r hand, die met de verliefdheid van 'n jongen kussend.

- Nacht Loek.

- Slaap wel, Joep.

Toen, omdat ze haast over den drempel struikelde, nam-ie nog eens 'r arm door den zijne, leidde 'r tot den stoel bij 't bed, en plotseling, in dwazig vergeten van wat de dag aan ontzettend wonder gebracht had, ontstak-ie de kleine elektrische kroon.

Ze hoorde 't knippen van 't koper beugeitje, keek met schichtige schijnbaar-levende oogen naar 'm op.

- Wat doe je - waarom maak je licht? vroeg ze, pijnlijk glimlachend.

- Neem me niet kwalijk, zei-ie, 't beugeltje weer neerknippend, en in 't aangestort donker stond-ie even geprikkeld en verlegen - om dat te kunnen vergeten - 'r blindheid - om 't hinderlijk, onnadenkend gebaar.

- Goeien nacht, Loek, sprak-ie toen weer van duister tot duister:goeien nacht - 'k zal de vrouw van den huisbewaarder bij je sturen, om je te helpen....

- Nee - doe dat nièt.

- Alleen kun je 't nog niet, zei-ie zoo

aarzelend, zoo z'n woorden wikkend - als zij 't die maanden bij hem had gedaan: 'k zal 'r schellen....

- Nee, weigerde ze nog eens:dat kun je die vrouw, die om Netje treurt, vanavond niet vragen - en dan: ik moet 'r aan wènnen - ik klee me uit op m'n stoel - m'n bed voel 'k hier - 't zijn geen a f s t a n d e n , Joep....

- En morgenochtend?

- Morgenochtend ook niet, klonk 'r stem zoo onbezorgd en vriendelijk of ze 'r bij glimlachte - God, de tegenstelling met zijn eerste dagen van woeste wanhoop en vloekend geklaag! -: morgen evenmin. - Niemand van de menschen benee zal 'r iets van begrijpen, dat ik zoo plotseling.... Is 't niet?.... Laten we 'r niemand in mengen.... 'n Geheimpje voor ons twee, niet?.... En hoe eerder 'k 't geléerd heb, me in m'n eigen kamer te bewegen, hoe prettiger voor me zelf.... Slaap rustig.... En trek de deur achter je dicht, wil je....?

Op den looper vóór de deur beluisterdeie de stilte van 'r kamer - toen, gestoord door gesnik en ingehouden gejammer aan 't einde der gang, liep-ie 'r down en als in verkleuming heen.

Ze hadden 't kistje, ruig-mal ding van veezlige plankjes, dat je hinderde als je de pop met de gouden haren en de gesloten oogen in 't gróóte bed zag, op de tafel gesteld.

Met 't hoofd op 't kozijn, om dàt èn 'r kind niet te zien, lei de moeder, soms bedwongen-kreunend, dan met rauwe klachten, die 'r rug doorschokten.

Bij Joep's voorzichtige stappen, denkend dat 't 'r man was, keek ze op, en de herinnering aan de geboorte-als-'n-misdaad, aan 't weggestopt houen van 't kleutertje, de altijd kwellende angsten of hij 't in z'n blindheid zou merken dat 'r 'n kind bijgekomen was - wrevelden zoo in 'r op, dat ze met de handen vijandig opgewonden in 'r schoot, zonder 'n groet, zonder 'n poging om 'r haat te maskeeren, bleef zitten.

Anders dan den vorigen nacht, 't tenger meisje nu ziend zooals ze in 't sousterrain opgegroeid was, los van 't beeld gelijk de paarde-oogen 't hadden gevormd, nam Joep 't wassen handje.

- Ik heb heel, héél veel van 'r gehouen, sprak-ie de niet-bewegende, moeilijk-hijgende vrouw toe: als ze was blijven leven, zou ik voor 'r gezorgd hebben....

Ze antwoordde niet, gromde kreunend, nou 'r man 'r niet was om 'r in te toormen.

- Alles is voor mijn rekening, trachtte hij te troosten: ik ben 'r veel verschuldigd, juffrouw....

- Nee - we betalen 't zèlf, zei ze opstaand en onrustig heen en weer loopend, van 't kistje naar de wapperende kaarsen: we hebben daar niemand voor nodig....

- Als 'k je stoer.... zei Joep, verwonderd om dien bitsen, wrokkigen toon.

- Ja, dat doe je, praatte ze in niet meer te stuiten verbittering - al zette-ie ze morgen op straat: 'r uit mòst 't - mòst 't - 't woelde 'r hersens door - ze most 'r stem bij 't starre lichaampje hóóren, hóóren! -: je het r niet mee nodig - met òns kind.... 't Mòcht toen niet geboren worden!.... Je wou geen kinderen meer, wat?.... Heb 'k 't niet as 'n stuk gestolen goed, toen je niet meer zien kon, 't huis motten insleepen?.... Wat gaat jou 't kind an, nou 't 'r niet meer is.... nou we niet meer bang hoeven te zijn dat 't hardop lachen, hardop zingen, hardop huilen zal.... Jij heb an jèzèlf meer as genoeg - meer as genoeg!.... Jij.... Jij....

Dicht bij 'm, bevend, met glazige oogen,

zou ze 'm uitgescholden hebben, als Joep 't doode handje niet had laten glippen.

Bij 't onvaste licht van de kaarsen, bungelde 't even slapjes, of 't dat geraas n ó ú niet wou, en omdat dat de vrouw verschrikte, stompte ze bij 't bed op den grond, door 'r gesnik heen Joep om vergiffenis vragend voor 'r gekal....: Je mot niet na me luisteren, meneer - ik weet zelf niet wat 'k 'r uitflap, meneer.... ik ben zoo gek van verdriet, meneer.... ik krijg d'r nooit meer werom....!

In z'n eigen kamer, 't hoofd in de handen, vlak bij 't lamplicht met z'n gestoei van vlinders en kevers, gelijk dien avond in de societeit - in de eigen kamer, waarie zoo kort gelejen, mateloos-rampzalig en bevreesd voor 't dooden-donker, gewaakt had, zat-ie met de verwijten der krijschende vrouwenstem in deooren.... Geweten had-ie dat niet.... Voor 't allereerst was 't 'm toegeschreeuwd.... Maar 'n zelfzuchtig béést was-ie altijd geweest....

Dat had-ie den heelen dag bij Loek's bovenmenschenlijken glimlach, bij 'r rust, 'r luisteren bij 't lezen van 't kapittel uit 't Nieuwe Testament gevoeld..... 'Jij heb an jezelf meer as genoeg - meer as ge-

noeg...!' Daar kon-ie zich niet tegen verdedigen- Nu, op ditzelfde moment had-ie de lafheid, de laagheid, 't onmannelijke - van twee oogen 't licht en de vreugde in zich te hóúden - van twee oogen, die háár met de geboorte waren gegeven, profijt - profijt: hoe plat klonk 't woord! - te trekken - liet-ie die vróúw, die vróúw - de eerste vróúw, die-ie bij z'n gejaag naar vrouwen gevonden had, zonder 'r te willen vinden - aan 'r lot in 'r kamer over.

Als 'k weer blind zou worden, dacht-ie, de oogen sluitend en stevig de handen op wat van háár was - weet 'k zoo heerlijknauwkeurig hoe ze 'r uitziet, hoe 'r lippen, die me niet hebben willen kussen, zijn - hoe 'r neus is - hoe 'r lach, hoe 'r haar.... En 'k wil, 'k zal ze niet houen - 'k heb niet één recht op zoo'n goden-geschenk....

Op z'n teenen sloop-ie naar 'r kamer, luisterde, 't oor tegen 't sleutelgat.... Misschien ligt ze in 't donker te huilen, redeneerde-ie - misschien is ze zoo diep, zoo waanzinnig-ongelukkig als ik 't was....

En zich niet kunnende bedwingen, riep-ie zacht, dol-triestig, vol teederst verlangen 'r stèm ten minste te hooren:

- Loek!.... Loek!.... Slaap je, Loek?
- Nee - 'k slaap niet, antwoordde ze dadelijk.
- Mag 'knog even, éven binnenkomen?
- Als je 't licht niet opsteekt en bij de deur blijft staan..., zei ze verheugd, om alles, om 't onzegbare dat ze in z'n geluid vond.
- Zachtjes scharnierde de deur - zachtjes bestapte-ie 't zeil.
- Ze lag in 't bed, zien deed-ie 'r niet.
- Heb je niets nodig, Loek?
- Niets.
- Ben je boos dat ik je stoort?
- Waarom boos - jij ziet mij niet - ik zie jou niet - slapen dee 'k nog niet....
- Waar dàcht je dan aan?
- Even bleef 't stil.
- Toen zei ze zeker, zonder 'n aarzeling in 'r stem: - Aan jou.
- Ik aanbid je, zei hij toen, 't kamerduister toesprekend.
- Dank je, antwoordde ze - de oogen vol tranen.
- 't Was te laat. Sàmen gelukkig zijn kòn niet meer..... 'n Vrouw die niet zag kòn niet - mocht niet....
- Bij de deur dacht-ie nog: 'k neem 'r in

m'n armen - ik kan geen seconde meer buiten 'r, maar omdat ze zoo weldadig rustig zei: '... Goeien nacht.... Nu moet je zèlf gaan slapen.... Vannacht heb je ook niet geslapen...., glimlachte-ie 't kamer-donker toe - en terug in de gang, riep-ie enkel nog door den kier: '...Tot morgenochtend vróég - ik aanbid je....'

Maar zien deed-ie 'r eerst weer den volgenden avond - en met 'n zoo lugubere herinnering aan wat-ie doorstaan had, dat-ie bang was 'r te ontmoeten....

Netje werd om acht uur begraven.

Al de gordijnen van 't slot waren neergelaten - Joep, door Johan gewekt, liep naast den huisbewaarder en 'n paar bloedverwanten. En de twee jongens die-ie aan tafel, als reuzen, gekend had, stapten achter hen aan.

Ze droegen allen hoge hoeden, geleende hoeden, te groot en te log, hoeden waaronder ze sip en over-ernstig keken, hoeden die door de andere schuw-meedribbelende kinders nieuwsgieriger begaapt werden dan 't onder bloemen bedolven, niet zichtbaar Lilliputter-doesje met de kleine Net.

'r Om lachen, om dien ernst, dat deftigheidsvertoon dat ze vooral ter eere van m e e r die 't meemaakte, volbrachten - 'r bedoord inwendig mee spotten, als-ie 't vroeger met 't gevoel van-wat-doen-die-menschen-lollig-en-lekker-mal zou hebben gepoogd, dee-ie geen oogenblik, zelfs niet toen 'n plaats-vervangend dominee bij 't grafje ongezellig-lang sprak en 'n bemoeizieke wesp met zoemend-dreigende kringen rond 's mans baard bleef duiken en draaien.

Meeluisteren dee-ie niet, wou-ie niet.

Als-ie niet naar 't kistje in den aardkuil keek, keek-ie naar de heggen van 't kerkhofje, waarde glad-geschoren blaadjes dauwdruppen, bleek, met schuimig beslag droegen, en de spinwebben als in bevrorenis, blauwig-wit, sponning van kartlende draden, tegen den damp uit de aarde aanweefden.

Het was 'n morgen, als 'n weiflend ontwaken na nachtvorst, of de herfst al op komst was. Het was 'n lieve, stille morgen, die bij 't droom-moedertje met 'r poppen en poppen-zorgjes scheen te behooren en waarbij de stellige, bewerende kanselstem opdringerig, naar-opzettelijk klonk.

Zoo althans kwam 't Joep voor. In zich-

zelf gekeerd, voortdurend over wat 'm bij 't graf bezig had gehouden denkend, stapte-ie in de auto, die voor 't kerktorentje wachtte, 't torentje met z'n open deur en z'n pijpkluivenden, tam de klok luienden koster.

Weer spurttte de chauffeur naar de villa van den geleerde, weer leunde Joep met 'n bijna weemoedige vreugde achterover.

Dit was de eerste keer, dat-ie 'r ziende, met gezonde oogen heen-reed - de eerste keer dat-ie niet in cynische gedachten gekerkerd zat - de eerste keer dat 't leven belóófde - de eerste keer dat-ie zich sterke dingen voornam - de eerste keer dat-ie niet over éigen doen en bewegen, het eigen ik, murmureerde....

Als je je frisch, warm-van-leven voelde, kon je voor anderen zijn en willen - zóo als ziekte je verslaptte verloor je je belangstelling....

Nu zou-ie den Prof duizend en een vragen stellen.... Of 't ongedaan was te maken.... Te veranderen....

En als 't nièt kon, als de zonderling 't niet wóú na z'n kwaadaardig afscheid van gister - of-ie dan Loek ziende wou maken door de oogen van welk dier ook.... Hoe-ie tobde, overwoog - begrijpen dee-ie

't gebeurde niet.... Dadelijk was-ie over 't onwaarschijnlijke, 't onmogelijke gestruikeld dat de man met z'n respect voor Loek's daad, niet alleen dat haast misdadige zonder de toestemming van twee kanten begaan had - maar, en dat was 't ding waarbij je verstand geen motieven meer vond! - de vrouw met diè supérieure opoffering zoo nonchalant had behandeld, dat ze zelf niet meer zag. Waarom had de Prof dat gedaan? Waarom had-ie zich aan Loek te wréken?.... Wat zat 'r achter?

Den halven nacht in z'n bed had-ie daarover gepiekerd - nu, zonder 't onklare, gespannene van late-nacht-gewroet, herzag-ie alles nog eens zooals-ie 't gister bij 't vertrek in de auto gezien had.... Loek glimlachend.... Loek zònder beschermenden bril, gelijk hij dien na de operaties telkens gedragen had.... Loek tòch blind.... tòch met de oogen die dood waren.... Waarom?.... Welk antwoord de ander ook geven zou - al moest hij z'n vermogen dubbel en dwars aan den kwakzalver afstaan - Loek móést geholpen worden, móést, móést....

Dan, bij 't snelle geglij van de auto, de oogen in de prettige zekerheid dat ze 't

daglicht konden grijpen als ze wóúen, sluitend - dacht-ie niet meer over den Prof, niet meer over Loek's blindheid, niet aan 'r offer - zàg-ie 'r enkel voor zich met den glimlach die hèm dee glimlachen - zàg-ie 'r of ze over 'm zat in de serre bij 't vlammen van den bliksem, of 'r lippen 't.... 'een zaaier ging uit om zijn zaad te zaaien ende als hij zaaide....' bij 't lezen onder de lamp meeprevelden - zàg-ie 'r in z'n armen, altijd glimlachend en weigerend - zàg-ie 'r onthutsing toen-ie 't licht in de slaapkamer, háár slaapkamer, opdraaide - hoorde-ie 'r woorden in 't bed.... 'aan jóú'....

Al 'r zorgen in dat eindelooze jaar, 'r kleine dingen van tact, 't zich weghouden, 't toch altijd bij 'm zijn, leefden in 'm op mèt 't ellendig beschamend gevoel, dat-ie 't als 'n dienst, 'n dienst waarvoor betááld werd, aanvaard had....

- 'k Zal 'r dreigen, lachte-ie achter de gesloten oogen: dat ik ook háár oogen uitschreien zal, als ze nee blijft zeggen.... En misschien doe 'k 't.... We zijn bij mekaar - we blijven bij mekaar....

Inslapend, weer wakker schrikkend, kwam-ie tegen den middag, eindelijk! voor de

villa van den Prof. En nog vóór de auto stopte, vlug en lenig, sprong-ie 'r uit.

Vreemd, hoe stil was 't eerst. 'r Hingen geen papegaaien in 't weer door-malschend zonnetje - en de luiken waren nog voor de vensters.

Maar aanschellend was 'r in de gang 't ouwe, bijna bezeten lawaai van honden en katten. Drie-, viermaal schelde-ie over 't spektakel heen - toen, meenend dat de man zich verslapen had, beklopte-ie met den chauffeur samen de voorste luiken, de achterste.

De honden, binnen, renden in de gangen mee. Open gedaan werd 'r niet.

Nog eens aan de achterzij bonzend, gaf de chauffeur 'n schreeuw, en ook Joep, door 'n spleet van 't hout, kijkend, had moeite te blijven staan. Wat ze zagen, wat door 'n zonne-lichting beschenen werd, was monsterachtig.

Op den grond, op de verteerde plekken van 't zeil, lagen 't hoofd en 'n ontbloote schouder van den Prof.

Meer van z'n lichaam was door de spleet niet te zien - ' meer behoefden ze niet te zien.

De onbeweeglijk-geopende oogen, de als

in roep verstarde mond, 't wasbleeke van 't gelaat in de warring der roode en grijze haren, zeien wat 'r te zeggen viel.

Hij was dood.

't In kleurtjes gebarsten licht, de door 't vensterglas in roode, ei-gele, dof-paarse vervloeiing gescheurde zonnestreek van 't raamluik, gloorden als 'n makabere greep over den rossen baard met z'n spetjes tintelzilver en z'n okeren kopergloed, over 't eene bloeiend-lachende jukbeen, en langs 't kleuren-dampende, als bij 'n schouw zoo peinzend, glazig-gespannen oog met de oranje wimpers en borstelige wenkbrauwharen.

Op 't haast doorzichtig voorhoofdsbeen, rustig de veeren van 'r schoeren door-piekend, geduldig wachtend op 't ontwaken uit dien ademloozen slaap, zat de zwarte raaf met de duive-oogen, die de geleerde bij 't eerste bezoek, gelijk 'n ouwen kameraad met 'Pieter' aangesproken had.

Ze sloeg 'r snavel als 'n kam door de blauwig-zwarte pluizen van 'r nek en 'r borst, en 'r beschubde klawwpooten stonden in 't ruige joelen der haren van den doode.

In 't studeervertrek zelf, rauwde gekrijsch van katten en papegaaien, klonk 't geklots

van zwaarhakkige schoenen, gruiselde glas tegen den grond te pletter.

Doodsbleek, of-ie 'n helle-visioen had aanschouwd, liep Joep door den nog angstiger chauffeur gevolgd, op de auto toe. Uit de gereedschapsbak gritsten z'n handen 'n koevoet en 'n hamer - en bij 't woeste geblaf en gegrol van de honden, begonnen ze de scharnieren van 't studeerkamerluik stuk te rammeien.

't Duurde. Maar toen 't vermolmde hout pulverde, de grendel onder 't hamergeweld krom trok, botsten de luiken vaneen, werd de kamer achter de ruiten zichtbaar.

De gestoorde raaf vloog krasserig-schreeuwend, wild 't glas bebijtend, van 't lijk - de katten sprongen op de rekken met de kolven en retorten, potten met preparaten afstootend - Pluto, de herdershond met 't eene oog plompte z'n pooten, grimmig-bassend, op 't binnenkozijn - 'n kleine slingeraap door 't inplattend licht opgejaagd, schommelde aan de gaskroon op en neer, gillend en klagend met vinnig-dreigende tandjes - en van uit de andere kamer klotsten de manslaarzen, die ze met hartklopping beluisterd hadden, op 't venster toe.

- Heb je je revolver bij de hand? vroeg

Joep hijgend: dat kan alleen 't werk van 'n inbreker zijn!

- Nee, meneer, zei de chauffeur - en z'n oogen loensden van ontzetting - liefst had-ie 'm gesmeerd! -: 'k heb enkel 'n boksijzer....

- Geef mij dat - neem jij den hamer, praatte Joep gejaagd.

Z'n aandacht was meer bij 't lomp gehakkel der schoenen dan bij 't half ontkleed lichaam van den Prof, die in z'n slaap verrast moest zijn. In de verknepen vuist hield de doode 'n met bloed bespat lancet.

- Is 't niet beter hulp bij de bureu te roepen?, vroeg de chauffeur, 't roestige boksijzer aan Joep overreikend.

- Nee - dat is niet noodig - en 'r zijn geen bureu....., zei Joep - en tegelijk weken ze achteruit.

'n Gedrocht met 'n afzakkende broek, 'n slordig toegeknoopten colbert, 'n verfomfaaid Prince-of-Wales-boord en bij iederen stap na-kwakkende schoenen, strompelde naar 't raam, drukte z'n neus met de holle neusgaten en 'n schuins-kiependen bril tegen 't glas. De de ruit beschuimende zon, ketsend met bijtend-borende plassen, greep de platte, witte jukken van 't afzichtelijk

gelaat met z'n vel-slurfjes, rimpels en grauwharige plooiën. En de gele, groote kwaadaardige tanden schoten uit den bek, of-ie de twee op den grasband grijnzend begrinnikte.

Met 'n zet stoof de chauffeur terug. Den hamer had-ie van schrik laten vallen.

- Je hoeft niet weg te loopen, zei Joep, zelf trillend: dat is 'n orang oetan....

- Nee, meneer!

- Ja, meneer - 'k heb 'm hier méér gezien, hernam Joep, 'n weinig kalmer.

Zonder dat 't 'm uitgelegd was, begreep-ie dat 't reuzedier, dat door de oogen van 'n geit had leeren kijken, z'n meester in 'n aanval van woede vermoord had.

Want 'n woesten sprong van 't venster nemend, sloeg 't nog eens de gespierde, behaarde, lange vingers om de keel van den zich niet verwerenden Prof, rukte 't lichaam naar de zij van de deur.

Toen, zoo schreeuwend dat de ruiten bewogen, en triestig-koddig met de armen zwaaiend, klauterde-ie op den stoel van den Prof voor de vivisectie-tafel, boog zich over 't vastgeschroefd, zwak-hijgend lichaam van 'n jong aapje, en den gestorven geleerde in z'n zoo dikwijls geziene gebaren nabootsend, spleet-ie met de zwarte vin-

gertoppen de oogleden van 't diertje, dat zich teertrillend tegen 't gekwel poogde te verzetten.

De twee mannen voor 't raam keken in diepste onthutsing. 't Was of de wonderdokter met z'n rooie warharen, z'n ronde schouders, z'n vivisectie-lust zelf aan den arbeid was.

De herdershond liep onrustig - de katten, tusschen de kolven en retorten sluipend, loerden met dikke staarten, blazend en hooggerugd, bang voor den nieuwen onderzoeker - 't slinger-aapje smeed op z'n gemak de cylinderglazen en gasbalons, die 'm bij z'n geschommel hinderden op den operatiestoel.

De orang, weelderig in 't spel opgaand, had den hefboom der electriche onderzoekingsmachine, waarmee de Prof zooveel jaren hartwaarnemingen verricht had, bedrukt.

'r Begonnen bij 't lijfje van 't gebonden aapje radertjes te wentelen, assen te draaien en van 'n veer spetten wild-groene vonkjes, onhoorbare knetterinkjes of 'n scharensliiep aan 't werk was.

't Pootige dier, den dikken kop over de tafel gebogen, smeed de scharen op den

grond, wierp de tangen weg, keek loggrijzend naar de tamme, ovale, bruine, smeekende oogjes van den aap in 't vivisectie-apparaat.

Dan, de magere armen in den slap neerglissenden colbert omhoog-stekend, nam-ie 'n glazen kruik, waarin 'n lichaamsdeel op sterk water geconserveerd stond, van de plank, ritste de blaas met z'n nagels stuk, en 't glas aan z'n mond zettend, slurpte-ie den spiritus met slobberende rukken.

Met 'n smak splinterde de kruik op 't grondzeil.

Stomdronken, wezenloos met de glimmend-ivoren handen waaiend - verschillende preparaten leien verwoest bij de tafel - benauwd met z'n onderkaak trekkend, ging-ie toen bij 't lijk van den Prof zitten, 'm slap-onnoozel aanstootend om 'm te wekken. Ook de herdershond was met de pooten languit en 'n slierend-rooie tong bij 't starre gelaat gekropen - en Pieter, de raaf, gewend aan 't daglicht, schommelde met den slingeraap aan de gaskroon heen en weer. In de gang van 't voorhuis blaften de andere honden en 'n groote, gele kaketoe, wien de Prof 'n deel van de hersens ontnomen had, gilte als 'n vrouw

in barensood, schor-krijscherig, omdat ze nog geen voedsel gekregen had.

- Ik geloof dat we 't wagen kunnen, zei Joep 't eerst uit den schrik-doezel ontwakend: hij lijkt bewusteloos door wat-ie gedronken heeft - we zijn met twee tegen een. Of durf jij niet?

- Wat meneer durft, durf ik ook, sprak de chauffeur, zoo bleek-geel als de doode.

De hamer sloeg de ruit stuk - de orang oetan bewoog niet, bleef met 'n slap-dikken buik voor zich heen lodderen. De bril, van z'n negerneus gegleden, hing aan 'n knoop van den colbert, - de oogleden, slaperig neer, als van 'n man in roes, schelpten gelijk slijmvliezen over de zwarte pupillen.

Weer mokerde de hamer tegen de uitwiggende scherven van de ruit, de splinters naar de kamerzij gruizelend - de reuze-aap, met 't hoofd op en neer wiegend, scheen 'r niets van te hooren, niets van te zien.

't Boksijzer in de eene, den koevoet in de andere hand, sprong Joep over 't kozijn - de chauffeur, snuivend van angst, sprong 'm na, struikelde, viel languit met 'n schreeuw, die den herdershond verwoed op dee stuiven.

Waggelend, onvast in de schoenen van

den geleerde, stond de orang oetan op.

Maar voor-ie 'n stap had gedaan, gierde de koevoet op z'n beenigen kop.

Met 'n kreun smakte-ie achterover, naast 't lichaam van den Prof, de geite-oogen in breking, de lange handen in trillende stuiping.

Van de rekken regende 't glaswerk.

De katten, voor de twee mannen vluchtend, stoven 't raamgat door - de hond die van den radeloos-angstigen chauffeur 'n schop had gekregen, school in 'n hoek. Alleen de verminkte papegaai, langs de stangen van z'n hanger roetschend, gilde als 'n krankzinnige, en de raaf en de slingeraap schommelden krassend en schreeuwend aan de wilder balanceerende kroon.

- Help me, zei Joep.

Met den chauffeur tilde-ie 't lichaam van den Prof.

't Vastgeklemd lancet nam-ie uit de kille hand - de hand met dezelfde aanvoeling van Netje, die-ie dien morgen had helpen begraven - de hand waarvan-ie de kou, de vréemde kou herkende - en bij 't hulpeloos liggen van den man op den operatiestoel, bij 't denken aan de laatste woorden, die-ie van 'm gehoord had - zóó kort

geleden: '....ik wil en 'k zal je niet meer ontvangen....', bij 't zien van den verwilderden, door dierklauwen uit 't wetenschappelijk werk gerukten kop - maar vooral bij 't bedenken dat-ie te laat was gekomen, te laat voor wat-ie nièt voor zichzelf kwam vragen - wat nù niet en nooit meer te veranderen was - stond-ie vol innigste ontroering - en de tranen, de verboden tranen, brandden in z'n oogen.

Door den dood van den Prof, die 't geheim van 't enten der oogen meenam, was Loek voor àltijd geofferd, voor 'r verdere leven blind, kon-ie r goden-geschenk niet meer weigeren.

De raaf, hongerig als de andere in den corridor roepende dieren, fladderde op z'n schouder, de herdershond schoof z'n snuit langs z'n hand.

- Rij naar 't dorp, zei Joep zacht: ik wacht zoolang hier.... En breng iemand mee om te waken....

- Best meneer.

Door 't raam wipte de chauffeur naar buiten.

Met den hond, de raaf en den slingeraap, bleef Joep bij den starenden Prof - - den man met de voor alle eeuwigheid

dóóde oogen - 't mensche-oog, 't oog van de ree.

Sluiten durfde-ie, wilde-ie ze niet.

Dat was bij dien man niet noodig.

De papegaai zong, schorde, gilde, liet zich aan z'n ketting zakken, trok zich op aan z'n snavel - 't aapje in de schroeven op de tafel klaagde zwakjes - de slingeraap, hoog naar 't plafond geklommen, speelde schreeuwend met de gewichten van de kroon - de kakatoes in de gang riepen: 'Goeie mòrrrge!' 'Mòrrrge!' - de katten, buiten, bevreemd in die zon sinds máánden, miauwden, krijschten - de electriche machine snorde met blauw-knersende vonkjes - de zon, gul en glanzend, bestraalde de groenbeslagen potten bij 't raam, waar ook 'n konijntje met glanzende radium-oogjes de buitenwereld bekeek en waar de plant die tot de insectivoren behoorde, 'n goudbronzen vlinder tusschen 'r blaadjes gekneld hield.

Dat was de zomer die de sterfkamer binnendrong - maar de Prof die 't niet geduld zou hebben, zag 'r niets van - en Joep, met den gekromden orang oetan, die zich gewroken had, bij z'n voeten, lette 't evenmin op.

Met de handen voor de oogen, 't geraas in de ooren, wachtte-ie, dacht-ie, gromdeie, en de tranen doorslipten de vingers met de ringen van 't boksijzer.

- Tot morgenochtend vróég - ik aanbid je! waren z'n woorden voor Loek's kamerdeur geweest, woorden die ze nog duizendmaal hoorde eer ze, met gevouwen handen, insliep.

En vroeg was-ie blijven luisteren vóórie naar de begrafenis en den wonderdokter ging, zonder moed 'r te wekken.

Ze had zich verslapen. In 't stille huis, waar de mannen om Netje heen waren getrokken, waar geen kinders uit vrees voor de gesloten gordijnen dorsten spelen - waar zij door 'r blindheid van geen dag, van geen nacht wist, had ze droomloos, heerlijk uitrustend tot de gangklok 'r zware tien slagen liet dreunen, geslapen.

Nu moet 'k opstaan, dacht ze, glimlachend-verwonderd over zoo'n ontzaglijk-langen slaap.

't Wàs dag. Ze hoorde 't aan de stemmen benee, aan 't rumoer van de vogels, 't gonzen der vliegen, die 's nachts niet bewogen.

Op den tast, de eene hand bij den stoel, de andere bij 't bed, kleepte ze zich. Langs den behangselwand schuivend vond ze de waschtafel en voor den spiegel, die 'r zag, die 'r nu ook lachend moest bekijken, die 'r arm-heffingen oplette, de rustige van 't haar-kammen, de zekere van 't met spelden opbossen - een voor een - zachtjes, voorzichtig aan, beluisterde ze de koele stilte der groote bovengang, bij elken voetstap denkend dat hij 't was, dat-ie 'r zelf - voor de dienstboden - 't ontbijt kwam brengen.

Klaar met 't toilet, 't eenvoudig toilet dat ze niet kon, niet behoefde te controleeren, hervond ze den stoel bij 't raam, dat ze openschoof. 't Was niet zoo moeilijk. Nee. God-zij-geprezen niet. En bij de brandende warmte van 't kozijn, waar ze 'r handen - of ze droomde - op lei - vlak bij de broodkruimels - dacht ze telkens: daar is-ie - dat is zijn stap - daar is iemand bij de deur - heerlijk - gelukkig: hij aanbidt me - ik aanbid hem naast den goeien God - en dat weten wij twee alléén - daar is nog niet één vreemde ingehaald - dat wéten wij - wij....

Maar de klok sloeg elf en over 't grint hoorde ze 't praten, 't aanstappen der man-

nen, die van de begrafenis terugkeerden en in 't sousterrain koffie met broodjes gingen gebruiken.

Naar de kamerdeur tastend, altijd met den glimlach-van-'m-te-zien, vond ze den schelknop, en bij de tafel 'n gewoonte-houding aannemend, vroeg ze den lakei of meneer nog sliep.

- Nee, zuster - meneer is mee gaan begraven - toen is-ie met de auto uitgerejen....
- Heeft meneer gezegd waarheen?, vroeg ze mat.
- Nee, zuster - naar de stad, denk 'k....
- Dank je.

De deur veerde dicht. Ze vroeg om geen ontbijt, bewoog zich niet.

Voor 't eerst sinds de oogen 'r door de druppels van den wonderdokter begeven hadden, stond ze beangst, zich verlaten, ziek gevoelend.

't Had 'r zóó geschokt, dat ze de verhouding der lang-gekende kamer vergat en over 'n tabouret struikelde, zoo bot struikelde dat ze zich de knie bezeerde, moeite had den stoel, denzelfden bij 't raam, bij 't heete kozijn terug te vinden.

Daar bleef ze, trillend bij elk auto-getoe-

ter op den weg, de slagen der klok tellend.

Ze kromp de vingers smartelijk in 'r schoot, bette zich 'n paar maal 't kloppend hoofd - toen, tegen zessen, radeloos, bedwongenkermend, 't geruisch van Georgette's rokken in de ooren, plompte ze op 't bed, God om erbarmen smeekend, zoo wild-snikkend dat geen musch de broodkruimels van 't kozijn durfde dieven.

De avondschemer traagde als 'n bruine, loom-dampende mist, norsch en in grommende dreiging door de plomp-zwarte boomen gebrokkeld, toen de lantaarns van de auto 't voorplein met de joelende hijging van 'r lichtgeplas bestoven.

Als 'n oud man, gebukt en in wikkel van zorg, bleef-ie met de raaf op de knieën wachten.

Dichtbij klonk de stem van Johan.

- Goeien avond, meneer - we hebben úren gekeken - is 'r iets gebeurd?
- Nee, glimlachte Joep - en voorzichtig lei-ie de handen om 't lauw-weeke lichaam der raaf: gebeurd is 'r niets, niets.... Enkel je arm, jongen....
- Mijn arm?, klonk de ontruste vraag. - Ja, jongen - en pas op m'n nieuwen

kameraad.... Voorzichtig! Heel voorzichtig! 'k Zie op 't moment weer niet tè best.

Gesteund door den huisknecht, die niet verder durfde vragen, 'm verbaasd-ongerust aankeek - had meneer niet vanmorgen de begrafenis zònder hulp van iemand meegemaakt? - bestapte-ie 't bordes - de voeten in aarzelend-schuifelende tasting als vróéger.

't Wàs 'r weer - 't onvermurwbaar, telkens ingrijpend, door geen menschenhanden te keeren noodlot....

Want al zàg-ie nog vaag, zwakjes - of 't loom-dampende, buiten, met 'm mee in 't huis was gestapt - de aangroeiende onmacht van Loek's oogen, zooals-ie die door z'n tranen bij 't lijk van den wonderdokter waarlijk aangeroepen had - voelde-ie als 'n niet te ontvluchten, niet te ontworstelen, niet tot meelijden te stemmen ding.

Dadelijk in de auto, op de terugreis, na de lange, zeurige, tijdroovende verklaringen aan de dorpsautoriteiten, had-ie 't door de vertroebeling der langs de vensters aanstortende huisjes en menschen, 't vaal-kleurloos worden van daken, struiken en velden, geweten.

Z'n eerste Sensalie was 'r een van on-

stuimigen, alle overweging wegtrappenden schrik geweest - woeste angst en verzet bij 't zich grimmig-herhalende, niet loslatende.

De nacht die nu wéér naderde, was de nacht voor altijd - 'n nacht waarin geen dierenoogen, geen nieuw offer, verlossing konden brengen, nu de Professor door de worgende vingers van den orang oetan voorgoed afscheid genomen had.

Die schrik, die opvlamming van angsten, verlamden 'm, deden 'm wezenloos kreunen, tegen de beslagen auto-ruiten aanstaren - tot-ie in grooter, wilder foltering dan-ie ooit had gekend, rechtop stutte, alles van zichzelf vergat.

Als-ie - groote Almacht: als-ie dié, dié oogen - dat superbe vrouwe-geschenk - kwijt raakte - als-ie 't voor de zooveelste maal de macht, 't stuur over miste - alsie opnieuw tot jammerlijk tasten gedoemd werd - waren ze beiden - zij én hij - hij èn zij - weerloos, overgeleverd aan derden, hulpeloos verloren.

'r Dat te zeggen, te biechten - 'r na wat povere uren - uren - de teleurstelling bezorgen dat ze zich nutteloos, zonder eenig doel geofferd had - nee - nooit!

Al moest-ie 'r om liegen tot z'n dood -

van zijn lippen zou ze 't niet hooren.... Daar deed-ie 'n eed op. Dat nam-ie zich als iets onbreekbaars voor. Dat werd z'n plechtigste levensgelofte. En.... ze hoefde 't niet te hooren. In 'r verbeelding zou ze 'm als 'n gelukkig, door háár oogen ziend, van alles genietend mensch houden - in die onaantastbare verbeelding zou ze over 'm zitten glimlachen - den glimlach dien-ie voor z'n heele verder bestaan wist - over 'm zitten praten - bij God en de engelen: hij zou de onvermoeibare, dankbare luisteraar blijven, 'r van zon en zomersche dingen vertellen als-ie zonnewarmte vóélde, 'r de geluiden van den tuin, de straat, de stad beliegen, 'r zóó afleiden dat ze vergeten zou óók over 'n blinde te zitten.... En 't wandelen? Daar zou-ie uitvluchten voor zoeken, zeggen dat-ie z'n voet had verstuikt - 't kwam 'r niet op aan hoe, hoe gemeen-ie loog, als ze maar in z'n ziénd geluk gelóófde, 't onder geen omstandigheden te weten kwam, dat-ie 't verspeeld had.

Bij die sterke voornemens verjoeg 'n teere, bijna vrouwelijke glimlach den rauwen angst voor de toenemende troebelheid rond de auto.

De meegenomen raaf streeelde-ie liet 't dier in z'n vinger bijten - eerst op 't voorplein schrikte-ie op, omdat 't spel van bedrog zou beginnen.

- Johan, zei-ie haast smeekend tot den huisbediende, toen ze benee in de eetzaal waren:.... ik geloof dat 'k wéér blind ga worden, dat m'n oogen 't door 'n massa dingen die 'k doorstaan heb, niet zullen harden. - Dat zeg 'k alleen aan jou - mag niemand, nièmand anders weten.... Steek daar je vingers bij op....

- Kom, meneer...., begon de lakei ongeloofig.

Joep liet 'm niet aan 't woord.

- Als je je mond weet te houen, zei-ie zoo dringend, zoo ernstig dat de man niet langer dorst twifelen: als je 'r met niemand en vooral niet met de pleegzuster over spreekt - als je de komedie die noodig is, meer noodig dan jij begrijpt, mee helpt spelen - zorg 'k voor jou en je familie voor de toekomst. Steek 'r je vingers bij op!

Als u 't wil....

- Ja - ik wil 't - en als je door één onvoorzichtigheid, één domheid 't geheim verraadt, zet je jezelf op straat! Afgesproken?

- Afsproken, meneer - maar 'k hoop nog....
- Je hoeft niet te hopen - dat doe ik zelf niet....

De traptreden kraakten - de Smyrnaasche looper zuchtte onder de vier voeten - 't kon niet anders of ze had 'm gehoord: toch antwoordde ze niet bij z'n geklop.

- Mag 'k binnen komen, Loek?.... Loek, slaap je?
- 't Leek of 'r niemand in de kamer was.
- Toen, na nog vinniger geklopt te hebben, opende-ie de deur.
- Ze zat op den rand van 't bed - hoe wit ze was zag-ie niet.
- Heb je niet hooren kloppen - of heb 'k je wakker gepord?, vroeg-ie, 'r kleine hand nemend.

Ze trok die zonderling-driftig terug, bleef stilzwijgen.

- Wat is dat?.... Ben je zoo ontstemd?
- Hoe laat is 't?, vroeg ze opstaand, naar 'n stoel tastend.
- Bij achten - ik werd opgehouden.
- Zoo lang?
- Ja - 'k ben niet voor m'n genoegen....
- Ze hoorde 't stokken, 't aarzelen van

z'n stem - dacht aan de àndere-van-deserre.

- Als 'k 't vragen màg - als je 't niet kwalijk neemt - door wie ben je zoo lang - zoo ellendig lang....?, vroeg ze nog eens.

- Door - door.... Wat doet 't 'r toe, glimlachte-ie, 't onraad in haar stem speurend.

O, dat vond-ie heerlijk - dat ze zich ook nog zoo kléin bloot gaf - dat ze echt vrouwelijk en jaloersch dee!

Maar dadelijk werd ze wreed door de spanning van uren en uren, waarin ze gewacht had.

't Tobbend luisteren naar de voetstappen die niet kwamen, de eenzaamheid juist den allereersten dag van 'r blindheid, de wanhopige worsteling met 'r gedachten in 't moordend-eindeloos donker, 't vasten van af den morgen met niemand die naar 'r omkeek, voor 'r zorgde - terwijl hij die éúwigheid uitbleef - hadden 'n verbittering, 'n gekwetstheid in 'r gewrokt, die ze luchten moest, die ze niet bedwingen kòn.

't Zachtzinnig, onderworpen, geduldig schepseltje, dat tot dit oogenblik enkel voor anderen geleefd had, was door 't oponthoud, door 't avontuur met den wonderdokter dat-ie 'r niet vertellen wou, niet

vertellen mocht, 'n vrouw geworden die zich bedrogen voelde, bedrogen, belogen - en 't met gebonden handen moest aanvaarden.

- Ik heb dat voor jóú gedaan, zei ze moeilijk-hijgend en met spits-gebalde vuisten: ik heb je met mijn oogen gelukkig willen maken - en je laat me m'n ergsten dag aan m'n lot over!.... Heb ik jou dat ooit?.... Heb ik jóú zonder eten, zonder drinken, zonder 'n woord van opbeuring opgesloten? - Jij egoïst - jij mensch zònder hart - om me zoo naar m'n dóód te laten verlangen.... Hij heeft wèl gelijk gehad, die man, om me voor je te waarschuwen.... 'k Had 't nóóit gedaan, als 'k had kunnen denken....

- Zoo onrechtvaardig als jij nu doet - en zoo onredelijk, zei-ie in den schemer bij 't venster, dat, voor hen beiden onzichtbaar, den dofrooden glans der wolken-schuiming aan den einder zwakvlammend weerkaatste: ben ik tóén ook dikwijls geweest, Loek.... Ik kon niet eerder komen - dat moet je gelooven.... Later zal 'k 't zeggen, waarom 'k uitbleef.... Spijt van je oogen hoef je nog niet te hebben - nòg niet....

'r Vuisten ontspannen zich.

Hij had 't zoo vreemd weemoedig, zoo innig overtuigend gezegd, dat ze angstig luisterde of-ie 'r op 'n nieuw ding-van-ellende ging voorbereiden.

Johan liep druk-bewegend de kamer in - en bij 't getinkel der messen, vorken en lepels - 't bedwongen geluid van borden en schalen - vroeg ze enkel nog:

- Eet 'k hier?

- Ja - ik ook.

- Waarom doen we 't hier?

- Omdat dat gemakkelijker voor jou is, lachte hij weer.

De lakei had 't electrisch licht ontstoken.

Vager zag Joep de vergulde knopen - vaag lette-ie de rosse kwijning van 't gouden kruis aan 'r hals op.

Waar dat kruis phosphoresceerde, met weelderiger gevonk op den balk naar de zij van de lamp, wist-ie 'r, zag-ie 'r.

Eer de klok twaalf sloeg zou-ie ook dat niet meer zien. En dat maakte 'm één oogenblik gek.

- Loek, zei-ie voor 'r op de knieën stortend, terwijl ze alleen waren: Loek, je hoeft niet te twijfelen - ik ga enkel voor jóú leven.... Ik aanbid je....

'r Willooze, trillende handen kuste-ie - 't kruisje wiegelde in den door niets te verjagen mist.

- Ik ben zoo diep ongelukkig geweest, klaagde ze smartelijk.

- Je hoeft 'r géén spijt van te hebben, troostte-ie nog eens.

't Gouden gewiegel werd sterker, omdat ze zich naar 'm boog.

De armen sloeg ze in teedere hartstochtelijkheid om 'm heen, en in de zalige zekerheid dat ze 'n steun had, dat ze niet meer alléén was, drukte ze 'r lippen op z'n voorhoofd.

- Als 'k straks leelijke dingen heb gezegd, Joep - moet je 't vergeten, zul je?.... 'k Heb zoo'n afschuwelijken dag gehad.... En 'k had je 't grootste gegeven wat 'k wegschenken kon.... Als jij zegt dat je gelukkig ben, ben ik weer dubbel tevreden....

- Ik ben volkomen gelukkig, loog-ie.

- Heb je niets dat je niet durft zeggen?

- Niets.

- Heb je nergens verdriet over?

- Nergens.

- Zul je - zul je, aarzelde ze met 'n jongen lach: zul je door mijn oogen nooit naar andere vrouwen - nooit naar.... háár kijken?

- Nóóit, zei-ie starend, zelfs de glittering van 't gouden kruis - zoo dichtbij - niet meer onderscheidend.

Toen, nog juist vóór Johan met de dampende schalen binnenkwam, trok ze zijn hoofd dichtër naar zich toe - en in 't gemeenschappelijk donker, bij de eerste aanraking der lippen, die ze gister geweigerd had, glimlachten ze beiden of ze 't allerschoonste zagen.

Dien heelen avond was de leugen in de kamer.

Als ze zei: - Wil je m'n vleesch snijden, Joep?, tastte z'n hand over de tafel heen - en als ze bij 't uitglijden van 't mes, 't krassen der vork vroolijk opmerkte dat-ie 't niet héél handig dee, antwoordde-ie even monter dat-ie 't langzaam moest leeren - 't huishouden.

Dan, altijd met den zonderling-starren glimlach van den blinde, schilde-ie 'r peer, den vinger langs de sappige strook en als ze met 'r eigen vinger de gleuven betastte waar-ie 't vleesch mee had gegrist, lachte ze over de grappige onbeholpenheid van 'n man, die niet voor verpleging in de wieg was gelegd.

Bij de koffie kwam de krant.

- Hoe goddelijk dat jij voor kan lezen, zei ze, met 'n ontroerende klatering van geluk in 'r stem; laat ik je hand vasthouden, en lees dan, hè?... Doe je 't?

- Met genoeg, zei hij, 't niet durvende weigeren.

En terwijl Johan met voeten die bang voor 't zeil waren de tafel afruimde - las-ie - las-ie de krantenberichten, die-ie zelf fantaseerde - of-ie in 't donker aan 'n kind voor zat te droomen - las-ie de malste gebeurtenissen van diefstal en ongelukken - las-ie telkens.... 'naar wij vernemen....' of 'naar men ons uit goede bron bericht' of 'men schrijft ons uit 't Noorden....', zinnen zoals-ie zich van voor jaren herinnerde.

Zij luisterde half. De dwaaste histories had-ie 'r kunnen voorlezen, - omdat ze z'n hand vasthield èn omdat in de zingende olmen buiten de nachtegale wakker begonnen te worden. Zijn stem èn de avondstille èn 't gekweel dat door 't open venster als zilver-drading rond de plek waar ze zat - bewoog, boog en met zachte deinigen slingerde....

Ik heb hem mijn oogen gegeven - hij

mij dit zalige, dacht ze - wat ben 'k gelukkig, gelukkig....

De krant vouwde-ie dicht - nòg hield ze z'n hand.

- Nu heb je 't nieuws - veel is 'r van avond niet, glimlachte-ie.

- Ik wist niet dat je zóó goed las, glimlachte zij: en nu nog 'n héél klein stuk uit den bijbel als je niet te moe ben - wil je?

- Ik ben niet te moe, zei-ie treuzelend opstaand - en ze beluisterde z'n langzaam schuifelende voeten, die naar den schelknop bewogen.

In de gang hoorde ze 'm fluisteren.

- Heb je geheimen voor me?, vroeg ze toen-ie weer binnenkwam.

- Nee - niet één, loog-ie.

En even later las-ie 'r voor uit den bijbel met 't Braille-schrift, dien ze voor maanden voor 'm gekocht had.

Voorzichtig volgde z'n vinger de opbouwende letters en met 'n emotie die-ie nog niet had gekend, die haar droomender deed glimlachen, las-ie uit Johannes:

- Ende voorbijgaande, zag hij eenen mensch, blind van de geboorte af - ende zijne discipelen vroegen hem, zeggende, Rabbi wie heeft er gezondigd: deze of zijne

ouders, dat hij blind zou geboren worden? - Jezus antwoordde: noch deze en heeft gezondigd, noch zijne ouders: maar dit is geschied opdat de werken Gods in hem geopenbaard zouden worden. Ik moet werken de werken desgenen die mij gezonden heeft zoolang het dag is - de nacht komt wanneer niemand werken kan....'

Zoo - met 'n lach die geen echo in z'n stem vond - met uitvluchten die ze niet kon vermoeden - met onwaarheden, die den altijd om hen heen-draaienden lakei angstig gespannen deed luisteren - met geduldige toewijding zoolang-ie bij háár, maar met feller-klagenden opstand als-ie de eindelooze nachten in z'n kamer alléén was - drong-ie 'r die dagen door z'n zorgen, z'n alles-ràden, z'n elk gebaar voorvoelen, door z'n attenties en onafgebroken bij 'r blijven, de gedachte aan 't volkomene op.

Wat verlangde ze anders dan zijn stem, zijn adem, zijn voetstappen?

Zat hij niet als mee-denkend, mee-biddend, mee-levend mensch in de kleine ruimte om 'r heen, die kamer heette, de ruimte van vier wanden en 'n venstertje, waar-langs en waar-boven en waar-om de ontzaglijkheid

van 't heeal, de verpletterende grootheid en oneindigheid der dingen, als 'n kolkendrumoerende stroom die hen losgelaten had, bewoog?

Herinnerde ze zich niet de wrangheid, de gestorvenheid der uren toen ze geen zon, geen vreugde, geen heerlijkheid in de natuur zag, wilde zien, omdat 't leven zònder hem, zonder zijn genegenheid, 'n pijniging werd?

Had ze niet geworsteld, radeloos geworsteld tegen de goddelijke zelfzucht van 'n liefde, die 'r slavin maakte - had ze niet op de knieën gesmeekt van dat alles beheerschende, 'r gedachten niet met rust latende, verlost te worden - voelde ze zich nù niet als 'n koningin, 'n boven de aarde uitademend gelukskind, in 't evenwichtig, paars-doorwierookt donker, wanneer ze, hand in hand, de klanken van 't park met z'n merels, lijsters, zingende takken en neuriënde blaren, beluisterden?

- Hoe kunnen de menschen bang voor den dood zijn, droomde ze hardop: als 'k naast jou zit, zonder je te zien, heb 'k moeite te gelooven dat we nog in 't zèlfde leven leven.... En jij?.... Nee, dat voel jij natuurlijk niet, omdat je door je

oogen nog zooveel ziet?... Of vóél je dat mee, Joep?

- Dat dóé 'k, zei-ie dan zacht.

Dat geluid, dat vrouwegeluid, 'twelk uit 'tzelfde donker opklonk, dat niet klaagde, niet zocht, niet aarzelde, kreeg de dof-gouden, schaduw-doorsponsende laaiing van 'n fakkel in 'n grot, de dichtbije voorwerpen met een vreemden, zoet-innigen gloed bestrijkend.

Voor 't venster, zonder weet van dag of avond, bleven ze beiden in 't land-vanden Droom....

* * *

Aan wandelen dacht ze niet voor 't Zondag werd.

- M'n voet is verstuikt, had-ie gelogen en gelukkig - 'r kwamen dagen van regen, piassenden, staag-neerstriemenden regen.

Van 's morgens, zóó als ze wakker was tot diep in den laten avond, die 'r z'n eenzaamheid mee scheen te bezuchten, raasde, praatte, fluisterde, zong, schreeuwde de regen.

Nooit had ze 't zóó gehoord, geweten, begrepen.

Midden in den nacht kon ze opzitten, met ge vrouwen handen glimlachen. De regen, de wind, 't gesuis der blaren, de kleine

stiltten vooral die je tusschen de grooter ontrustingen oplette, waren stemmen, stemmen die de óógen in de domme jaging der uren voorbij-haastten, stemmen-van-eeuwigheid, stemmen van dooden en stemmen van ontwakenden - hijgende, troostende, klagende, lachende, berustende, weer in daad en kracht opstootende stemmen.

Als de wind den regen tegen de ruiten zwiepte, de takken kraakten, de schoorsteen z'n angsten uitjoelde, deden dat menschen-menigten die ze nu, juist nu, beter dan vroeger zàg - als 't zachter, rustiger, egaler langs de wieglende blaren schoor, deden dat slapenden, zich gelaten overgeevenden, schepsels van voor ééuwen, lieden waarvan ze de hoofden in drommen, als zwarte wolkgevaarten, meende te speuren, - en als 't door de zwaarmoediging der vlagen heen, tot de rúst, de bezinking van 'n dal tusschen bergdreigingen groeide, 't natdruipend getekker op 't kozijn met 't tikken der klok maat trachtte te houden, werd dat 't spelen van lang-gestorven kleuters, meiskes met bloote voeten, jogjes in ziek-bedden, zooals de ouders 't later nog wisten, later aan anderen vertelden.

- 't Heeft vannacht zoo kostelijk ge-

regend, zei ze 'm den volgenden morgen, terwijl-ie tastend 'r brood sneed: 'k heb nóóit geweten, dat je door regen en wind zooveel, zoo heerlijk-véél hooren kon.... Heb je ook liggen luisteren....?

- Nee, loog-ie: ik heb geslapen....

Z'n getob, z'n gewoel, z'n telkens driftigellendig opstaan, z'n onmachtig gewandel om de tafel heen, tot-ie duizelig, als 'n gekooid dier probeerde te rusten - bleven z'n geheim, behoorden bij z'n gelofte.

Zaterdagavond had ze 'm willen pressen, dringend overreden de stad in te gaan, zich te verzetten.

Ze mòcht dat niet eischen, mòcht 'm niet op die manier binden. Hij weigerde vroolijke

- Toe - toe, smeekte ze: ik heb je mijn oogen niet afgestaan, om ze hier op te sluiten.... Dat kün je niet uithouden - en ik wil niet dat je 't uithoudt....

- Daar zul je aan moeten wennen, antwoordde-ie lachend.

- Nee, Joep - je gaat!

- Waar zou 'k heen moeten?, praatte-ie voorzichtig.

- Dat heb je vroeger toch niet gevraagd, lachte ze prachtig-opgewekt - o, hoe won-

derlijk-ie veranderd was - hoe onherkenbaar-ie leek - hoe 't offer werkte....

- Later - later, zei-ie dicht bij 'r neerzittend: lãter heb 'k gelegenheid genoeg....

Vanavond blijven we met z'n tweetjes....

'r Was iets in z'n stem dat 'r trof - en voor 't eerst iets in z'n gebaar dat 'r pijnlijk verraste.

'r Hand, die-ie grijpen wilde niet ontmoetend, dee-ie zoals voor maanden. Langs de stoelleuning gleden z'n vingers omhoog tot bij 'r schouder - dan, met 'n plotse daling over den bovenarm en den elleboog, nam-ie 'r hand.

't Deed 'r schrikken. Ze kende dat tãsten. Ze kende 't uit de dagen toen ze 'm leidde, kende 't als 'n oud, héél-oud geluid.

- Wat doe je?, vroeg ze, de hand, of-ie 'r pijn deed, terugtrekkend.

- Wat 'k doe?, herhaalde-ie lachend: je hand nemen.... Mag dat niet meer?

- Ik dacht.... dacht, zei ze, bang voor de ontredderde beving van 'r woorden: ik dacht....

- Wat dacht je, hahaha!, vroeg-ie 't gebaar hervattend - van de stoelleuning over 'r schouder naar de in reflex trillende kleine hand.

- Niets, zon ze - en dien avond bij z'n gestap door de kamer, bij 't zitten aan tafel, bij 't lezen van 't kapittel, bij de vroolijke zekerheid van z'n stem en de bedaarde aarzelende langzaamheid van z'n bewegingen, zat ze in folterende, kleine angstjes of ze zich vergiste, of 't geen inbeelding, geen overspanning was.

Waarom gaat-ie heelemaal niet meer naar beneden, dacht ze in luistering- Waarom schuifelt-ie zoo als-ie loopt, dacht ze in luistering. 'r Ooren gleden mee met z'n voeten, waren bij 't geringste, afwijkend geluid.

En nog na z'n heengaan - alleen - zonder hulp - na 't sluiten van z'n kamer, bleef ze bij 'r deur - de stilte van 't huis niet herkenkend - zoo vreesachtig voor de plots vijandige geluiden van den zomerschen nacht, dat ze 't raam met 'n smak sloot.

De klok van den dorpstoren luidde, klaar en met montere stooten, toen ze eindelijk ontwaakte.

De zon doorgloeide de kamer, lei als 'n dampende, geluwe bal rond 'r hoofd.

Moeilijk opstaand ging die bal met 'r mee naar de deur, naar de waschtafel, naar 't venster.

Ze kleepte zich niet, dacht 'r niet aan zich te kleeden - dacht aan niets, krankzinnig als 'r de dronkenschap van dampend, geel-kwijpend licht, dat weer door de schaduw van 'r heet-gloeiende hand verdween, maakte.

'r Hoofd stak ze buiten 't raam in de gierende branding der zon - ze bukte zich in den stralenbundel die de kamer doorbalkte: 't blééf - 't geluw gebuil of 'r 'n nimbus om schoof - en als ze de handen voor de oogen flapte, werd 't 't duister van gister.

Liefste God - liefste, liefste God, zei ze enkel - en de zwakke hoop dat de door den wonder-dokter geënte dier-oogen zonschijn begonnen te grijpen, smeed 'r in woeste hartstochtelijkheid op de knieën.

Ze bad - ze schreide - ze lachte - ze praatte onstuimig of de dampende, kwijnende zonbal 'r begreep - en toen Joep klopte, lag ze nog net zoo voor 't bed.

- Mag 'k binnen komen?, vroeg-ie, dat hardop spreken niet snappend.

- Nee! Nee!, schrikte ze schaterend: 'k ben nog niet aangekleed! 'k Stap pas uit m'n bed!

Den deurknop liet-ie los en door de gang

terugstappend, murmureerde-ie 'r over - hoe triestig de komedie werd - hoe-ie rustig binnen had kunnen gaan.

Geen vrouw hoefde zich bij zijn oogen te schamen.

Bij 't ontbijt zei ze niets.

Als 'k vertel - iets van 't wònder loslaat - en 'k me vergis - 't geen herstel is, zal-ie zich over de goddelijke hoop verheugen, om later nog harder te worden teleurgesteld, dacht ze met 'n gelaat van vreugde en moeilijk-bedwongen blijdschap.

Bij wat ze sprak lichtten 'r oogen, bewogen 'r lippen op 't cadanseeren van 'n muziek die alleen zij hoorde, Als-ie door de zon-fontein bij 't venster liep, wist ze 't al, had ze moeite 't niet uit te gillen: hij staat bij 't raam - hij onderschept 't geplas van de zon - en 'k zeg 't 'm niet, liefste God, nòg niet - 'k wil zekerheid, stellige zekerheid....

Dan vroeg ze 'm ongerust: - Wat ben je stil, Joep?.... Scheelt 'r iets aan, Joep?....

En bij z'n ontkennen, werd ze ook even, heel even - lang kon't vandaag niet! - onrustig, omdat-ie niets op 'r gelaat zag, niets van de ontroering làs....

In 't gedamp, 't transparant geel, waar-

in ze zich 'n ander mensch voelde, had ze geen dadelijke herinnering aan de vrees van den vorigen avond....

Op weg naar de kerk - naar de kerk móést ze - nooit had ze 'n Zondag verzuimd - werd ze aan z'n arm zoo stil, zoo beverig bang of iets vreeselijks naderde.

Ze vergat den zonnigen nevel, den goudglanzenden mist die 'r pas 'n zaligheid was geweest, bij 't struiklend, onvaste gestap van 'r leidsman - bij 't telkens waarschuwend spreken van Johan, die naast Joep ging.

- Pas op de stoep zuster, - zei de stem van den lakei of-ie tot háár sprak, of Joep niet voor 'm bestond - of: ho, zuster - wachten tot 't rijtuig voorbij is - of:.... meer rechts houden, zuster....

- Waarom zeg jij niets?, had ze een keer gevraagd: waarom laat je dat aan Johan over?

- Omdat - omdat...., had-ie gehakkeld: omdat ik m'n donkeren bril voor de bijzonder sterke zon op heb gezet....

Ze voelde dat-ie onwaarheid sprak - voelde 't aan 't telkens drukken van 'r arm

of-ie steun zocht.... O, ze wist dat van vroeger....

Toen, op de stoep van de kerk, in 't gedrang, struikelde-ie, had ze moeite zelf te blijven staan.

En terwijl Johan 'r door z'n angst of ménéér zich bezeerd had, vergat, zich verontschuldigde dàt-ie gewaarschuwd had - staarde ze in schrikversteening voor zich uit, liet ze zich willoos in 't gestommel der kerkgangers meeslepen tot ze zijn stem weer hoorde en Johan, goedig onhandig, de twee armen samenbracht.

Ze vroeg niet of-ie zich pijn had gedaan, praatte niet, antwoordde niet. Ze zat op 'r vaste plaats, van 'm gescheiden, omdat 't zoo vol was - hij 'r vandaag voor 't eerst om háár genoeg te doen, tegen 'n zuil aangeleund, luisterde.

Ze zat klein, als 'n oud vrouwtje, in den wijder lichtenden bal, den jongen rug gebogen, de handen ver-ield, 't gebedenboek ònopengeslagen in 'r schoot.

't Orgel zette in - 't gezang steeg, zweefde in de binten-koepeling der kerk, wreef aan langs de witkalkte muren, ontrustte sterker 't spelen der stofuimelinkjes in 't zilver-spartlend geblink, heel-boven in 't

schip - ze zong niet, kon niet zingen - bad niet, kon niet bidden - zoo als dat 'r gebroken, vernietigd had - 't óók weten van zijn blindheid.

Hij is blind - ik ben 't, hamerde 't in 'r hersens.

Voor niets was 'r plaats in 'r hoofd dan voor dat ééne ontzettende, dat-ie verzwegen had.

Bij de woorden van den kansel, de woorden die 'r aandacht dwongen, kwam ze bij uit de verdooving.

De wanhoop, 't gevoel van verloren houvast, de smart en vrees voor wat komen zou, huiverden zoo in 'r op, dat ze kreunde bij 't zich geweld aandoen, om te blijven zitten.

Toen, bij 't preludeeren van 't orgel, barstte 't in 'r los, snikte ze zoo desperaat dat de menschen voor en achter stil werden - en bij 't uitgaan der kerk, 't hoofd in de handen, zat ze nog, schokkend en krimpnd of ze koorts had.

- Loek, zei-ie 'r aanstootend.

De oogen openend zàg ze 'm, zag ze 'm plotseling of 't alles 'n grauwe droom was geweest - en met 'n schreeuw, die de menschen dee omkijken, sloeg ze de armen om z'n hals.

- Loek - wat is 'r?, vroeg-ie, beangst.

't Lag 'r op de lippen 't uit te roepen, uit te gillen, dat zij, zij 't gebruik van 'r oogen herkregen had - maar 'm vóór zich ziend, bleek en veranderd, houdingloos en glimlachend-onzeker tusschen de leuninggen der kerkbanken - en met snikkend meelijden met den man, die al die dagen en avonden z'n blindheid als 'n held verborgen had gehouden, om háár leed niet te vergrooten - begon ze op haar beurt 'n spel van teedere leugens, liet ze zich door 'm leiden, terwijl ze niet aarzelde, luisterde ze naar de stem van den lakei, die Joep aan de hand hield.

Spreken dee ze niet. Ze herhaalde dezelfde woordjes van dien morgen.... liefste, liefste God.... liefste God.... en de tranen die niemand oplette, de tranen van aanbidding bij 't herzien van de zon aan den hemel, 't groen der boomen, maar vooral van zijn mat-lijdend gezicht, glejen langs 'r wangen.

O, als ze 't licht behielden, de dieroogen, voor hèm - hèm....

- De opening van 't hek, zuster....

- Dank je, Johan....

Dien Zondag loog hij dat-ie zàg - loog

zij dat ze blind was - en dien dag hielden ze van mekaar zoo superbe, zoo innig, of liegen 'n gebenedijde Daad was.

Dien dag - dien dag van zomerweelde, bij 't aanbiddelijk roepen der vogels en 't spelend kindgeraas - dien goddelijken uitzonderingsdag - zat hij als geduldig verpleger in z'n voor altijd gepantserd donker, haar stem als 't eenig ding dat-ie ontleden kon, dat-ie waarnam, dat-ie in z'n verbeelding tot gestalten-van-glimlach en visies-van-werkelijkheid vervormde, met innigste opgewektheid beluisterend - zat zij z'n opengebloeide ziel te bestaren, te adoreeren.

Want dat was 't wonder, 't nog nooit gebeurde, 't geheim, de vreemde mysterie die Gød 'r openbaarde: ze had niet alleen 'r oogen terug - ze zag niet alleen z'n gelaat, z'n lichaam, z'n gebaren - ze zag elk van de bewogenheden, de peinzingen, de diepste verborgenheden van z'n z i e l .

Ze zag - dat opperste zag zij - had nog nièmand vóór 'r gezien - ze zag 'n mensch die zich onbespied in 't donker waande .

Bij z'n glimlach als-ie zich gelukkig voel-

de - bij z'n glimlach als-ie pijn had - bij z'n anders denken dan z'n doen betoogde - bij z'n doen dat buiten z'n gedachtenleven ging - bij wat-ie zei en sprak - gaf-ie zich zonder verweer, zonder voorbehoud, zonder vrees dat z'n gelaat meer of minder of afwijkends zou beweren - omdat-ie zich in z'n blindheid tegenover 'n blinde geloofde.

Toen ze 'm vróeger verpleegde, had ze zelden anders dan 'n masker, 'n cynisch mom, 'n gezicht waarvan alle spieren, alle emoties aan wilsbanden leien, gezien - nu, met 'n door teederheid wonderzwaar hart, bespiedde ze met de geëxalteerde gretigheid van 'n verliefde, 't gelaat van den man, die voor 't 'm omringend duister waarin ook *zij* ademen moest, geen ziels-geheimen meer bezat.

Als Johan de kamer in kwam, werd Joep dadelijk 'n liegend, zich bedwingend mensch - zóó als ze alleen waren, zag ze alles - *in* 'm.

's Nachts als je dacht, lachte, verdriet had, maakte je gelaat 't in reflex mee, voelde je je veilig, zeker, in den kleinen tempel van je eigen ik - 's nachts, in 't duister, bij 't onbespied zijn, of bij wandelingen,

buiten in 't rustig donker, dorst je de trekken van je wangen, je mond, je oogen vrij geven, werd je gelaat de spiegel, de eerlijke, zuivere, van 'tgeen er in je omging.

Dat heerlijke, verrukkelijke, dat openbloeien van z'n ziel als 'n bloemkelk - dat zien van verborgen dingen, waarvoor- ie zich anders zou hebben geschaamd - zag ze in de oneindigheid der uren - zag ze soms met de beklemmende sensatie dat 't niet mócht, dat 't 'n verraad was 'm in den waan dat ze z'n kameraad-van-'t-zèlfde- ongeluk was, te laten.

Maar al wat-ie 'r met z'n zwijgen, z'n bezorgd-ernstig staren in haar richting, z'n glimlach, z'n driftig gebalde vuisten, z'n doodelijk-vermoeid achterover leunen, z'n zich geweld-aandoen om in z'n stem onverstoorde maat en klinking te houden - zéi, sprak - was voor haar, háár eigendom, háár onvervreemdbaar bezit.

Ik durf 't 'm niet zeggen, nòg niet zeggen, dacht ze, met tranen in de oogen, terwijl hij bleek en met invretende zorg op 't gelaat door de kamer stapte, telkens de handen in beveiliging voor zich uit - ik dùrf 't niet zeggen: wie weet hoe lang 't

bij mij duurt - hoe ellendig-ie zich zal voelen, hoe bezocht, wanneer-ie hoort dat *ik* zie....

Nu ben 'k z'n troost, z'n toespraak, degeen die 'm begrijpt....

Misschien verandert dat alles, als 'k opnieuw z'n verpleegster word....

Ze aten samen.

Hij, de blinde, bediende haar, de ziende.

't Was van 'n eindelooze, verwarmende ontroering, op te letten hoe-ie 't dee, hoe-ie als 't snijden van 't vleesch te moeilijk werd, 'n vinger op den mond lei en Johan met 'n goedigen lach 't getinkel van vork en mes zonder interruptie voort liet gaan.

't Werd 't in stille offering heilig-groot doen van 'n moeder, van 'n elk geluid hoorende moeder, als-ie in glimlachende ontrusting luisterde òf ze wel at, zelf met z'n vork de eetklanken nabootste, zonder te eten.

O, en 't met melk-troebele oogballen naar de zij van 't venster met z'n aantragenden schemer kijken, terwijl-ie 'r voorloog dat-ie de eerste avondster zag....

- We konden morgen, zei ze - denkend aan den wonderdokter, die háár had geholpen -: we konden morgen naar den

professor gaan - misschien weet die voor *mij* raad, Joep.

Ze zag 'm schrikken, heftig de vuisten ballen.

Z'n stem bleef onveranderd.

- Dat kan niet....

- Waarom niet?.... Jou heeft-ie toch ook zoo dikwijls geholpen?

- Omdat-ie op reis ist loog-ie.

Ze zweeg, niet begrijpend waarom-ie onwaarheid sprak.

En in die stilte stond-ie voorzichtig tastend op, om van 't kastje den bijbel te krijgen.

Ze herkende 'r geschenk, 't boek met 't braille-schrift.

Met den vinger over de letters glijdend, zooals-ie 't die dagen gedaan had, zonder dat ze 't vermoedde, begon-ie - glimlachend, omdat Pieter, de raaf met de duive-oogen, die-ie van 't lijk mee had gebracht, zich op z'n schouder zette.

Buiten ging de zon onder, de stammen der elken en beuken in 't park dof-rood bevlammend.

De heele hemel in den lichtenden gloed van den laaienden zonnebrand, die de struiken klagend dee knetteren en de ruiten van den stal bij den moestuin met neerdruppend

vuur overstortte, was 'n bergland met purperende kegels en dalen met schuiming van wijn.

Waar de zon in 't klitten der takken naar den einder toeboog, leek 'n krater spattende sintels en fel-rosse dampen te spuwen, droop en klotste 't roode, ruwe, de oogen kwetsende gekrinkel langs de kokende, weerlichtende kammen.

En in de kamer zelf kreeg elk voorwerp 'n rooden, verjeugdigen aanslag.

't Tafelzilver kwijnde als roodkoper, de glazen bewogen met vloeiende randen en sprankels op de wigjes kristal, de onderste knop der electriche kroon builde op tot 'n wild-plassend zonnetje, 't damasten tafelkleed zwom in violette verzweving en z'n den bijbel omvattende hand met de transparante vinger-toppen, leek in den greep van 'n blazend haardvuur te tasten.

- Joep, zei ze zacht - en de karmijn-roode raaf van z'n schouder jagend, nam ze z'n hoofd in 'r handen, snikkend, verward-pratend, 'm liefkoozend, tot ze bang voor wat ze niet meer verzwijgen kòn, uit de kamer vluchtte.

'r Voeten holden de gang door, klapperden als castagnetten de trap af.

Hij, met oor en die elk dier z i e n d e stappen uit den 'm omringenden nacht losscheurden, bleef in opgierenden schrik achter.

Toen ze terugkeerde had-ie begrepen.

- Waarom heb je dat niet gezegd?, vroeg-ie, schuw als 'n kind.
- Ik dorst niet.
- Waarom heb je me alles voor jóú laten doen, terwijl je zelf....?
- Vraag niet!, smeekte ze.

Dien avond, nog vóór de purperen hemelflarden door den nacht waren verslurpt, leidde ze hèm weer - liepen ze saam in de lanen van 't park, arm in arm, de zware, zwarte boomstammen voorbij - vertelde hij van 't visioen bij den professor - van z'n wanhoop bij de zekerheid dat ze b e i d e n blind waren - van z'n vreugde dat zij voor hèm weer zag....

Dien avond, 'm waarschuwend voor de opbitsende wortels, de ongelijkheden der paden, vroeg ze met lichtende oogen om vergiffenis, dat ze zóóveel, zóóveel had gezien, dat-ie 'r nooit zou hebben gebiecht - als-ie geweten had.

Met de armen om elkaar's middel, de

blinde en z'n jonge verpleegster, liepen ze 't hek uit, op geen voorbijgangers, geen menschen, geen burenen lettend.

En zoo, zoo dwaás-verliefd, werden ze in later jaren nog dikwijls gezien....

Berlijn, Aug./Dec. 1908.